

Čas povečuje pomen obrambe

Z osrednje dolenske proslave ob dnevu JLA — Podelili plakete in priznanja

TREBNJE — Tu je bila 21. decembra osrednja dolenska proslava dnevu JLA, ki je minila predvsem v znamenju pregleda opravljenih delovnih nalog in sprejemu obveznosti za prihodnje leto pri utrjevanju obrambne moči in sistema splošnega ljudskega odpora.

Potem ko je predsednik trebanjske občinske skupščine Ivan Gole pozdravil vse navzoče, je govoril Marjan Simič, predsednik pokrajinskega odbora Dolenjske za SLO in družbeno samozaščito. Med drugim je dejal, da je potrebno v sedanjem trenutku, ko po vsem svetu prihaja do napetosti na političnem in gospodarskem prizorišču, še bolj dosledno izvajati in uresničevati obrambne priprave. Pokrajinski odbor je v minulem letu posvečal največ skrbi usklajevanju obrambnih priprav, obrambnih in varnostnih načrtov, vajam in zagotavljanju vseh materialnih pogojev za primer vojne ali izrednih razmer. Vsemu temu pa je treba posvečati pozornost kljub zaostrenim gospodarskim raz-

da in znanja. Tudi naloge za prihodnje leto so zahtevne, še naprej bo treba

PLAKETE IN PRIZNANJA — Marjan Simič čestita Cirilu Jarnoviču

povečevati obrambo in samozaščito sposobnost, hkrati pa zagotoviti tudi vse blagovne in materialne rezerve.

Na proslavi v Trebnjem je govoril tudi komandant TO Dolenjske Janez Bukovec, ki je v poročilu opisal vse naloge, ki jih je teritorialna obramba opravila v preteklem letu, in posebej podaril pomen nenehne usposabljanja vseh enot in posameznikov v TO.

Na proslavi so učenci osnovne šole Jožeta Slaka — Silva iz Trebnjega izvedli kulturni program.

J. SIMČIČ

PRIZNANJE MOKRONOŠKI ŠOLI

MOKRONOG — Poveljnik ljubljanskega armadnega območja general-polkovnik Branko Jerkič je v srednji splošni vojaški šoli »Franc Rozman—Stane« v Ljubljani priredil sprejem ob dnevu JLA. Ob tej priložnosti so izročili predstavnikom mokronoške osnovne šole Jančka Mevžlja priznanje republiškega sekretariata za ljudsko obrambo. Podobno priznanje je v Sloveniji prejela še osnovna šola iz Selnice ob Dravi.

Novolesov zgled Sloveniji

Družbeni pravobranilci: Novolesov način vrednotenja minulega dela priporočamo kot vzorec

NOVO MESTO — 21. decembra so se v Noyem mestu sešli na rednem posvetu in delovnem srečanju družbeni pravobranilci samoupravljanja iz vse Slovenije, obravnavali pa so poročilo o uresničevanju Zakona o razširjeni reprodukciji in minulem delu.

Na obisku v Novolesu so okrog 40 udeležencev posveta pojasnili tri bistvena področja njihovega modela: 1. sistem ustvarjanja in delitve dohodka ter dohodkovno povezanost tož v Novolesu, 2. področje razširjene reprodukcije in 3. njihov model nagrajevanja minulega dela.

Pravobranilci samoupravljanja so ugotovili, da je Novolesov način

vrednotenja minulega dela povsem usrezen in ga bodo priporočali kot vzorčni model za vse slovenske delovne organizacije.

PROSTOVOLJCI PRISEGLI — Na svečanosti ob dnevu JLA v Kočevju so podali svečano zaobljubo tudi mladinci — prostovoljci teritorialnih enot. (Foto: Primo)

Še nevajeni vprega v trojki

Svet posavskih občin o skupnih akcijah in zatikanju v sodelovanju

ČATEŽ OB SAVI — Na seji sveta posavskih občin so 21. decembra razpravljali o tem, kako poteka sprejemanje družbenega dogovora za zadovoljevanje skupnih potreb tistih delavcev posavske regije, ki se dnevno vozijo na delo v Krško, Sevnico ali v Brežice.

V Posavju niso našli skupne rešitve, čeprav se zadeva vleče že tri leta. Gre za to, da bi delovne organizacije prispevale določen odstotek od bruto osebnega dohodka za vsakega »zdomca«. Predlagan je 1 odstotek, vendar je predsednik sveta Mirko Kambič predlagal, da bi poskusili z majhnimi koraki, če že ne morejo zadeve speljati do kraja tako, kot je bila sprva zamišljena. Predstavnik SKIS iz Krškega je poročal, da teh stvari še niso razčistili, da pa bi bili pripravljeno nekaj prispevati, vendar le sočasno z razširitvijo dogovora na novomeško regijo. Veliko delavcev iz Posavja se namreč vozi vsak dan v Novo mesto.

V Brežicah in Sevnici glede tega ni zadirkov. Oboji so prepričani, da lahko uspešno nastopijo navzven šele tedaj, če stvari uredijo znotraj regije. Najlaže bi bilo, če bi imeli sistemski dogovor za Slovenijo, vendar v republiki za to ni posluha. Ne oziraje se na republiko, v Trbovljah že nekaj let tako ravnajo in lani so podobno rešitev sprejeli tudi v celjski regiji. Svet je sklenil, naj se SKIS Krško sestane z Brežičani in Sevnici in izpelje zadevo do konca.

V nadaljevanju se je svet podprl dodatno solidarnostno akcijo za kržane nekaterih zaselkov v sevniski občini, ki jih je prizadelo neurje s točo. Razpravljali so predlagali, da bi

Črnomlju velika plaketa oboroženih sil

Priznanje za dolgoletne uspehe pri razvoju in krepitvi SLO in DS

LJUBLJANA — Pretekli petek je bilav dvorani predsedstva Slovenije v Ljubljani slovesnost ob dnevu JLA, ki jo je pripravil svet predsedstva Slovenije za ljudsko obrambo. Ob tej priložnosti je občina Črnomelj prejela veliko plaketo oboroženih sil SPRI za leto 1984, in sicer za dolgoletne uspehe pri razvoju in krepitvi splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite. Plaketo je predsedniku črnomljske občinske skupščine Juretu Perku izročil član predsedstva Slovenije Alojz Briški.

Poleg tega so na slovesnosti podelili še vrsto drugih priznanj. Priznanje republiškega sekretariata za ljudsko obrambo je med drugim prejela tudi krajevna skupnost Mirna peč, na priložnostnih slovesnostih pa so ali pa bodo prejeli priznanja republiškega sekretariata tudi koordinacijski odbor za usmerjanje mladih v vojaške in obrambne poklice pri OK SZDL Kočevje, Martin Kolar iz Brežic, Slavko Grahek iz Črnomlja, Marjan Krapež iz Krškega, Cvetka Jagodič iz Metlike, OO ZRVS Sevnica, Jože Peternel iz Sevnice, OŠ Jančka Mevžlja Mokronog, Avgust Gregorič in Ciril Jarnovič s PO za Dolenjsko, Zora Abram s PO za Posavje ter Janez Mihevc s PŠTO Dolenjske.

Plaketa Abrahamsbergu, značka Bavdku

Svečanosti v Ribnici

RIBNICA — Osrednja proslava ob dnevu JLA v ribniški občini je bila 21. decembra zvečer v domu JLA v Ribnici. Organizirala jo je OK ZRVS, na njej pa je govoril polkovnik Miroslav Lilič. Ob tej priložnosti so podelili priznanja. Najvišje priznanje, zlato plaketo ZRVS Jugoslavije, je prejel načelnik oddelka za ljudsko obrambo in znani družbenopolitični delavec Bogo Abrahamsberg, zlato značko ZRVS Jugoslavije pa komandant OŠTO Milan Bavdek.

● KOČEVJE — Na svečanosti ob dnevu JLA, ki je bila 21. decembra v Šeškovem domu v Kočevju, je predstavnik štaba teritorialne obrambe za ljubljansko območje podelil prehodno zastavico občinskemu štabu teritorialne obrambe Kočevje kot najboljšemu štabu na tem območju. Prevel jo je komandant OŠTO Ivan Mihelič. Na svečanosti je bilo podeljenih še več drugih pohval in priznanj. Tako je prejel posebno priznanje ekipa prve medicinske pomoči kemične tovarne »Melamin« Kočevje, ki je na letošnjem republiškem tekmovanju ekip PMP zasedla odlično peto mesto.

Priznanja OK ZRVS so prejeli: Alojz Žagar, Franc Škrabec, Martin Lovrač in Jovan Antonovski. Podeljena so bila še priznanja občinskega in pokrajinskega štaba TO. Prebrali so tudi napredovanja vojaških starešin. V kulturnem programu te svečanosti so nastopili vojniki, učenci osnovne in glasbene šole ter godba na pihala.

Na podobni slavnosti v ribniški vojašnici je govoril član CK ZKJ general Anton Zupančič. Poleg vojakov so se te svečanosti udeležili pionirji, mladina in predstavniki družbenopolitičnih organizacij ter občinske skupščine.

Svečanosti ob dnevu JLA so bile tudi v Loškem potoku in Sodražici.

M. GLAVONIČ

ODLAGALIŠČE POSEBNIH ODPADKOV

NOVO MESTO — 13. decembra je bil podpisan medregijski samoupravni sporazum za financiranje študije za odlagališče posebno nevarnih odpadkov. Sporazum je na Medobčinski gospodarski zbornici za Dolenjsko podpisalo 7 občin, od teh štiri dolenske in tri posavske občine. Študijo bo izdelala delovna organizacija Smelt iz Ljubljane, gotova pa bo v treh mesecih.

J. TEPPEY

Brežiški sadjarji v slovenskem vrhu

Priznanja in diplome razstavljalcem v Radovljici

ARTIČE — Letos mineva 10let, odkar so v Brežicah osnovali goste nasade jablan in hrušk. Teh je zdaj okoli 120 ha. Obletnico so konec minulega tedna počastili s prvim srečanjem sadjarjev koperantov TOK dosedanjem Agraria Brežice.

O dosedanem razvoju slovenskega sadjarstva in usmeritvi v prihodnje je predaval inž. Lomberger. Srečanju so prisostvovali predstavniki zadržne zveze, poslovne skupnosti za sadje, krompir in vrtnine Slovenije, kmetijskega inštituta, biotehniške fakultete, kmetijskih zavodov iz Ljubljane in Maribora ter podprli pobudo, naj bo prihodnje leto republiška sadjarska razstava v brežiški občini, najverjetneje v Artičah.

Na letošnji sadjarski razstavi v Radovljici so tukajšnji sadjarji doživeli enkratni uspeh. Na srečanju so razstavljalcem in najboljšim sadjarjem podelili diplome in priznanja. Priznanje Zadržne zveze Slovenije so izročili tudi TOK Kooperacija Agraria Brežice in vsem štirim sadjarskim skupnostim. Za razmah sadjarstva v občini ima največ zaslug pospeševalec Jože Vovk, zato so se tudi njemu oddolžili s številnimi priznanji.

PODPIS LISTINE O SODELOVANJU Z ZDOMCI

KRŠKO — Na razširjeni seji predsedstva občinske konference Socialistične zveze delovnega ljudstva Krško sta v ponedeljek, 24. decembra, predsednica OK SZDL Margareta Marjetič in predsednik Slovenskega kulturnega in športnega društva »Simon Jenko« iz Nuernberga Franc Glavač podpisala listino o sodelovanju krške občine z delavci na časnem delu v Zvezni republiki Nemčiji, ki se povezujejo v tem društvu. Zdomci so se razveselili koristnega darila — obleke dedka Mraza, narejene po motivih Maksima Gasparija. Krčani pa umejniškega dela o Nuernbergu.

SILVESTROVANJE BREZ KAPLJICE ALKOHOLA — Zadnje dni decembra mnogi hodijo le še po silvestrovanjih. Vinskega mačka jim tako rekoč ni potrebno zdraviti in bodo verjetno z njim opravili šele po Silvestru. Praznovanje konca leta brez trohice alkohola in cigaretnega dima pa so si minulo soboto ponoči v Garni hotelu na Otočcu privoščili člani Združenja zdravljenih alkoholikov dolenskih občin. Za svoj denar so se čudovito zabavali do jutranjih ur. (Foto: Janez Pavlin)

BERITE DANES!

- na 2. strani:
 - Kmalu kulturnejši prevoz
- na 3. strani:
 - Tobak pomagal »obirati« tudi dež
- na 4. strani:
 - Naveličani besed brez dejanj
- na 5. strani:
 - Do zastupitve ne more priti
- na 7. strani:
 - Večer s pesmimi »novega« Kosovela
- na 14. strani:
 - Nepojeden krof pripeljal do grozljivega razkritja
- na 20. strani:
 - Novoletna nagradna križanka
 - Pogovor z Božidarjem Jakcem
 - Lojze Slak po 20 letih igranja
 - Dolenjski gospodarstveniki o letu 1985

SOLIDARNOSTNI DINAR V DOMAČO OBČINO

BREŽICE — Iz občine se vsak dan vozi na delo v Krško okoli 973 delavcev, v Novo mesto pa 168, skupaj torej 1141. V Brežice prihaja 228 delavcev iz krške občine in 13 iz novomeške. Sredstva za stanovanjsko solidarnost se zbirajo tam, kjer je sedež delovne organizacije, in ne tam, kjer delavec stanuje. To pomeni, da se ne vračajo v občine, iz katerih so doma vozači. Zakon omogoča, da občine to uredijo s sporazumom, če se vozi na delo drugam več kot sto delavcev, vendar ne dlje kot 100 kilometrov. Za tekoče srednjeročno obdobje je brežiška stanovanjska skupnost predlagala tak sporazum krški in novomeški stanovanjski skupnosti. Sklenili sta ga podpisati čimprej, da bodo medsebojne obveznosti za obdobje 1981—1984 lahko poravnale še pred iztekom leta. Brežičani naj bi tako dobili iz Krškega nekaj nad 6,8 milijona dinarjev in iz Novega mesta okoli 1,7 milijona.

RAZSTAVA O POTI CANKARJEVE BRIGADE

ČRNOMELJ — Pretekli petek so v črnomljskem Domu JLA odprli razstavo z naslovom »Borbena pot 5. SN-OUB Ivan Cankar«. Razstavo je pripravila skupnost borcev iz brigade, ki ima v črnomeljski občini domicil, na ogled pa bo do novega leta.

SPOŠTOVANI BRALCI
Naslednja številka Dolenjskega lista bo izšla 10. januarja 1985.

Ob koncu tedna bo prevladovalo oblačno in hladno vreme z občasnim rahlim sneženjem.

Črnomelj in Duga Resa o nadaljnjem skupnem delu

ČRNO MELJ — Pretekli teden je bil v Črnomlju pogovor predstavnikov občinskih skupščin, izvršnih svetov in družbenopolitičnih organizacij pobratenih občin Črnomelj in Duga Resa. Beseda je tekla o nadaljnjem usklajevanju skupnih nalog obmejnih občin, zlasti pa o usklajevanju planskih dokumentov družbenoekonomskega razvoja in prostorskega dela družbenega plana. Povod za to srečanje je bil sestanek skupnosti obmejnih občin, ki je bil v začetku decembra v Karlovcu.

Ugotovili so, da bosta morali občini skupno, predvsem pa enotno urbanistično urejati dolino Kolpe. Iz Hrvaške se vozi na delo v črnomeljsko občino veliko delavcev, zato bodo morali v prihodnje vedeti, katera izmed občin naj dolgoročno računa na te ljudi. V Dugi Resi se ogrevajo za gradnjo manjših obratov v hrvaških vaseh ob Kolpi, kjer bi seti delavci lahko zaposlili, v Črnomlju pa poudarjajo, da v prihodnjih letih produktivnost ne bo temeljila več na množičnem zaposlovanju novih delavcev, temveč na modernizaciji proizvodnje. Kmetje iz Hrvaške pa naj bi se vključili pr. s. v pridelavo povrtnin za Belsad.

ČESTITKE OB PRAZNIKU JLA — Komanda garnizije Novo mesto se je na letošnje praznovanje dobro pripravila. Vojaki so v teh dneh obiskali šole in nekatere delovne organizacije, mnogi mladi pa so vrnili obisk vojašnicam. Na dan praznika so na svečanem zboru v kasarni »Milan Majcen« razglasili najboljšo enoto, mnogi vojniki in starešine pa so bili ob tej priložnosti nagradjeni. Komendant garnizona Radoslav Bogičević je ob prazniku prejel številne čestitke družbenopolitičnih organizacij občine. Še posebej pa je bil vesel čestitk, ki so mu jih na sprejemu izrekli pionirji (na sliki) nekaterih novomeških šol. (Foto: J. Pavlin)

Ne z naglico, ker lahko vse skazi

Na dolenskem posvetu v Novem mestu: usmerjeno izobraževanje je na univerzo potrebno uvesti, vendar ne na vrat na nos — Kako v pedagoškem šolstvu?

NOVO MESTO — »O tem, ali je preobrazba višjega in visokega šolstva potrebna ali ne, ne more biti pomislekov, saj je uvedba usmerjenega izobraževanja na univerzo družbenopolitična obveznost. Bojim se, da se ne bi z izvajanjem prenašali, saj se mi zdi, da za tak prehod, kot ga predvidevajo sicer še ne dokončno potrjeni roki, še nismo dovolj pripravljeni. Niti kadrovske niti materialne, da o samih programih sploh ne govorimo.« je poudaril prof. Jože Škufca, predstojnik novomeške organizacijske enote Zavoda SRS za šolstvo v ponedeljek na regijskem posvetu, ki ga je sklical in tudi vodil Boris Gabrič, sekretar medobčinskega sveta ZK za Dolensko.

Udeleženci so se dalj časa zadržali pri predvideni preobrazbi pedagoškega šolstva, torej ustanov, ki izobražujejo kadre za učitelje in pedagoge za poučevanje od osnovne šole dalje. Menili so, da pedagoški delavec ne more biti več samo ozko usmerjen strokovnjak, ki do popolnosti obvlada svojo stroko, pač pa ni manj pedagoško in andragoško izobražen in usposobljen. Žal pa so programi, ki bodo sprejeti že ob koncu januarja 1985, po mnenju razpravljalcev premalo pedagoško naravnani in dodelani. Niso se oblikovani tako, da bi bodoči učitelj dobil med študijem vse, kar bo potreboval za delo v razredu in zunaj učilnic, da bo kos svojemu poklicu.

Čeprav je nekaj pomislekov proti predvideni pedagogizaciji učiteljev, je vendarle treba poudariti, da je pedagogizacija eden od pomembnih smotrov usmerjenega izobraževanja visokega šolstva.

Kot je bilo slišati na novomeškem posvetu, novi izobraževalni programi

niso naleteli na odobravanje v vseh pedagoških okoljih, še zlasti ne pri učiteljih s končano pedagoško akademijo. Sprašujejo se, ali bodo morali tudi ti učitelji ponovno v predavalnice in to kljub dolgoletni praksi, saj novi programi predvidevajo štiritletno visokošolsko izobraževanje učiteljev. Njihova bojazan je tembolj upravičena ob dejstvu, ker je močno pojenjalo redno strokovno izobraževanje in izpopolnjevanje ob delu, vendar ne po njihovi krivdi.

Ena zelo naglašena pripomba je bila, da pedagoške vsebine v novih programih visokošolskega študija niso ustrezno obravnavane, marveč ločeno, ob stroki. Po mnenju razpravljalcev na novomeškem posvetu velja ta pripomba še posebej za programe pedagoškega šolstva. Ni neopazna tudi pripomba novomeške srednje šole naravoslovno-matematične in pedagoške usmeritve, da nimajo učenci kadrovskega šol, med katere sodi tudi ta, pri vpisu na ustrezno fakulteto nikakršne prednosti.

Zelo močan podton je novomeškemu posvetu dajal neurejen gmetni položaj šolstva in učiteljev. I. ZORAN

Načrti pobratenih

Skupna delovna akcija v Kočevju — Skupno glasilo

KOČEVJE — Na nedavnem srečanju delegacij krajevnih skupnosti iz vseh republik, ki so med seboj pobratene, so se dogovorili o delu v letu 1985. Srečanje je bilo v Baru v Črni gori, udeležili pa so se ga delegacije KS Trnsko — Novi Zagreb (Hrvaška), Prokupje (Srbija), Višegrad (BiH), Kočani (Makedonija), Bar (Črna gora) in Kočevje (Slovenija).

Dogovorili so se, da bodo v bodoče izdajali skupni informativni bilten, ki bo izhajal dvakrat na leto. Uredništvo bo v Prokuplju. Tiskan bo v srbohrvaščini, slovenščini in makedonščini. V njem bodo najprej predstavili vse pobratene KS.

V letu 1985 bodo organizirali skupno mladinsko delovno brigado, v kateri bo po 10 mladincev in mladink iz vsake KS. Brigada bo med solskimi počitnicami delala v Kočevju. Sodelovala bo pri izgradnji Titovega spominskega parka, ureditvi športnih igrišč in izgradnji dveh otroških igrišč.

Prihodnje srečanje pobratenih KS bo v času Andričevih dni (junija) v Višegradu v Bosni. Taka srečanja bodo v bodoče le enkrat (ne več šestkrat) letno v eni od pobratenih KS, in sicer na njen praznik. Tako so se dogovorili zaradi stabilizacije.

J. P.

RAZSTAVA FOTOGRAFIJ V DK

NOVO MESTO — V soboto, 5. januarja, ob 18. uri bodo v mali dvorani novomeškega Doma kulture odprli razstavo 40 fotografij Branka Lenarta iz Gradca.

Stodvajset let osnovne šole Milke Šobar

Ob jubileju tudi kritična misel: »Smo na istem kot pred sto leti!

NOVO MESTO — 22. decembra so učenci osnovne šole iz Šmihela v Domu JLA skupaj z gosti slovesno počastili 120-letnico šole in 15-letnico pomenovanja šole po borki Milki Šobar — Nataši.

Šola v Šmihelu je bila ustanovljena 1864. leta. Dvajset let kasneje je bil zgrajen bližnji samostan, kjer so imele pouk deklice, stara šola pa je postala deška ljudska šola. Ko so leta 1892 zgradili prvi štiri učilnic stavbe, kjer je še danes pouk, je bil to za kraj velik dogodek. Po vojni, ki šoli ni prizanesla je imela šola 391 učencev v 12 oddelkih, poučevalo pa je 12 učiteljev. Tovarišica Mira Jovanovič je vodila razred Bosančkov, vojnih sirot.

Šolski okoliš se je vedno bolj širil, šola se je začela širiti v osemletko, zato so stari šoli 1961 prizidali še dve učilnici. Leta 1963 je šola postala centralna in priključila še podružnici na Lazah in v Birčni vasi. Ob stoletnici šole so prizidali v severnem delu še šest učilnic in uredili športna igrišča. Pred leti so prostori zopet postali premajhni, zato so se nižji razredi morali vseliti v staro stavbo, lani pa tudi v stari dijaški dom, nekdanji samostan. »V Šmihelu smo priča, da se zgodovina ponavlja, saj smo danes na istem, kot smo bili pred sto leti.« je kritično misel ob jubileju izrekla sedanja ravnateljica Anica Bukovec in nadaljevala: »Šolski okoliš obsega krajevne skupnosti, ki se bodo že v naslednjih letih zapolnile z novogradnjami. Enozemski pouk tudi na dveh lokacijah ne bo več mogoč. Pri oblikovanju dosežanih referendumskih programov nam je bilo vedno nekaj objubljenega, a nikoli nič izpolnjenega. Tako je izpadla tudi prepotrebna novogradnja na Drski.«

Ob jubileju so učenci skupaj s tovarišicami pripravili pravo akademijo, mladim pa je o borki Milki govoril Belokranjec, Milkin soborec Franc Košir. I. PAVLIN

DOLENJSKI LIST NAMEDO ČESTITK

Dolenjski list je namesto noveletnih čestitk namenil v sklad za drage medicinske instrumente 5.000 din.

Franc Bradica Pepca Jakofčič

40 leti kot 15-letno dekle stopila v KPJ: »Že takoj na začetku vojne se je vsa naša družina vključila v narodnoosvobodilni boj. Opravljala sem kurirske naloge po direktivah očeta, organizatorja vstaje v Beli krajini. Med člane partije sem bila sprejeta skupaj še s tremi tovariši in takoj so me izvolili za okrajno mladinsko aktivistko. Najtežje je za nas komuniste in aktiviste je bilo med vojno, še posebno težke pa so bile naloge po njej. Takrat za komuniste ni bilo vprašanje, kaj zmoremo, ampak kaj moramo. Nič nam ni bilo težko biti osem ur na delovnem mestu.«

J. PAVLIN

SREČANJE JUBILANTOV PARTIJE — Minuli četrtek je občinski komitej ZKS Novo mesto pripravil tradicionalno srečanje svojih članov, ki letos praznujejo 30 in 40-letnico članstva v partiji. Slavja se je udeležilo 58 štiridesetletnikov in 10 tridesetletnikov. Na sliki: predsednik občinskega komiteja ZKS Novo mesto Lojze Padovan izročila spominsko darilo jubilarntu Angelu Lazarju — Hrastu. (Foto: J. P.)

Za komuniste ni bilo nič težko

Franc Bradica in Pepca Jakofčič že štiri desetletja med komunisti

NOVO MESTO — Dobra polovica jubilarntov ZKS, ki so se nedavno srečali v hotelu Metropol, je postala član te organizacije sredi zadnje vojne. Mnoge so sprejeli brez posebnih slovesnosti, pa vendar so vsi zavedali idealov, za katere se bo potrebno še boriti. Povprašali smo dva izmed njih, ki sta o današnji in takratni partiji povedala:

FRANC BRADICA — upokojeni polkovnik iz Novega mesta: »Prve komuniste sem srečal že v partizanih leta 1942. Čeprav sem šel v boj kot borec za osvoboditev in velik patriot, je v meni tudi zorela ideja o komunističnem gibanju in leto dni kasneje so mi na neki manifestaciji na Gorjancih povedali, da sem postal član partije. To sem sprejel kot veliko obveznost in vseskozi sem se zavedal, da moram postati zgled vsem ostalim borcem. Po vojni, ko sem končal vojaške šole, sem se za ideale komunizma mnogokrat težje boril kot v času vojne. Tovarištvo in

enakost med borci komunisti je bila kot vrhina opazna v slehernem trenutku. Danes je drugače. Nove, vojne generacije le malo vedo, kaj je delavski otrok, izkoriščevalstvo kapitalizma poznajo le iz knjig. Ljudje so izgubili odnos do dela in med njimi so tudi komunisti. Iz današnjih težav nas bo spravil le pravi odnos do dela, odnos do družbe in sočloveka. V tej borbi pa zlasti komunisti ne smejo misliti na predajo.«

PEPCA — PEKOLJ JAKOFČIČ je bila med jubilarnti najmlajša, ki je pred

Kmalu kulturnejši prevoz

»Gorjanci« že na prvi stopnici k napredku — Več novih tovornjakov in avtobusov

STRAŽA — »Izgube ob koncu leta 1984 ne predvidevamo več, leto 1985 pa bo sploh precej ugodnejše za Gorjance.« je izjavil direktor Igor Gruden.

Visoka stopnja odpisanosti osnovnih sredstev, ki znaša v tovornem prometu 84 odst., je za delovno organizacijo Gorjanci še huji problem kot sama izguba. V avtobusnem prometu vozijo celo z vozili, ki imajo uradno ugotovljeno 90-odstotno stopnjo odpisanosti. Prav zato, ker je vzdrževanje starih vozil tako drago in ker so često zaradi okvar zunaj dela, prihaja v pretežni meri tudi do izgub.

Igor Gruden: »Imam občutek, da je v kolektivu nov član za delo.« R. B.

Še želje so bolj skromne

Dobra stara navada je, da si ob poslavljanju starega in v pričakovanju novega leta s prijatelji, znanci, sorodniki stisnemo roke in nazdravimo, da njim in sebi zaželimo vse lepo v novem letu. Želje so si v marsičem podobne, čeprav ga skoraj ni, ki si le ne bi želel kaj posebnega. Zanimivo pa je, da težji ko so časi, bolj so noveletne želje pravzaprav skromne. Vsakdo si želi predvsem zdravja, da bi lahko delal, pa kolikor toliko normalne življenjske razmere. Kaj več pa že ne.

JOŽE FALKNER, vodja TOK Gozdarstvo, Trebnje: »V prihodnjem letu si ne želim nič posebnega. Nimam nobenih materialnih želja. Želim pa, da bi spet obudili tiste človeške vrednote, ki so bile tako značilne za povojni čas. Rad bi, da bi si spet zavladal duh skupnosti. Skrataka, rad bi, da bi bili vsi manj egoistični. Te vrednote smo nekoč že imeli in jih zasluceni. Pomagale so nam prebroditi vsako težavo, zdaj pa smo jih zaradi dirke za materialnimi dobrinami potisnili v kot.«

STANE MUC, tehnolog v metliškem Novolesovem tozdu TKO: »Lani so rekli: to leto bo res težko, bo pa zato drugo malo težje. Kaže, da bo prihodnje še težje. To tudi obljublja. Lepa tolažba! Želim si, da bi bila v prihodnjem letu boljša preskrba z materiali, da cene ne bi tako divjale in da bi bili poslovni rezultati v našem tozdu boljši. Čeprav tudi letos niso slabi. Osebnostno pa si želim dobre letine, od krompirja do grozdja. Res je, da gremo s pasom proti zadnji luknji, živimo pa še nekako, čeprav je treba za to deflati 16 ur na dan.«

HERMINA AGREŽ, prodajalka iz Krškega: »Verjetno se moje želje za novo leto ne razlikujejo dosti od drugih. Soglašam, da bo vse lažje in boljše, če bomo le zdravi. Rada bi, da bi boljše zaslužila in bi se prenehala draginja, ki nas vse tepe, tudi trgovce, čeprav nekateri mislijo drugače. Želim tudi, da bi bilo čim manj nesreč, sploh takih, ki ogrožajo več ljudi, kot je bila nedavna, ko se je prevrnila cisterna z nafto ob izviru pitne vode.«

FANI KLUN, delavka v Inlesovem tozdu »Hrast« v Dolenji vasi: »Želim, da bi naš toz v prihodnjem letu posloval vsaj tako uspešno kot doslej, ko je najboljši toz znotraj DO Inles. Želim tudi, da cene ne bi tako hitro naraščale. Moja največja želja pa je, da bi bila zdrava, da bi lahko še naprej delala in da bi bilo tudi doma vse v redu.«

JANEZ OBERSTAR, delavec v kočevski osnovni šoli: »Pričakujem, da bo prihodnje leto boljše od letošnjega, da bodo cene bolj stabilne in da bomo bolj živeli. Zase si želim zdravja, in to več kot letos, da bi lahko delal. Najbolj pa si želim, da bi bil na svetu mir, pa čeprav bi bilo pomanjkanje, saj je pomanjkanje lažje prenašati v miru kot pa v vojni.«

DARJA COLARIČ, organizator izobraževanja v novomeški Krki: »Želim, da bi se gospodarski položaj tako v svetu kot doma normaliziral, ustalil, da bi se pogoji za mlado generacijo, sedanje in prihajajočo, spremenili na boljše. Vem pa, da to ni mogoče, vsaj ne v prihodnjem letu. Ko bi bilo vsaj v naslednjih nekaj letih! Mislim predvsem na možnost dela. Vse to želim, ker imam tudi sama hčerko. Med osebnimi željami za prihodnje leto naj omenim predvsem zdravje pa zadovoljstvo ob delu in hčerki.«

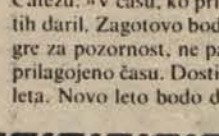
ANTON PRIJANOVIČ, vodja kontrole proizvodnje v Beltovi Livarni: »V prihajajočem letu pričakujem predvsem več dela v tovarni, tako da bomo lahko še več izvažali kot letos, in pa, seveda, da bi uspešno poslovali. V zasebnem življenjski želim le zdravja zase in za vso družino. Kako bo z ureditvijo želja, je odvisno od mnogih stvari, ki jih še ni moč predvideti.«

ANTON ZUPANČIČ, invalidski upokojenec iz Lukovca: »Poleg zdravja si želim v prihodnjem letu kar največ uspeha pri čebelah, ki so mi resnično v največje veselje. Dodal bi še to, da želim, naj bi se tudi ljudje v medsebojnih odnosih zgedovali po teh družinah. Tako bi bilo v svetu lahko resnično lepo.«

MOJCA ŠEKORANJA z Bizeljskega, natakarka v Motelu Petrol na Čatežu: »V času, ko pri vsaki stvari varčujemo, nihče ne pričakuje bogatih daril. Zagotovo bodo skromnejša, odpovedali se jim pa ne bomo, saj gre za pozornost, ne pa za materialno vrednost. Tudi silvestrovanje bo prilagojeno času. Dosti manj ljudi bo praznovalo po hotelih kot prejšnja leta. Novo leto bodo dočakali doma.«

»UKINITEV« SKUPNOSTI KORAK NAZAJ

NOVO MESTO — Pretekli četrtek je bila seja skupščine novomeške stavbno zemljiške skupnosti. Na delegatskem rešetju je bilo poročilo o uredniševanju programa dela in finančne

ga načrta skupnosti v letošnjem prvem devetmesečju ter poročilo o uresničevanju srednjeročnega programa. Delegati so obravnavali tudi izhodišča za plan 1985 ter analizo o delovanju političnega sistema na področju stavbno zemljiške skupnosti, kjer so menili, da je predvideno preoblikovanje skupnosti v samoupravni sklad korak nazaj.

kmetijstvo

START ZA HLADILNICO

NOVO MESTO — Te dni bo SDK v Novem mestu prijavljena investicija za gradnjo hladilnice na Cikavi, kar pomeni, da gre za res. Po zadnjih vesteh bodo kmalu začeli s prvimi deli. Hladilnico financira več sovlagateljev v regiji, o čemer je sklenjen poseben sporazum, vsak pa bo imel v njej glede na delež ustrezen prostor. To pomembno nalogo za gospodarstvo in občane pa smo širše že predstavili v eni prejšnjih števil.

ZAKAJ NI »LIMUZINA«

BRESTANICA — Posavski veterinarji, posebno v brestanski enoti Posavskega veterinarskega zavoda, se že lep čas jezijo na center za umetno osemenje Preska, ker ne dobijo semena za telice pasme limousin. Praksa je pokazala, da je rjavo govedo za območje zelo primerno, kmet pa nemalokrat sam zahteva križanje pasmo limousin, ker hoče majhne goveda.

Veterinarji zahtevajo, da kmetijska inšpekcija pritisne na center v Preski, da bo dobavil potrebno seme. Zdjaj zaradi težkih porodov in krvavitve poginejo povprečno tri teleta na teden. Tega, kako je pri srcu kmetom, ko se morajo veterinarji lotiti nevsčnega žaganja teleta, da bi rešili kravo, ni treba opisovati.

P. P.

Sejmišča

NOVO MESTO — Ponedeljkov sejem je bil zelo živahen kot že nekaj prejšnjih, cena pujskov pa je nekoliko narasla. Naprodaj je bilo 200 pujskov, starih 7 do 10 tednov, in 97 pujskov, starih 10 do 12 tednov. Lastnika je menjalo skupaj 250 živali. Mlajše so stale 5.500 do 7.000 din, starejše pa 7.000 do 8.500 din.

BREŽICE — Na sobotni sejem so rejci pripeljali 362 pujskov, starih od 3 mesece, do 12 pujskov, starih nad 3 mesece. Prodali so 210 prvih in 9 drugih živali. Mlajše so bile po 300, starejše pa po 220 din kilogram žive teže.

Kmetijski nasveti

Kaj lahko zadrži zajca

Ni nas ne sme presenetiti velja tudi za sadjarje, ki ponavadi ob prvem srečanju z razdejanjem, ki ga povzroča divjad, kar ne morejo verjeti svojim očem. Divji zajec je v stiski za hrano pravi mojster, lubje obje do zadnje trohice, mlade veje pa obreže kot najbolj nabrušene sadjarjske škarje. Srna in jelen sežeta še višje v krošnjo, srni dišijo zlasti cvetni in listni brsti, jelen pa kot za šalo z brušenjem rogovja razčesne drevesne krošnje in s tem mlademu nasadu naredi nepopravljivo škodo.

Marsikdo se je že pokesal, da je podcenjeval nevarnost in ni pravočasno zavaroval sadnega drevja. Znani so mnogi načini, od najpreprostejših, kamor štejemo povijanje in obdajanje debel, do sodobnejših kemičnih odvrčal, s katerimi je treba pravočasno premazati ogrožena drevesa.

Najceneje in vsakemu dosegljivo je povijanje debel s slamo, kovinsko mrežo, koruznico, plastiko, pločevino, cunjami in podobnim. Tovrstna zaščita mora seči dovolj visoko, saj sneg olajšuje divjadi doseg vej, poleg tega pa mora biti ovoj tri do petkrat prevezan, da ga žival, ki stika za hrano, ne more odstraniti. Invazijo lahko delno zadržijo tudi veje s predčasno obrezovanjem sadnega drevja, nastlane v smeri, od koder je moč pričakovati divjad.

Marsikdo še zmotno misli, da apneni belež zadrži divjad. Pač pa je učinkovita prastara mešanica gašenega apna, krajjaka, goveje krvi, ilovice in žolča, dobro premešana in z dodatkom steklene volne. Ta premaz, ki zadrži zajca, spomladi sčasoma spere dež potem služi še kot gnojilo.

Za večje nasade so priporočljivejša odvrčala, tako imenovani repelenti, in seveda mreža, ki je od vsega najboljša, a žal tudi najdražja. Vsekakor je zaščita nujna, saj je celo z njo težko priti do konca lovcem, ki nočejo slišati o povračilu škode še v dosti bolj značilnih primerih na poljih, kot nas uči vsakdanja praksa.

Inž. M. L.

Najboljše bodo še izboljšali

V trebanjski občini bodo v naslednjem srednjeročnem obdobju izvedli hidromelioracije v Mirenski dolini — Za petino večji pridelek — Podpora republike

TREBNJE — Glede na naravne danosti je trebanjsko kmetijstvo najboljše v regiji. V podkrepitve te ocene pa ne gre navajati samo celotnega pridelka, ampak tudi precejšnje tržne presežke mleka, krompirja, mesa in celo pšenice. Takšni rezultati so plod dolgoročne in dosledno izvajane kmetijske politike v občini, katere nosilka je Kmetijska zadruga Trebnje.

Vendar so v tej občini prepričani, da še niso izkoriščene vse rezerve. Zdjaj bodo več denarja vlagali v izboljšave zemlje, od česar si obetajo za petino več tržnih presežkov hrane, kar nameravajo doseči že v naslednjem srednjeročnem obdobju.

Manjše hidromelioracije in agromelioracije so se začele v tej občini že pred desetimi leti, ko je bila ustanovljena Kmetijska zemljiška skupnost. Na območju Volčjih njiv v Mirenski dolini so hidromeliorirali 100 hektarov zemljišč Kmetijskega gospodarstva Dob in okoli 50 hektarov zasebnih zemljišč. Tam so bile izvedene tudi komasacije in vsi potrebni agrotehnični ukrepi. Opravili pa so tudi več manjših hidromelioracij na drugih področjih Mirenske doline ali skupaj na 150 hektarih zemljišč.

Koncu se približujejo dela tudi ob Jeseniščici, Bistrici in Mokronoškem potoku, kjer bo opravljeno odvodnjavanje na 190 hektarih. Prihodnje leto pa bodo opravili tako imenovano detajlno odvodnjavanje. Za vsa ta dela so v trebanjski občini dobili 80 odst.

nevarljivih sredstev, ki jih je prispevala Zveza vodnih skupnosti Slovenije.

To pa je bil le del predvidenih posegov v Mirensko dolino. S postopnim odvodnjavanjem 1500 hektarov velikega kompleksa naj bi do konca prihodnjega srednjeročnega obdobja pridobili oziroma izboljšali še 833 hektarov zemljišč. Skupaj naj bi regulirali 29 kilometrov potočnih strug, zgradili pragove, da bi voda ne odnašala zemlje. Ta dela bodo veljala 440 milijonov dinarjev. Detajlno odvodnja pa bo veljala 357 milijonov dinarjev. Po že ustaljenem vzorcu bodo opravili tudi zlozbe zemljišč in izvedli ostale ukrepe. Po programih kmetijske pospeševalne službe se bodo zaradi izb-

Svinjski trg

»Sive« cene bodo tudi po zadnjem povečanju odkupne cene prašičev

Grobokop prašičereje se nadaljuje, toda mnogi pred tem dejstvom še naprej iščejo glavo v pesek. To lahko trdimo tudi po delnem povratku cen, ko se je prejšnji teden uradna cena zvečala za četrtino, od prejšnjih 134,50 na sedanjih 162,10 din, kar ni le sprto z razmerami na našem trgu, marveč tudi z osnovno abecedo ekonomije.

Na svetovnih borzah, kjer se po zakonu o ponudbi in povpraševanju oblikujejo razmerja med cenami krme in mesa, velja kilogram žive teže prašiča toliko kot 13 do 14 kg koruze. Pri nas naj bi se zgodil čudež: kilogram prašiča naj bi bilo mogoče dobiti že za 4 kg koruze. Ker se »ak čudež noče zgoditi, se še naprej epimo z uradno ceno, prava odkupna cena pa gre svojo pot. Dasi

komentiramo

za silo potolažimo vest, govorimo o »sivi ceni« in »sivi ekonomiji« kot nekakšnem vzporednem nujnem zlu, ki je nastal zaradi spekuliranja, če ne celo (protidružbenega) nespoštovanja zakonitosti in dogovorov. Tako postane trg res svinjski trg, kot pravi naslov tega komentarja.

Že dolgo je vsem jasno, da bi morali zgrabiti »bika za roge«, to je obvladovati koruzo, ki je počelo vseh zagati, vendar se v tej smeri nič ne zgodi. Koruza predstavlja dve tretjini živinske krme in po sprejetih normativih bi rejec, ki bi pital s krmo, na primer iz novomeške mešalnice, moral že septembra dobiti za kilogram žive teže prašiča 280 do 300 din, da bi se mu račun izšel. Ko so na živinorejskem posvetu v Novem mestu to navajali in bili plat zavona, so govorili o nekem vseh-jugoslovanskem dogovoru, ki da bo pomagal normalizirati odnose. Štirje meseci so od tedaj minili, reja prašičev pa je še vedno na kolenih.

M. LEGAN

Tobak pomagal »obirati« dež

Letošnje vreme tobaku v črnomaljski občini ni bilo naklonjeno — Pridelovalci zadovoljni z odkupnimi cenami — Januarja pogodbe za leto 1985

ČRNOMELJ — Letos so belokranjski kmetje tretjič sadili tobak. V črnomaljski občini se je zanj odločilo 48 pridelovalcev, ki so rastlino zasadili na 3,95 hektara. Načrtovali so, da bodo v povprečju obrali na hektarju 2.500 kilogramov tobakovih listov, vendar je bil pridelek zaradi slabega vremena le 2.340 kilogramov na hektar.

Kot je povedala tehnologinja in pospeševalka pri ljubljanski Tobakni tovarni Jana Okoren, je letošnje vreme zelo neugodno vplivalo na rast tobaka sorte Burley, kakršnega sadijo v Beli krajini. Zaradi dežja je letošnji pridelek manj kakovosten, pri odkupu, ki je bil končan pretekli teden, pa je bil tudi preveč vlažen. Vlaga se je navzle iz ozračja, tako da je imel namesto predpisanih 15 odst. več kot 20, nekateri pa celo 35 do 40 odst. vlage.

oljšav zemlje povečali pridelki krme za okoli 80 odst., tako da se bo lastna krma osnova močno okrepila in zmanjšala odvisnost od koruze in vse predragih krmil. Podobno kot doslej bodo večino denarja prispevale vodne skupnosti, lastnih sredstev pa bo petina.

Pred sedmimi leti so se v trebanjski občini lotili tudi agromelioracij. Zanje je obstajal velik interes zlasti na področju Suhe krajine, kjer so se del lotili že pred programom razvoja tega območja, ki šteje med manj razvite. Agromelioracije so opravili na 200 hektarih, predvsem na področju Sel-Šumberka, Malih Dol, Gombišča, Vrbovca in Korit. Za prihodnje leto so že oddali programe za agromelioracijo na področju Zagorice, Dobrave in Knežje vasi ter pri Gorenjem Kamenju. Skupaj naj bi že prihodnje leto agromeliorirali pretek 200 hektarov. Do konca leta 1990 pa 600 hektarov.

Kot ocenjujejo strokovnjaki Kmetijske zadruge Trebnje, se bodo s temi posegi v Mirenski dolini in na območju Suhe krajine povečali pridelki za približno petino. Tržni presežki mleka bodo za polovico večji, prav tako krompirja in drugih poljščin.

J. SIMČIČ

DELAVCI IN KMETJE ZA ZDRUŽITEV

ČRNOMELJ — V črnomaljski občini je bilo zlasti med kmeti veliko pomislekov glede združevanja sozvo. Kit in Mercator, saj doslej niso neposredno dovolj čutili vloge sozda Kit, katerega članica je bila črnomaljska kmetijska zadruga, spraševali pa so se tudi, ali je novo združevanje smotno in kaj bo s tem neposredno pridobila njihova zadruga.

V kmetijski zadrugi so zato za svoje delavce in kooperante pripravili široko razpravo, na kateri so ti spoznali prednosti novega združevanja. Prav poglobljena razprava o vsem tem je gotovo prispevala, da je referendum dobro uspel, saj je med delavci, zaposlenimi v kmetijski zadrugi, glasovalo za združitev več kot 70 odst. volilcev, od kmetov pa več kot 80 odst.

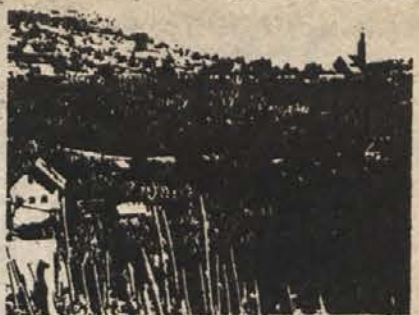
Onesnaževanje vse večje

Zrak je še čist, voda vedno bolj onesnažena — Kisli dež in divjad ogrožata gozdove in kmetijstvo

RIBNICA — V ribniški občini še ni večjih onesnaženj voda in zraka, so pa te težave vedno hujše. Zaradi odplak prehaja Bistrica pod Sodražico že v tretjo stopnjo onesnaženosti, medtem ko z drugimi potoki še ni posebnih težav. Tako je povedal Tone Šobar, svetovalec za kmetijstvo in gozdarstvo pri občinski skupščini Ribnica.

Za naselje Sodražica so že zgrajene čistilne naprave, a ne obratujejo, ker

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: Tif Doberšek

Še: zakaj niso vinogradniki prodali grozdja

Poleg slabih pogodbenih pogojev, ki jih nudijo vinogradnikom naše družbene organizacije pri prevzemu grozdja, in neustrezne akontacijske cene za grozdje (na doplačilo vinogradniki ne dajo veliko) je še več vzrokov za zadržanje pridelka grozdja v zasebnih kleteh. Med njimi zlasti naslednja:

Oprečnost pridelanega grozdja
Letos pa tudi mnogokrat v prejšnjih letih smo doživeli, da je kljub uporabi dragih zaščitnih sredstev proti gnilobi grozdje v jeseni gnilo.

Gnitje povečuje še pomanjkljiva zaščita pred peronosporo in oidijem, zlasti proti koncu. Kaže, da proti tem boleznim prezgodaj prenehamo škropiti, to pa povečuje intenzivnost gnitja grozdja. Na odkupnih postajah delovne organizacije iz razumljivih razlogov gnilega in nagnitega grozdja sploh ne prevzemajo. Ker vinogradniki ob pojavu gnilobe trgajo vse grozdje skupaj, pridelka sploh ne morejo prodati, čeprav bi ga radi, saj takega grozdja nihče ne odkupi. Izkušnje silijo vinogradnike k temu postopku, saj je ob nastopu slabega vremena gniloba tako hitra, da če grozdja ne potrgaš v nekaj dneh, propade ves pridelek. Neki vinogradnik mi je povedal, da je kraljevina letos tako hitro segnila, da mu je popolnoma propadla. Tako so vinogradniki prisiljeni, da pridelke nagnitega grozdja sami predelajo. Iz prakse naj omenim še en primer iz letošnjega leta, ko je zastopnik družbene kletiči sam na 100 trtah nabral le 60 kg zdravega belega grozdja, za ostalo grozdje pa je rekel, da ga ni mogoče prevzeti, ker je preveč gnilo. Vinogradnik je drugi dan pobral preostalo nagnito grozdje, ga predelal, mošt razsluzil in iz preostanka (od 100 trt) pridobil še 300 litrov kvalitetnega belega vina. Če bi vinogradnik ne bil us-

posobljen sam predelati in ukletiti preostalega nagnitega grozdja, bi bil ob 300 litrov pridelka. Taki primeri so skoraj pri vseh naših vinogradnikih. Zato je napačno misljenje nekaterih zastopnikov delovnih organizacij, da bi vinogradniki morali celotni pridelek grozdja oddati družbenim kletem. Vremenskih razmer, ki povzročajo v mnogih letih množično gnitje grozdja, ne more nihče spremeniti, saj odpovedo tudi zaščitna sredstva proti gnilobi. Zaradi tega bo naš vinogradnik tudi v bodoče prisiljen večino pridelka grozdja sam predelati in ukletiti, če hoče pridelek rešiti pred propadom.

Samostojnost vinogradnikov

Tukajšnji vinogradniki so skoraj v celoti gospodarsko tako samostojni, da jim ni treba za vsako ceno grozdje prodati. Veliko vinogradnikov je zaposlenih in so socialno oskrbljeni. Tem je pridelek vina le dopolnilo njihove dejavnosti. Na tem območju so redki čisti vinogradniki, saj so ob enem živinorejci, poljedelci, dohodke pa imajo tudi iz gozdov. Tem je dohodek iz vinograda le del dohodkov celotnega gospodarstva, ki je sicer zaželen, a pa odločujoč. Mnogi vinogradniki so obrtniki in tudi tem je dohodek vinograda le dopolnilo ostalemu dohodku. Vsa ta dejstva vplivajo na finančno samostojnost tukajšnjih vinogradnikov, ki grozdje in vino prodajo le, če je pridelek primerno plačan. Ker ima vsak vinogradnik lastno prešo, klet, se s pridelkom vina, ki ni prodan, po večini dogaja tako, kot pravi drugi del naslovne kitice naše rubrike: »Prijatelj povabil, pa sam ga bom pil!«

To se bo v veliki meri zgodilo tudi v letošnjem pridelkom.

Z željo, da bi naši vinogradniki tudi v prihodnjem letu zdravi vabili prijatelje in uživali pri dobri kapljici, zaključujem prispevke te rubrike za leto 1984.

T. DOBERŠEK

Kakšen je postopek za povrnitev škode

Divjad na polju

Divjad povzroča tudi na našem območju vedno več škode, uporabnik kmetijskega zemljišča pa običajno ne ve, kako škodo izterjati, zato je tudi uradno izkazana škoda zaradi divjadi običajno manjša, kot je dejanska. Iz »Loveca« 1983, št. 7/8, zato na kratko povzemo »Postopek za poravnavo škode po divjadi«.

Postopek razdelimo na tri stopnje: 1. poskus sporazumne poravnave škode med oškodovancem in lovsko organizacijo, 2. posredovanje občine, 3. sodna pot.

Poskus poravnave je obvezen, poteka pa tako, da oškodovanec in lovsko organizacijo skleneta pismeni sporazum o višini škode in plačilu oškodovane. Oškodovanec mora prijaviti škodo takoj, ko je zanj zvedel.

Če v 15 dneh po vloženju zahtevi ne pride do pismenega sporazuma, mora oškodovanec povzročeno škodo prijaviti občinskemu upravnemu organu (druga stopnja postopka), pristojnemu za lovstvo. Rok za to prijavo je 30 dni od dneva, ko je oškodovanec zvedel za škodo, vendar največ 6 mesecev, odkar je škoda nastala.

Če tudi zdaj ne pride do poravnave škode, pa lahko začne oškodovanec postopek pred temeljnimi sodiščem, vendar mora tožbo za poravnavo škode vložiti najkasneje v šestih mesecih po dnevu, ko je bila škoda prijavljena pristojnemu občinskemu upravnemu organu.

Vsi ti roki so strogi. Oškodovanec ne more uveljaviti svojega zahtevka, če je rok zamudil. Datum pismene zahteve je treba dokazovati s potrdilom pošte o dopisovanju, priporočena pisma oziroma s potrdilom o datumu neposredne izročitve zahtevka.

Podrobnejšo obrazložitev predpisov o poravnavi škode lahko vsak dobi pri občinskem upravnem organu, pristojnem za lovstvo.

M. BEZEK

Naveličani besed brez dejanj

Kjer ni akcije, SZDL izgublja pozicije — Urediti sofinanciranje Dolenjskega lista in doreči, kaj je z radijsko postajo — podpora gradnji stavbe SDK!

NOVO MESTO — »Ljudje bodo znova dobili zaupanje v SZDL, če bo ta drezala v reševanje tistih odprtih vprašanj, o katerih ljudje več let govorijo, a se nič ne spremeni.« je misel z razprave na programski seji občinske konference SZDL Novo mesto, na kateri so 20. decembra tudi izvolili Jožeta Florjančiča za podpredsednika.

V izjavnem in brez fraz naniznem enoletnem delovnem poročilu predsednika Nika Riharja je bilo povedano vse. Bistvo je, da so ljudje nejevoljni ob nizkih osebnih dohodkih in marsikje tudi problematiki okolja, v katerem živijo. Kljub temu so pripravljene sodelovati domala v vsaki konkretni akciji. Po drugi strani je tudi res, da delegatski sistem čedalje bolj peša.

Predsednik Rihar je izrecno poudaril preskromno materialno podporo SZDL Dolenjskemu listu, saj delež družbenega sofinanciranja lista upada, odprto pa je tudi vprašanje ustanovitve radijske postaje. Domala z istimi besedami so o tej problematiki spregovorili na lanski programski seji, vendar je po enem letu ostalo pri starem. V razpravi je bilo potem še nekajkrat podprt mnenje, da je potrebno sofinanciranje Dolenjskega lista enkrat za vselej urediti, sicer po občinah, vendar na enem mestu in ne več na dosedanji način. Predsednik SZDL se včasih počuti kot berač, ko mora pri »sisih« prosjati za njihov

delež pri sofinanciranju pokrajinskega glasila. Prav tako so menili, da je potrebno hitreje dokončati tik pred koncem zaspalo akcijo o ustanovitvi radijske postaje. Poudarjali so tudi splošen pomen sodobne informatike in računalništva, v zvezi s tem pa podelili pri sofinanciranju pokrajinskega glasila. Prav tako so menili, da je potrebno hitreje dokončati tik pred koncem zaspalo akcijo o ustanovitvi radijske postaje. Poudarjali so tudi splošen pomen sodobne informatike in računalništva, v zvezi s tem pa podelili

Na konferenci so obravnavali več kadrovskih zadev, najpomembnejša pa je bila izvolitev podpredsednika občinske organizacije SZDL. Evidentirani so bili 4 občani, v ožjem izboru pa sta ostala Darja Colarič in Jože Florjančič. Konferenca ju je ocenila kot enakovredna kandidata, izvoljen pa je bil Florjančič.

MALO DRUGAČE

V 50. št. Dolenjskega lista smo poročali o poteku skupščine novomeške zdravstvene skupnosti, kjer so med drugim potrdili tudi za 0,30 odst. nižjo prispevno stopnjo od 1. januarja dalje. Ni pa do znižanja prišlo zaradi presežkov, ampak zaradi prenosa nekaterih pristojnosti s SIS za zdravstvo na združeno delo.

R. BAČER

Družba se je oddolžila

Podeljenih 16 državnih odlikovanj občanom

NOVO MESTO — V slavnostni dvorani novomeške občinske skupščine so 19. decembra ob prigradnem koncertu Šentjernejskega ok-

teta slavnostno podelili 16 državnih odlikovanj občanom

Odlikovanja predsedstva SFRJ je po slavnostnem nagovoru izročil Uroš Dular, predsednik občinske skupščine.

Red zaslug za narod s srebrno zvezdo sta prejela: Jože Rojc iz Hinj in Ivan Šporar iz Občice.

Red dela s srebrnim vencem: Vincenc Babič in Milan Korče iz Iskre TNN, Franc Dragman iz ZTO, Pepca Klemec iz SDK, Angelca Novak in Kristina Progar iz Ljubljanske banke, Nikola Padevski iz Sob, Janez Štrbenc iz bršljinke osnovne šole.

Medaljo zaslug za narod: Ljudo Avguštin iz Iskre Bršljin ter Vojko Grobovšek in Branko Košir iz IMV.

Medaljo dela so dobili: Anica Jurečič in Ivan Kokalj iz Blagovnega transportnega centra ter Janez Špendal iz bršljinke Iskre.

R. B.

Priznanja aktivistom RK

Skupščina OO RK Novo mesto

NOVO MESTO — V prostorih Zavarovalne skupnosti Triglav je bila 20. decembra programsko-volilna skupščina občinske organizacije Rdečega križa, ki je bila posvečena tudi praznovanju 40-letnice te najhujmanejše organizacije. Ob tej priložnosti so bila 345 aktivistom RK, aktivom v krajevni skupnosti in OZD podeljena občinska in republiška priznanja te organizacije.

V štiriletnem obdobju je bilo značilno, da so se povečale dejavnosti solidarnosti in pomoči starejšim, invalidom, mladim družinam, bolnim in drugim. Množično so bile akcije krvodajalstva. V rokah aktivistov in mladih članov so bila zbiranja sekundarnih surovin oblačil, mladinske delovne akcije, usposabljanja za SLO in DS in drugo. Vse te naloge pa ne bi bile opravljene brez skoraj 28.000 članov Rdečega križa. Mnogi predstavniki organizacije, s katerimi člani Rdečega križa tesno sodelujejo, so se ob tej priložnosti zahvalili aktivistom in jih prosili za nadaljnjo pomoč.

Na koncu so izvolili novo predsedstvo za naslednje štiriletno obdobje. Za predsednika je bil ponovno izvoljen Danilo Kovačič, za podpredsednika pa Zvone Šušteršič.

J. P.

Samo pridne roke so premalo

Programska konferenca OK SZDL Metlika — delo v metliški krajevni konferenci nikakor ne zaživi — V razpravi sodeloval tudi Jože Knez, podpredsednik RK SZDL

METLIKA — Osrednji točki dnevnega reda na programski konferenci OK SZDL Metlika, poročilo o delu občinske konference, njenih organov in oblik dela v preteklem letu in programske usmeritve za prihodnje leto, so združili, zlasti pa sta se prepletali in dopolnjevali razpravi.

V prvi vrsti so poudarili, da so lani sprejeti delovni programi skoraj v celoti uresničeni, da sproti dopolnjevali z aktualnimi nalozami.

Kot že večkrat ob podobnih priložnostih tudi tokrat niso mogli mimo nezadovoljivega dela v krajevni organizaciji SZDL Metlika, za katero je značilna politična pasivnost občanov, za kar naj bi bil glavni razlog izrazito forumski način dela in v tej krajevni konferenci, neposredne oblike dela, kot so terenski odbori, ulični odbori, hišni sveti, zbori stanovalcev, pa nikakor ne zaživijo.

Pri oceni mobilizacijske učinkovitosti in uspešnosti delovanja Socialistične zveze so samokritično priznali, da SZDL ni bila dovolj učinkovita, zlasti kar se tiče prizadevanj za bolj stabilizacijsko obnašanje občanov, ki bi se moralo bolj odražati v načinu dela in življenja vsakega posameznika in vseh skupaj. Na ta in sorodna vprašanja je navezal svoj razpravni podpredsednik RK SZDL Jože Knez. »Nikakor ne smemo ljudem obljubljati več, kot lahko uresničimo. Vendar ne smemo povsod videti le črno, kajti tudi danes precej naredimo. Res je, da živimo pod pezo odgovornosti za preteklost, vendar preteklost ni samo slaba, čeprav vedno izpostavljam samo slabo, črno. Za Metliko kot eno najmanjših

Skromna oddolžitev

V zaostalih vaseh je napredek bolj cenjen

»Nekateri delajo samo za denar, jaz nisem tak. Rad delam, če pa dobim zato družbeno priznanje, sem res zadovoljen.« je dejal Ivan Šporar iz Občice, potem ko je pred dnevi prejel visoko državno odlikovanje, ki ga Predsedstvo SFRJ podeljuje za zasluge in uspehe pri delu, pomembnem za socialistično izgradnjo države.

Od leta 1960 živijo Šporarjevi v topliški krajevni skupnosti. Dolgo let so bili v Kočevskih Poljanah, zadnja leta pa so v sosednji vasi Občice. Celih 27 let je bil Ivan Šporar vodja lovskega oddelka »Medved«, vse do nesreče leta 1981, v kateri je postal 80-odstotni invalid. Padel je z 10 metrov visoke preže, ko jo je gradil in na vrh nosil material.

Med vojno je bil štiri leta v ujetništvu. Po njej je imel razne odgovorne dolžnosti v Grosupljem in v Kočevju, ob prihodu na vas pa je takoj poprijel za delo, da bi imeli ljudje boljše možnosti za vsakdanje življenje.

»Uspelo nam je našo dolino elektrificirati, napeljati vodovod in še marsikaj. Res sem bil marsikje prvi med enakimi, toda sam ne bi nikdar nič ne edil. V slogi je moč. Mi smo vedno skromno živeli, saj sva imela z ženo pet otrok, pa še nekaj njenih sester je živelo pri nas. Moji otroci niso imeli štendijsa, so pa vsi pri kruhu in imajo poklice. Ker smo v takih razmerah živeli, sem vselej s srcem delal za napredek.«

R. B.

Navzdol ne več

V sindikatih menijo, da v letu 1985 ni več dopustno zniževanje zaslužkov

NOVO MESTO — Občinski sindikalni svet je 20. decembra na osnovi poročila odbora posameznih dejavnosti obravnaval družbenoekonomski položaj delavcev in ugotavlja, da je pri osebnih dohodkih položaj najbolj kritičen v zdravstvu ter vzgoji in izobraževanju.

Poročila so dali odbori kmetijstva in živilske industrije, prometa in zvez, gradbeništva, zdravstva in socialnega varstva ter vzgoje, izobraževanja in znanosti. Nikjer z osebnimi dohodki niso zadoki za zasluzkom 19.000 dinarjev zaposleni ne morejo več shajati in to tudi vse glasneje povedo.

Na tej seji so nameravali obravnavati gradivo s posebnim poudarkom na položaj zaposlenih v prometu in zvezah zlasti v železniško transportni delovni organizaciji pri čemer so želeli izvedeti zlasti za varnost, vendar kljub obširnemu poročilu o tem ni bilo dovolj podatkov. Poročilo bodo morali v ŽTP z vidika varnosti še dopolniti.

Občinski sindikalni svet predlaga tudi izvršnemu svetu, naj analizira osebne dohodke po panogah v občini in tudi to gradivo predloži delegatom v obravnavo.

Splošna ocena pa je bila, da bodo sindikati v letu 1985 kot eno najpomembnejših nalog šteli bitko za zaustavitev pada realnih osebnih dohodkov, seveda predvsem na osnovi doseganja boljših rezultatov pri delu.

R. B.

NE PARKIRAJTE V DNEH ŽIVŽAVA

NOVO MESTO — V dneh novoletnega Živžava novomeški Glavni trg pričakuje množico radovednih otroških oči. Vse tri dni — 27., 28. in 29. decembra — bo zato prepovedano parkiranje med 12. in 20. uro, popolna zapora prometa čez trg pa bo veljala od 15. do 20. ure. V času prihoda povorke bo časoma zaprt tudi del Trdinove ulice na Gornju in prihod na most.

VIŠJE STANARINE

NOVO MESTO — Na petkovi skupščini novomeške samoupravne stanovanjske skupnosti je bilo najbolj vroče, ko so delegati govorili o stanarinah. Te se bodo s 1. januarjem 1985 zvišale za 35 odstotkov, nato pa verjetno še vsako četrletje — skupaj v celem letu za okrog 200 odstotkov. Vletu 1985 naj bi namreč dosegli, da bodo stanarine predstavljale 65 odst. ekonomskih, ki naj bi jih le uveljavljali do konca leta 1987. Sedanje pa, kot je razvidno iz devetmesečnega poslovnega poročila stanovanjske skupnosti, ne zadostujejo niti za tekoče nujno vzdrževanje in stanovanjski sklad propada. O tem pa bo gotovo še precej govora že na naslednji skupščini. Zaradi zviševanja stanarin pričakujejo tudi več upravičencev do delne nadomestitve stanarine. Le-teh je bilo v devetmesečju 1984 116, v ta namen pa je bilo porabljenih 760 tisoč din. Več v naslednji številki.

Sprehod po Metliki

PRICHELO SE JE GLASNO IN dokaj kritično razpravljati, ali naj bi bila prireditev Vinska vigréšča v Metliki ali ne. Posamezniki so prepričani, da bi se moralo vse skupaj ponovno preseliti v zibelko začetka — v Semeč. Slišijo se glasovi, da bi moralo biti vse skupaj v Črnomlju, še bolj razgreti imajo na ustnicah druge belokranjske kraje. Neprizadetemu opazovalcu se zdijo enačice, milo rečeno, smešne, če ne že neumne. V dveh letih prirejanja je Metlika dokazala, da je edina zmožna spraviti skupaj kaj podobnega. Na nivoju, ob katerem nikomur ne rdijo ušesa. Če bo v bodoče kako drugače, bomo le dokazali, kako drobnjakarski in malomeščanski smo.

ZADNJI TEDEN SE JE POLEG vsakodnevnih lanciranj največ govorilo o kraju magice Marjanu Lizziju iz Ptuj. Fant je namreč nastopal s svojim dekletom po belokranjskih krajih s simpatičnim programom magije. K prednovoletnemu vzdušju je pomagal belokranjskim otroškim vrtcem in solam, a tudi njegovi večerni nastopi za občane so bili presenetljivo dobro obdarsani.

Paša za otroške oči

Dedek Mraz v Metliki

METLIKA — Društvo prijateljev mladine in metliška krajevna skupnost pripravljajo v nedeljo, 30. decembra, sprevod dedka Mrza. Metlika je že okrašena kot še nikoli doslej, prava paša za otroške oči pa se bo začela ob 15. uri na Partizanskem trgu, kjer bo potekal praznični program, v katerem bodo nastopili: Mateja Kolčnik, Toni Gasperič, otroci iz vrtca, učenci osnovne šole in srednje tekstilne šole, plesalke iz Gradca itd. Sprevod dedka Mrza bo krenil od Doma počitka proti Partizanskemu trgu, na čelu bo korakala mestna godba, v sprevodu pa bodo vozovi s snežinkami, palčki, Snežno kraljico, dedkom Mrzom in gozdniimi živalmi.

Prireditev so pripravili Metličani z majhnimi stroški, saj so se polno zavzeli zanjo v delovnih kolektivih, solah, DPO, posamezniki pa so žrtvovali, mnoge ure za prostovoljno delo.

Starši, pripeljite otroke v Metliko! Zakaj bi jim ne privoščili lepega spomina?

Justin Andoljšek v slovo

V četrtek, 20. decembra 1984, smo morali posloviti od naše drage in dolgoletne sodelavke, ekonomistke, prizadevne družbene delavke in ljubeče matere Justine Andoljšekove.

Rodila se je pred 59 leti v Srednji vasi na Gorenjskem. Po osnovni šoli v Goricih je končala meščansko šolo v Ljubljani in vojno viхро preživela pri starših. Leta 1946 se je prvič zaposlila v domačem kraju pri krajevni ljudskem odboru, nato pa je delala še v trgovskem podjetju Prehrana v Ljubljani. Po poroki leta 1948 se je preselila v Novo mesto in se zaposlila pri Okrajni zadrugi zvezi ter nato delala kot računovodkinja še pri Promlesu, Kmetijski zadrugi in Zadrugi mlekarji Novo mesto do leta 1958, ko je postala vodja kratkoročnih kreditov v takratni Zadrugi hranilnici in posojilnici v Novem mestu. Leta 1961 se je zdelovni-mi nalozami preselila v Sluzbo družbenega knjigovodstva v Novem mestu, postala samostojni analitik in to delo opravljala do leta 1978, ko je postala samostojni inšpektor in opravljala najzahtevnejše naloge do upokojitve pred dvema letoma.

Zaupane naloge je opravljala vestno, strokovno in z vso odgovornostjo.

V podružnici je delala v samoupravnih organih, v sindikalni organizaciji in v raznih komisijah. Bila je tudi članica sveta SDK v SR Sloveniji in sodelovala v več samoupravnih in strokovnih komisijah na ravni službe v republikli.

Še posebno zavzeto in vsestransko je bilo ves čas njeno delo v krajevni skupnosti Mali Slatnik, saj je aktivno sodelovala pri vseh akcijah v kraju. Tudi na področju splošnega ljudskega odpora in družbene samozastite je bila zelo delovna. Vidna sled njenega dolgoletnega prizadevanja dela pa je ostala tudi na področju socialnega dolgoletnega prizadevanja dela pa je ostala tudi na področju socialnega skrbstva in organizacije Rdečega križa v krajevni skupnosti, občini in republikli.

V priznanje za vsestransko delo je bila odlikovana z redom dela s srebrnim vencem, s plaketo Josipa Broza Tita za 30 let samoupravljanja, s krajevnim priznanjem OF ter s srebrnim in zlatim znakom Rdečega križa Slovenije.

Vse te besede so prepletko za tako polno življenje, kot je bila Justina življenjska pot.

Sluzba družbenega knjigovodstva

»Smrt je neusmiljena in pokosi tudi tiste, ki so nesebično razdajali svoje moči in svoj čas, da bi bilo drugim ljudem lepo.« Množica prebivalcev iz Smolenje vasi, Slatnika, Potovrha in drugih naselij krajevne skupnosti Mali

Prve seje zadružnih svetov

O večjih kmetijskih nalozbah v prihodnjem letu

METLIKA — Prejšnji četrtek sta se prvič sestala novoizvoljena 25-članski zadrugi svet in 15-članski zadrugi svet TZO Koooperacija. Na sestanku zadrugnega sveta, v katerem je 13 kmetov in 12 delegatov iz tozov Vinska klet, Trgovina, TZO in skupnih služb, so izvolili organe, sprejeli zadrugi investicijski program za prihodnje leto, proizvodno-finančni program in druge programe.

Na zadrugnem svetu TZO Koooperacija so ocenili tudi rezultate referenduma o združevanju sozvod KIT in Mercator, rezultati referenduma so bili v metliški občini zelo dobri, saj je preko 80 odst. tistih, ki so se udeležili referenduma, glasovalo za združitve.

Zadrugi svet se sestane najmanj štirikrat na leto. Na prvi seji so govorili tudi o planu TZO za prihodnje leto, ko bodo med večjimi nalozbami hidro in agromelioracije v Mestnem logu na površini 170 hektarjev, nadaljevanje komasacije Krasinec II, agromelioracije okoli 150 ha metliške gmajne, gradnja skladišča za reprovmaterial v Podzemlju, za kakšnih 60 milijonov dinarjev pa načrtujejo naložb v zasebno kmetijstvo.

Stiska je postala nevzdržna

Oddelki semiškega vrta so raztreseni tako rekoč po vsem kraju

SEMIČ. — V enoti vzgojnovarstvene organizacije Črnomelj v Semiču imajo že 7 let prostorske težave. Poleg tega pa so morali septembra letos zaradi pritiska staršev in prevelikega števila otrok — sedaj imajo 122 varovancev — odpreti nov oddelk v prostorih radio kluba, ki je okrog 200 metrov oddaljen od enote in je kljub prizadevanjem vrta še vedno neustrezno opremljen.

Ko so v semiški enoti vrta našli prve zasilne prostore, so upali, da bo to le začasna rešitev. Sedaj pa ugotavljajo, da se prostorske težave iz leta v leto ne le ponavljajo, ma ampak povečujejo. Poleg tega, da raztresenost po Semiču predstavlja materialne stroške, pa prihaja tudi do organizacijskih težav, kajti hrano, posodo in vse, kar potrebujejo pri delu v dislociranih oddelkih, morajo neprestano prenašati. Težave so tudi z razporejanjem kadra, kajti zjutraj sprejemajo otroke na starih vhodih, oddajajo pa jih kar na petih. Sem niso vsi otroci, ki obiskujejo malo šolo od drugod ter prihajajo in odhajajo ob različnih časih. Kljub temu da bi bilo nujno zaposliti še kakšno vzgojiteljico, pa jim normativi tega ne dopuščajo.

DELAVCI ODHAJAJO

SEMIČ. — Kot je na nedavni seji občinskega sindikalnega sveta dejal predstavnik semiškega tozda IMV, so osebni dohodki pri njih tako nizki, da ne odhajajo le delavci iz proizvodnje, temveč tudi ostali, novih pa seveda ni moč dobiti. V tozdu so se vključili v zaposlovanje Romov, a so jim od tega ostale le slabe izkušnje: Romi so imeli slabe delovne navade ali so bili celo brez njih, ostali delavci jih niso sprejeli medse. Predstavnik semiške IMV je omenil tudi, da veliko delavcev na njihovi žagi zaradi narave dela postane invalidnih, zato so predlagali, da žago zaprejo.

Anton Zupančič

Nerazvitost je kot zmaj z več glavami

SELA—ŠUMBERK. — O krajevni skupnosti Sela—Šumberk, ki je ena izmed najmanjših v trebanjski občini, je le redko slišati. Kadar pa se govori o njej, je to ob obletnicah iz NOB ali kadar teče beseda o nerazvitosti in o vsem, kar jo spremlja.

Prav zato se je pred dnevi tričlanska delegacija iz te krajevne skupnosti pod vodstvom predsednika sveta Antona Zupančiča odpravila v občinsko središče, da bi izposlovala vsaj popravilo ceste. V samoupravni interesni skupnosti za ceste pa je bil prav tedaj tudi predsednik skupščine te skupnosti Ciril Pangartnik. In potem se je v razgovoru počasi razkrilo, da delegati iz te krajevne skupnosti ne prihajajo na seje skupščin komunalne in cestne skupnosti, kjer pa potem ne morejo vedeti za načrte, ki jih imajo tamkajšnji krajanji. Prav tako so člani delegacije lahko izvedeli, da brez samoprispevka ne bo šlo, saj se je zanj v trebanjski občini odločila že vrsta krajevnih skupnosti.

O težavah pa je potem spregovoril tudi sam Anton Zupančič. Dejal je, da je najhujši problem cesta proti Orliki. Tudi vodovod je prispel samo do vasi, naprej pa ga bi bilo potrebno šele napeljati. Za vse to seveda potrebujemo denar. Prej so imeli samoprispevek, vendar se po tem, ko je potekel, niso mogli dogovoriti, ali naj ga podaljšajo. Zlasti mladi, ki znajo najbolj kritično oškrvniti pomanjkljivosti, so bili proti. S 40 milijoni starih dinarjev, ki so se v blagajni krajevne skupnosti, si pa tudi ne morejo dosti pomagati.

Vendar je bil obisk na sisih uspešen. Dogovorili so se, da bo strokovni delavec Tone Starc opravil ogled ceste in pripravil približen predračun o cenah za popravilo ceste. Hkrati so dobili zagotovilo, da bo cestna skupnost prispevala vsaj dvestretjini denarja. Vendar bodo morali tudi krajanji sami pljunuti v roke, če bodo hoteli imeti boljše ceste, napeljan vodovod in še kaj. Seveda bo dobrodošla tudi pomoč GG TOK Trebnje, ki bo prispevalo strojne ure. Kot kaže, bodo že prihodnje leto lahko razširili in utrdili cesto proti Orliki.

J. S.

● Osebni dohodki v črnomaljski vzgojnovarstveni organizaciji so tako nizki, da že povzročajo med delavci nezadovoljstvo in nestrpnost. Poprečni OD v prvih devetih mesecih letos je bil 18.453 dinarjev, opozarjajo pa, da je stanje tako kritično, da bo lahko imelo tudi daljnosežne posledice.

Posebno vprašanje je kuhinja, ki je sicer le razdelilna, a so vsa leta v njej pripravljali obroke, letos pa so morali na zahtevo sanitarnega inšpektorja začeti voziti hrano iz centralne kuhinje v vrta v Črnomlju. V Semiču se ne morejo sprijazniti s tem, da bi bila ta rešitev trajna. V Dolenjskem projektivnem biroju so jim predlagali prizidek, v katerem bi bila nova kuhinja.

ČRNMALCI NAJBOLJE ZADEVAJO. — V počastitev dneva JLA je bilo minuli četrtek na strelišču v Bršljunu 4. tradicionalno prvenstvo v streljanju s pištolo, polavtomatsko in avtomatsko puško, ki so se ga udeležile ekipe pokrajinskega štaba Dolenjske, občinskega štaba TO, postaja milice in ekipa ZRVS. Ekipno se je najbolje odrezala ekipa TO Črnomlja, druga je bila ekipa TO Trebnje, tretja pa TO Novo mesto. Med posamezniki je v streljanju s pištolo najboljši Branko Kobetič (TO Črnomelj), s polavtomatsko puško je najbolje zadel Anton Ancelj (TO Novo mesto), z avtomatsko puško pa Marjan Mihelič (TO Črnomelj). Prvenstvo je vzorno pripravila uprava za notranje zadeve Novo mesto. (Foto: J. P.)

nja. V vzgojnovarstveni organizaciji se zavedajo, da te investicije ne bodo zmogli sami.

B. M.

KONČNO DOBILI VODOVOD

Vaščani Ribjeka pri Osilnici so pred 16 leti s prostovoljnimi delom in lastnimi prispevki zgradili vodovodno omrežje. Zajetje je urejeno na Ribiškem potoku. Vaščani so se dogovorili, da bodo zajetje in vodovodno omrežje vzdrževali na svoje stroške in da bodo sami upravljali z vodovodom. Njihovega dogovora pa ni upošteval neki posameznik iz KS Osilnica, ki je odločil, da naj s tem vodovodom upravlja Hidrovod Kočevje—Ribnica. Po številnih razpravah in obravnavah na sodišču so vaščani končno dobili pravico upravljanja z vodovodom.

OBNDARILI STAREJŠE

KOČEVJE. — Krajevna skupnost Kočevje—mesto je pripravila novoletna darila za 280 svojih krajanov, ki so ali bodo do konca leta dopolnili 70 let. Skupno so veljala 160.000 din. Darila raznašajo te dni mladinci in člani področnih odborov SZDL.

Težave s prenovo

Šele prvi koraki do prenove jedra Ribnice

RIBNICA. — Načrti o prenovi starih hiš v Ribnici še ne bodo dali kmalu pričakovanih rezultatov, če jih bodo sploh kdaj. Zavod za spomeniško varstvo je pred kratkim dal mnenje, kaj se sme podreti in kaj popraviti v četverkotniku med Šeškoovo ulico, Gallusovim nabrežjem, Cesto na Ugar in Urbanovo ulico.

Po nekaterih ribniških zamislih naj bi tu nekatero ruševino odstranili in na tem prostoru zgradili manjši nizek stanovanjski blok s trgovino. Po mnenju Zavoda za spomeniško varstvo pa naj bi na tem območju dvestari hiši popravili, ostale ruševine odstranili, razen tega pa tu ne bi smeli postaviti nobene večje stavbe. Predvideno je tudi rušenje tako imenovanega »ribniškega nebotičnika«, ki se ne vključuje v ostale stavbe in je tudi sicer dotrajal ter so v njem najrevnejša stanovanja.

Za ostali del Ribnice Zavod za spomeniško varstvo še ni pripravil svojega mnenja. Znano je le, da se Kulturna skupnost zanima za Miklovo hišo, vprašanje pa je, kje dobiti denar za njeno obnovo. Veliko težav bo gotovo tudi z obnovo jedra oz. središča Ribnice, saj je na tem območju le malo hiš v družbeni lastni. Zato bodo gotovo težave pri preurejanju, predvsem pri finansiranju prenavljanja.

J. P.

IZ KS SV. GREGOR

KAM V MALO ŠOLO? — Prebivalci Slemen, katerih središče je Sv. Gregor, se boje, da se bodo morali njihovi otroci voziti v malo šolo v Sodražico. To bi bilo za nekatere zelo naporno, saj imajo že 2 do 3 km hoje do Sv. Gregorja, nato pa še vožnja z avtobusom, kar bi pomenilo, da bi bili nekateri zdoma od 6.30 do 15.30.

NEVAREN PRIKLJUČEK. — Priključek ceste z vasi Rigel na cesto Hojče—Ortnek je nevaren že poleti, še bolj pa pozimi. Zahtevo za njegovo ureditev so občani že posredovali odgovorni službi v Ljubljani, pa je žal, kot je bilo vsaj omenjeno zdaj, obležala v nekem predalu.

PREVOZ NA DELO. — Na Slemenih ni nobene delovne organizacije, prevoz Slemenec na delo v Sodražico in Ribnico pa je slabo urejen. Slemenci predlagajo, naj bi od Ortneka do Rurnarskega pobirala delavce dva kombija: eden bi jih vozil v Sodražico, drugi pa v Ribnico.

Najprej delo, šele potem tudi pravice

Sindikati o socialno varstvenih pravicah

ČRNOMELJ. — Socialne pravice posameznikov morajo temeljiti izključno na njihovem delu, ugotavljati pa bo potrebno tudi odgovornost za njihov slab socialni položaj. Tistim, ki bi si z lastnim delom lahko izboljšali ta položaj, a tega ne store, tudi družba ne more pomagati. Takšna je bila ugotovitev na nedavni seji črnomaljskega občinskega sindikalnega sveta, ko so govorili o uresničevanju socialno-varstvenih pravic v njihovi občini.

V črnomaljski občini, za katero je značilno, da je povprečna starost ljudi zelo visoka, aktivnih pa je manj kot polovica občanov, prevladuje kmečko prebivalstvo, okrog 60 odst. zaposlenih pa je ozkega profila. Obseg pravic se je povečal le na pokojniškem področju in na področju skrbi za odrasle duševno in telesno teže prizadete osebe. Na drugih področjih se je realna vrednost nekaterih pomoči zmanjšala. V občini so poseben problem delovni invalidi, zato so sindikalni delavci zahtevali, da začnejo v Črnomlju nujno graditi delavnico zanje. Razvese-

● Razprava na seji občinskega sindikalnega sveta se je dolgo časa vrtela okrog socialnega položaja 488 Romov, ki živijo v 13 naseljih. Nekateri družine nimajo niti osnovnih materialnih pogojev za življenje, največji problem, iz katerega izhajajo vsi drugi, pa je njihova mentaliteta, saj se razen nekaterih svetlih izjem nočejo zaposliti.

ljivo pa je, da jih na zavodu za zaposlovanje išče delo le 60, v glavnem težje zaposljivih ljudi. Tako malo prosilcev že dolgo ne pomenijo. Prav tako je spodbudno to, da so v zadnjih desetih letih naredili velik korak naprej v stanovanjskem gospodarstvu.

Ko je beseda tekla o resoluciji za prihodnje leto, so delegati menili, da so postavke velike, nihče pa ni povedal, kaj bi se zgodilo, če bi jih zmanjšali. Res je tudi, da niso dovolj znane razmere gospodarjenja in tudi ne to, kako se bodo med letom spreminjale. Vendar pa so s komiteja za družbeni razvoj zatrdili, da bo resolucijo moč uresničiti, če bodo zagotovili obnavljanje tehnologije ter če ne bodo povečevali proizvodnje na račun povečevanja, ampak produktivnega zaposlovanja.

B. M.

Do zastrupitve ne more priti

Lahko pa do požara ali eksplozije, pravijo v kemični tovarni v Kočevju

KOČEVJE. — Strašna nesreča v Indiji nas je spodbudila, da smo se pri odgovornih tovarnih v kemični tovarni Kočevje pozanimali, kakšna nevarnost lahko grozi prebivalstvu Kočevja z njihove strani, saj je znano, da uporabljajo pri svojem proizvodnem procesu nekatere strupene in lahko vnetljive surovine.

Odgovorili so, da do zastrupitve sploh ne more priti. Če bi rezervoarji strupenih snovi popustili, bi se strupi zaustavili v lovskih jaskih, ki jih imajo urejene prav za ta namen.

Večja je nevarnost, da bi prišlo do požara ali celo eksplozije. Vendar tudi do tega skoraj ne more priti, saj morajo delavci, ki ravnajo z nevarnimi snovmi, vsako leto na preizkus znati.

REFERENDUMI: NAJBOLJE SO SE ODREZALI V ŠTEFANU

TREBNJE. — Preteklo nedeljo so bili v trebanjski občini spet trije referendumi o uvedbi samoprispevka. Najbolje so se odrezali krajanji krajevne skupnosti Štefan, ki so zbrali več kot 80 odst. glasov za samoprispevek. Kar dobro so se odrezali tudi v krajevni skupnosti Mokronog, kjer je zanj glasovalo domala 57 odst. volilcev. Najslabši pa so bili rezultati referenduma v krajevni skupnosti Trebnje, kjer je bilo »za« samoprispevek komaj 51,51 odst. volilcev. Nedeljo prej so izvedli referendum tudi v krajevni skupnosti Rače selo, kjer pa je za samoprispevek glasovalo prek 80 odst. volilcev.

ODLIKOVANJI LETONJI IN KOVAČIČU

KOČEVJE, LJUBLJANA. — Za prizadevno delo pri razvoju varstva pred požari in gasilstva v občini Kočevje in na širšem območju sta bila odlikovana Stane Letonja z redom zaslug s srebrnim vencem in Tone Kovačič z redom dela s srebrnim vencem.

Tudi gasilci so zelo uspešni pri gašenju požarov, saj so bili pred kratkim ob požaru že v dveh minutah na mestu, požar pa so pogasili že v petih minutah po izbruhu.

Zatrdili so, da nevarnosti praktično ni nobene, da prihajajo k njim zelo pogosto razne stroge kontrole in da je torej tudi s te plati poskrbljeno za varnost. Hkrati so opozorili, da so hujši onesnaževalci okolja nekateri na videz nevarni proizvajalci (mlekarna, klavnica), saj se je prav zaradi njih v Kočevju že zgodilo, da je bila čistilna naprava preobremenjena in zato začasno onesposobljena.

Razveseljivo je, da je v kemični tovarni tako dobro poskrbljeno za varnost. Kljub takim zagotovilom pa se ne smemo uspuvati, saj so tudi pri-

qizvajalci drugod po svetu, denimo v Indiji, zagotavljali, da zaradi njih ne more priti do ekološke katastrofe, pa je kljub temu prišlo.

J. PRIMC

GASILSKIH STO LET. — V Livoldu pri Kočevju so v nedeljo, 23. decembra, svečano odprli novo gasilsko orodišče in podelili priznanja republikanske in občinske gasilske zveze zaslužnim posameznikom, društvom in organizacijam združenega dela. Tako so počastili stoletnico livoldskega društva. Priznanja IO Gasilske zveze Slovenije so prejeli: GD Livold, njegov poveljnik Rudolf Kordiš in Ferdo Letig ml. Podelili so še 12 občinskih priznanj in 20 društvenih. (Foto: J. Prime)

Temenica pomaga mirenski IMV

Za »Temenico«, Labodov tozda v Trebnjem, delajo šivilje IMV — Boljše poslovanje

TREBNJE. — »Spremembe modelov, nove tkanine, zahtevni proizvodni načrti in obveznosti do tujih partnerjev nas silijo, da sedaj delamo tudi ob sobotah in nedeljah. Tako bomo izboljšali tudi naše poslovne in proizvodne rezultate ob koncu leta, ker so bili ob tritretletju nekoliko slabši, kot smo načrtovali.« je dejal Alojz Kopina, direktor Labodovega tozda Temenica v Trebnjem.

Težave v proizvodnji tega tozda so še toliko večje, ker je večina strojev že domala iztrošena. Za nove je Labod iz dobil kredit neke zahodnonemške banke, vendar trajajo procedure zelo dolgo in predvsem zato strojev še zdaj niso dobili. Ne glede na te težave, pa morajo osvojiti proizvodnjo oblačil iz alkantere. Gre za novo tkanino, iz katere izdelujejo oblačila za zahodnonemškega partnerja. Zanj zdaj dela polovica zmogljivosti. Vendar v tem primeru ne gre le za sezonski posel,

ampak za dolgoročno sodelovanje, kar je nova kvaliteta v takšnem sodelovanju. Na ta način bodo samo letos povečali izvoz za okoli četrtino, in to vse na konvertibilni trg.

Za domači trg delajo predvsem krila in hlače, za zdaj pa še nimajo težav s prodajo. Proizvodni plani so tako napeti, da so zaposlili 15 šivilj celo iz tozda IMV na Mirni, medtem ko jih 15 dela v mirenski tovarni prav tako za potrebe Laboda. Na ta način Labod

pomaga tovarni na Mirni, hkrati pa bo lažje izpolnil svoje proizvodne načrte. V začetku so se delavci iz IMV kar težko prilagodile novim nočnam, zdaj pa že počasi dohajajo Labodove delavke.

V devetih mesecih tega leta so v Temenici dosegli slabše rezultate, kot so načrtovali. Do zastoja je prišlo zaradi novih modelov in tehnologije. Poslovanje pa je bilo slabše tudi zaradi velikih obveznosti za obresti. Kljub temu računajo, da bodo do konca leta poslovanje bistveno popravili. Vendar kljub dobri rezultatom, zlasti v primerjavi z drugimi, in kljub majhni režiji poprečni osebni dohodek v tozdu ni večji od 22 tisoč dinarjev.

J. SIMČIČ

Ribniški zobotrebci

DRVARNICE DOKONČANE. — Sedem drvarnic pri stanovanjskem bloku v Gorici vasi 18 je dokončanih, veljale pa so 1.570.000 din. Zgrajene bi morale biti že poleti pa se je vse skupaj zaradi pritožbe sosedov zavleklo. Na srečo pravega snega med tem ni bilo, je pa zato skrb in jezo podkrepiljeval dež.

HIŠA PREBLIZU? — Jerihovi iz Ribnice se že dolgo pritožujejo na razne naslove — tudi na skupnost za varstvo okolja Slovenije in k nam — da jim je sosed preblizu postavil hišo, in to z občinskim dovoljenjem. Podobnih gradenj res ni videti ne blizu ne daleč okoli, zato bi jo kazalo zaščeliti kot gradbeno-turistično zanimivost.

SMUČARSKI SEJEM. — Ribniški smučarski klub je organiziral smučarski sejem. Posebne ponudbe in vpraševanja ni bilo.

BLOK POD STREHO. — Zima brez snega nagaja smučarjem, pomaga pa gradbencem. Delavci kočevskega Zidarja so te dni spravili pod streho novi stanovanjski blok na Prijateljstvenem trgu, ki bo vseljiv že v letu 1985.

Jutri sprevod

Novoletni sejem bo trajal do sobote

KOČEVJE. — Jutri, 28. decembra, popoldne, bo dedek Mrzaz sprevodom potoval na konjskih vpregah skozi Kočevje, in sicer od stare Braučeve šole do Kolodvorske ulice in do tako imenovanega sejemskega mesta, ki bo na ploščadi pred samskim blokom, »je povedal tajnik KS Kočevje—mesto Borut Hočevar.

Prireditve so se začele večeraj popoldne, ko je bilo sejemsko mesto odprto, v njem pa vsako popoldne do 29. decembra (zadnji dan tudi dopoldne) Nama, Mercator, Državna založba, Hotel Pugled in slaščičarna prodajajo prevzem za otroke. V času sejma, od 15. do 18. ure, bo pol ure rezervirane za kulturni program. Dedek Mrzaz bo prihajal sem vse dni, vendar druge dni brez konjskih vpreg in z nekoliko manjšim sprevodom.

Krajevna skupnost se zahvaljuje vsem delovnim organizacijam, zasebnikom in drugim, ki so kakorkoli pomagali, da bo nooletno praznovanje za najmlajše kar najlepše.

VSELITEV ZA NOVO LETO

KOČEVJE. — Za novo leto se bodo Romi na Marofu v Kočevju vselili v nova stanovanja, dosedanja bivališča pa bodo takoj odstranili. Tu prebivajo tri družine. Vse tri stanovanjske enote (vsaka meri 46,40 kv. m) so veljale okoli 1,5 milijona din (860.000 din je prispevala SSS, ostalo pa občinska skupnost socialnega skrbstva). S postavitvijo teh hišic je zaključena ureditev stanovanjskega naselja za Rome na Marofu. Že pred leti je bilo urejeno stanovanjsko naselje za Rome v Zeljnah. Potrebno je dobiti lokacijo in zgraditi primerna bivališča tudi za Rome z območja Trate in Mestnega loga (za pokopališčem).

Trebanjske iveri

PREMOŽNI SE DRŽE OB STRANI. — Trebanjsko društvo upokojencev, ki je zelo dejavno, šteje okoli 400 članov. Kako vitalni so trebanjski upokojenci, govori tudi podatek, da je med člani društva kar 112 starih nad 80 let. Vendar pa so med njimi samo tisti upokojenci, ki postarjaja najmanj obremenjujejo. Vsi ostali, katerih pokojnine so večje, ne gredo v društvo, če pa se že vpišejo, se jim zdi zamalo sodelovati pri njegovem delu. Kaj hočemo, tudi tako se kažejo vse hujše socialne razlike.

KREMEN NIMA PRAV. — Potem ko je Kremen objavil v našem časopisu pismo, češ da je ogrožena kmetijskih površin, so se oglasili številni krajanji, ki trdijo prav nasprotno. Ogleda pa je opravil tudi inšpektor, ki daje prav krajanom. Zadeva je jasna, vprašanje pa je, čigavi argumenti bodo bolj veljali?

Franc Dragan

V ponedeljek so se mnogi Krčani, Podbočani in ljudje iz raznih krajev na pokopališču v Podbočju zadnjič poslovili od dolgoletnega uspešnega družbenopolitičnega delavca in gospodarstvenika Franca Dragana.

Rodil se je leta 1930 v gorjanski vasi Mladje nad Podbočjem. V kmečko-delavski družini je bilo malo kruha, zato sta brezskrbno otroštvo in razposajenost zamenjala trdo kmečko delo in skrb za preživetje. Toda tudi v takih razmerah mu ni bilo dano, da bi mirno dozoreval v fanta, kajti tudi v teh odročnih krajih je hotel okupator vsiliti oblast novega reda, ki temeljila na razčlovečenju človeškega dostojanstva, preganjanju, trpinčenju in ubijanju. Oplajan z naprednimi idejami svojih staršev, Franc ni mogel zbrati drugačen. Partizanom je pomagal po svojih močeh, ko pa so sovražniki požgali Draganovo domačijo v Mladju in je mati Karolina našla zavetje pri sorodnikih, je komaj trinajstletni Franc odšel v partizane. Odlikovanje, red za hrabrost, ki si ga je pridobil v rosnih letih, je na njegovih prsih dokazovalo, da je prešel v odraslega moža in borca, v borbi pa se je potrdil kot predan skojevec in pozneje komunist.

Po vojni je zelo uspešno nadaljeval šolanje. V češkem Brnu se je izučil za kovnostrojarja, v tovarni Torpedona Reki je ob delu končal srednjo šolo, nato pa je v Zagrebu končal še strojno fakulteto. V povojni obnovi in izgradnji se je močno uveljavil. Še posebno so ga cenili v največjem posavskem delovnem kolektivu tovarni Djuro Salaj v Krškem, in ne le kot strojnika, ampak tudi kot družbenopolitičnega delavca. Zato so mu občani zaupali mandat predsednika krške občinske skupščine prav v času, ki je zahteval največje napore za obvladovanje gospodarskih in drugih težav.

Vodil je delovno organizacijo Žična v Celju in »Plastik« v Kanalu, bil je večletni predstavnik Gospodarske zbornice in Ljubljanske banke v Pragi. Toda kljub temu, da so ga delovne obveznosti klicale drugam, ni nikoli pozabil svojih rodnih Gorjancev, kjer se je nadejal preževeti jesen svojega življenja. Predano in ustvarjalno je bilo delo Franca Dragana, poštenjaka od pet do glave, zato ne more zatoniti v pozabo.

P. P.

BREŽICE: DEDEK MRAZ OD VASI DO VASI

BREŽICE — Prvo srečanje dedka Mraza z otroki je bilo v nedeljo v Pečicah. Včeraj je obdaril otroke v Brežicah in bližnji okolici. Danes popoldne se bo najprej ustavil v brežiškem vrtcu in varstvenih družinah, popoldne pa v Dobovi, v Mrzli vasi, na Bizeljskem, Artičah in Veliki Dolini. Za jutri, 28. decembra, je napovedan v Pišecah, Artičah, na Veliki Dolini, v Globokem, na Čatežu, v Cerkljah, Bušči vasi in Skopicah. V Artičah bo danes tudi lutkovna igrice, v Brežicah pa so si lutkovno predstavo ogledali včeraj.

ODLIKOVANJA GRADITELJEM NUKLEARKE — Predsednik krške občinske skupščine Branko Pirc je 19. decembra, kot smo že poročali prejšnji teden, izročil v avli Delavskega kulturnega doma Edvarda Kardelja v Krškem 44 delavcem, ki so se najbolj izkazali pri gradnji Jedrske elektrarne Krško, državna odlikovanja; najvišje — red zaslug za narod s srebrnimi žarki — je prejel Ivan Medvedec (na levi!) iz nuklearke. (Foto: P. Perc)

Zdravstvo boleha na solidarnosti

Najvišji po stopnji, med najnižji po porabi! — Navodila delegatom

SEVNICA — Delegati občinske zdravstvene skupnosti so morali na seji skupščine minuli četrtek spet dvigniti roke za višjo prispevno stopnjo.

Kljub temu bo to le slab obliž k še vedno naraščajoči izgubi oziroma primanjkljaju prihodkov, kot to imenujejo v silih, ki ta čas presega v zdravstveni skupnosti že 37 milijonov dinarjev. Sevnici so na drugem mestu po višini prispevne stopnje med devetimi občinami celjske regije, po izgubi še vedno na 1. mestu, po uporabljenem denarju pa na predzadnjem mestu. Res nezavidljivo stanje, na katerega pa očitno nimajo nobenega vpliva.

V kritiki pomanjkljivosti zdravstvenega varstva usmerjajo osti

Župan je poštar

Raje pismonoša

SKOPICE — Jožeta Župana je za pismonošo nagovoril sosed. Dokler je obiskoval gostinsko šolo, še pomislil ni na delo v kaki drugi stroki. Postal je kuhar, potem pa je zamaš čakal na zaposlitev. Poskusil je na pošti in kmalu spoznal, da je tudi ta poklic privlačen. Zdaj ne bi šel več v kuhinjo.

Sodelavci imajo Jožeta radi. Od njih se je naučil, da je vestnost za pismonošo nepogrešljiva lastnost. Medtem se je mladi Župan navadil na težke torbe, na stopnice v stolpnihah in blokkih, na to, da mu stanovalci marsikdaj ne odprejo, potem pa skozi okno kličejo za njim. Jože vse to sprejema kot nekaj običajnega in se ne pritožuje, toda sodelavcem pa le presadajo hohov ulice, v katerih jih nadlegujejo psi čuvaji, lastniki pa niso toliko obzirni, da bi jih privezali. Med take neprijetne predele sodi Brezina, v mestu pa Čopova ulica.

Jože Župan: Pred novim letom nanosi na koše čestitk.

Na delo se vozi Jože s kolesom. Do Brežic ima šest kilometrov. Tudi službo opravlja pretežno na kolesu. Na moped sede le tedaj, kadar raznaša telegrame. Delo pismonoše bi bilo po njegovem mnenju idealno, če bi kolporterji prevzeli dostavo časopisov. Tako pa so torbe še vedno zelo težke. Odkar imajo po vseh dostavnike, je tudi bolj.

Ko gre leto h koncu, so na pošti najbolj zaposleni. Na srečo ljudje zdaj že upoštevajo napotke poštarjev in takoj po dvajsetem decembru začno pošiljati voščila.

J. TEPPEY

Na vasi se šibijo pod bremenom

Za ceste in komunalije bodo KS zadržale del občinskega samoprispevka — Na podeželju dajejo ogromne vsote za telefon, vodovod, poti in vežice

BREŽICE — Zdaj, ko je občinski samoprispevek izglasovan, tudi krajevne skupnosti lahko z gotovostjo računajo na delež, ki jim pripada. To je 0,5 odst. od neto osebnega dohodka zaposlenih.

V KS Brežice se bo iz tega nabralo 15,7 milijona dinarjev. Namenili so jih kot soudeležbo za izgradnjo razbremenilnega kanala v Ulici 21. maja, za sofinanciranje pločnikov v šestih ulicah, za javno razsvetljavo, za parkirišče pred bolnišnico ter za parkirni prostor in kanalizacijo v Ulici Veljka Vlahovića.

V KS Čatež bodo s svojim delom samoprispevka obnavljali vodovode, urejali poti in mrliško vežico. V Šentlartu so denar namenili cestam. Še zmanjkalo jim ga bo, zato bodo morali krajani dodatno seči v žep. Sromljanom bo samoprispevek dobrodošel za ceste in za prenovo šole, v Kapelah bodo širili pokopališče in urejali poti, v Dobovi pa prelihi asfaltirane poti s zaporno prevleko in popravili prosvetni dom.

V Skopicah, na Veliki Dolini, v Mrzli vasi in na Velikih Malencih bodo svoj delež porabili za telefonijo, v Krški vasi za ceste, razsvetljavo, pločnike in igrišče. Javno razsvetljavo imajo v mislih tudi na Bizeljskem, razen tega bi radi uredili avtobusno postajališče in dokončali mrliško vežico.

V Cerkljah ob Krki bodo dali prednost cestam, vodovodu in mrliški vežici. Račune za najnujnejše komunalne potrebe bodo poravnali z deležem iz občinskega samoprispevka v Artičah, Globokem in Bukošku. Več krajevnih skupnosti ima poleg občinskega še krajevne samoprispevke. V Bukošku je največji, saj znaša kar 5 odst. od osebnega dohodka. Za napredek kraja ogromno prispevajo na Bizeljskem. Denar zbirajo za vodovod, za telefon in mrliško vežico. Krajevni samoprispevek plačujejo tudi v Globokem, v Pečicah pa zbirajo velike vsote za telefon. Na Jesenicah bodo poldrugemu odstoku občinskega samoprispevka dodali še pol odstotka krajevnega, na Veliki Dolini pa razmišljajo celo o 3-odstotnem krajevnem samoprispevku.

Zaradi velikih bremen, ki si jih nalagajo ljudje po krajevnih skupnostih, je

CERKLJE OB KRKI — Na sobotni svečanosti v počastitev dneva JLA na letališču je komandant jugoslovskega vojnega letalstva in zračne obrambe Slobodan Alagić izročil prehodno zastavico in veliko plaketo najboljši letalski enoti — enoti Zvonka Kramarja v Cerkljah. V imenu Posavja je Zvonka Kramarju čestital predsednik sveta posavskih občin Mirko Kambič in mu v znak dobrega sodelovanja predal plaketo Brežic. (Foto: V. Podgoršek)

Dedku Mrazu bo hudo vroče

V krški občini bo obdaril okrog 8.000 otrok

KRŠKO — Koordinacijski odbor za organizacijo novoletnih prireditev pri občinski Zvezi prijateljev mladine v Krškem je pripravil bogat in nadroben program. Delavski kulturni dom Edvarda Kardelja v Krškem bo predvajal barvne risanke za vse otroke v občini, barvne risanke podarja DKD Svoboda Senovo.

Seveda se otroci najbolj veselijo prihoda dedka Mraza s spremstvom, ki jih bo tudi obdaroval. Za darila je letos vsak zaposleni delavec v občini prispeval 150 din. Za otroke, cibalane krškega vzgojnovarstvenega zavoda, so bile prireditve že ta ponedeljek, torej in sredo, vzgojiteljice zave zavoda pa bodo po dogovoru z vrtni in šolami z delom Leopolda Suhodolčana »Medvedek na obisku« mrazveselile otroke tudi v januarju.

Dedek Mraz s spremstvom iz OŠ Jurija Dalmatina in VVZ Krško na-

stopa popoldne za predšolske otroke in cibalane desnega brega Krškega in Dolenje vasi, drevi pa bo po dolgih letih spet gostoval na Zdolah v stari, prenovljeni šoli, in sicer za cibalane. Jutri dopolne bo prišel dedek Mraz v delavski dom za mladino in pionirje OŠ Jurija Dalmatina ter pionirje OŠ dr. Mihajla Rastoharja, popoldne pa še za predšolske otroke z levega brega Krškega.

Dedek Mraz s spremstvom iz OŠ 14. divizije na Senovem bo danes prišel na obisk k predšolskim otrokom v OŠ Koprivnica, zatem v Domu 14. divizije na Senovem, ob 16. uri pa v OŠ Adama Bohoriča v Breštani za otroke te in sosednje krajevne skupnosti rožno-Preklad. Jutri dopolne bo dedek Mraz obiskal še učence vseh treh šol po enakem vrstnem redu.

Dedek Mraz s spremstvom »Mladega odra« OŠ Jožeta Gorjupa iz Kostanjevice bo jutri zjutraj obiskal učence te šole v Domu kulture, potem bo razveselili še učence OŠ Gorjanskega bataljona in predšolske otroke KS Podbočje v tamkajšnji šoli, ob 10. uri se bo to ponovilo na raški šoli, potem pa še za učence OŠ Milke Kerin v Leskovcu, otroke tamkajšnjega vrtca, KS Leskovca, Veliki Trn in Senušce ter delno KS Krško v leskovski dvorani.

Okoli 13. ure bo dedek Mraz obiskal kolektiv Delavnic pod posebnimi pogoji v Leskovcu, cibalane KS Krško polje v gasilskem domu na Drnovem, po 14. uri pa bo prišel k učencem in cibalbanom v Veliki Podlog. Zadnja prireditve za južni del občine bo za kostanjeviške cibalane okoli 15. ure v tamkajšnjem Domu Kulture.

P. PERC

P. P.

Preprečiti ždenje za zapečkom

V frontni SZDL v krški občini najprizadevnejši gasilci in DPM

KRŠKO — V prihodnje bo potrebno večji poudarek dati delovanju družbenih organizacij in društev, skratka vsem družbenim dejavnostim. Večjo skrb pa bo nujno posvetiti tudi varstvu okolja. Tako so med drugim sklenili po triurni programski seji občinske konference SZDL 18. decembra v Krškem.

Po uvodnem poročilu predsednice OK SZDL Margarete Marjetič o družbenopolitični aktivnosti Socialistične zveze v krški občini v letu 1984 in nakazanih smernicah za delovanje SZDL v letu 1985 je živahno razpravo spodbudil delegat Vili Zorko iz Leskovca. Opozoril je, da so na skupnem zasedanju skupščine krajevnih skupnosti in krajevne konference SZDL kot posebno nalogo poudarili varstvo okolja in luči nedavne nesreče cisterne pri Belem Bregu. Krajani zahtevajo takojšnji sprejem najstrožjih varnostnih ukrepov in določitev posebnih pogojev prevozov po magistralni cesti in cesti tik ob izviru pitne vode.

»Vaške« krajevne skupnosti se še posebej zavzemajo, da bi že v prihodnjem srednjeročnem obdobju uredili sistemsko financiranje KS in tako ustvarili enakopraven položaj KS, da bi bilo nekaj denarja tudi za krajevne potrebe, in ne le za delegatski sistem. Prav ta delegatski dinar pa je v vaških KS zvečine edini vir za pokri-

vanje vseh potreb, saj se njihovi delegati že dolgo odpuvedujejo nadomestilom in sejinam.

Zanimivo pa je, da se prav v največjih KS, v krški in senovski, pogosto srečujejo s pomanjkanjem ljudi za razne, predvsem vodstvene funkcije v športnih društvih. Kulturni amaterizem pričakuje večjo podporo, kajti

● Zdaj je skoraj sramota povedati, da delaš zastoj, prostovoljno, zato je nujno spremeniti družbeno klimo. Vrtimo se v glavnem isti ljudje, aktivnost usiha. Hkrati pa mnogi ždijo doma za zapečkom in jim je mar le za osebni standard, a imajo med ljudmi celo večjo veljavo kakor družbeni delavci! To so nekateri utrinki iz razprav na občinski programski konferenci SZDL Krško, kjer so ob koncu delegati sprejeli sklep o podpisu listine sodelovanja med OK SZDL in Slovenskim kulturno-športnim društvom Simon Jenko iz Nuernberga.

gobneniki, pevci in igralci ob nepravilnem vrednotenju ljubiteljstva v delovnih kolektivih marsikje že izgublja voljo. Te sicer ne manjka marljivim čebelarjem, ki se nikakor ne mislijo spriznati s tem, da jih kmetijstvo zapostavlja in jih še zdalce ne obravnava kot, recimo, pridelovanje krompirja.

Devize »letajo po zraku«

Pogumen načrt sevniških čebelarjev

SEVNICA — Nedeljski zbor tukajšnjega društva čebelarjev je nadse dobro uspel. Izmenjali so bogate izkušnje, predvsem pa so za prihodnje leto sprejeli zahteven načrt.

Menijo da v prihodnjem letu lahko povečajo pridelavo medu z dosedanjih 10 kg medu na 15 v panju. Predvsem mlajši čebelarji bi lahko povečali pridelovanje posebnih čebeljih pridelkov, kot so cvetni prah, matični mleček in propolis. Osnova so močne čebelje družine.

● Janševa priznanja III. stopnje sta poleg Viktorja Kladnika prejela še upokojeni poštar Karl Češnovar s Studenca in Anton Zupančič iz Lukovca.

Vrsta članov je kooperantov Medexa in zadruga v Hmežadu. Te organizacije dosegajo zavidljive uspehe pri izvozu čebeljih izdelkov v tujino, tako da nekateri napredni čebelarji ne poudarjajo zamaš, da devize letajo kar po zraku. Seveda je potrebno obilo dela in znanja, da čebele nagradijo umnega čebelarja.

Zadnja leta se je tudi nad čebelarstvo v sevniški občini zgnilo mnogo hudih boleznih. Od čebelje kuge v nekaterih uljankih, celo v blanski osnovni šoli, do zloglasne varoje. Kljub temu ne kaže obupavati. Prav sevniški čebelarji na-

mreč dosegajo zavidljive uspehe v boju z njo. Prizadevni tajnik in tokratni dobitnik Janševoga priznanja III. stopnje, Viktor Kladnik, ima največ zasluga, da so v občini sprejeli odluk o popisu čebeljih družin. Tesno sodelujejo tudi z našimi najuglednejšimi strokovnjaki v Zagrebu in Ljubljani pri raziskavah, kar podpira tudi občinska raziskovalna skupnost. Dokazujejo razveseljivo večjo vztrajnost kot zloglasna varoja sama. Sevniški čebelarji tudi dokazujejo, da se je proti tej bolezni mogoče boriti trojno: fizično, kemično in biološko.

A. ŽELEZNIK

V PRAVEROKE — Znani rejec matic in pridelovalec posebnih čebeljih izdelkov Franc Zagorec iz Sevnice čestita Viktorju Kladniku (na desni). (Foto: A. Železnik)

MALO ZA ŠALO, MALO ZARES

BREŽICE — Leto je okoli, še malo in bo spet pust. Turistično društvo in njegov uredniški odbor se že pripravljata na izdajo Pustnega poročevalca. K sodelovanju vabita vse, ki želijo s svojimi bodicami in duhovitostmi na račun dogodkov in ravnanj v tem letu popestriti vsebino pustnega glasila brežiške občine. Prispevke naj pošljejo na Krajevno skupnost Brežice, Cesta prvih borcev 43.

LOVCI NA TELEFONSKO ŽICE?

KRŠKO — Mehaniki novomeškega PTT podjetja imajo jeseni, v lovski sezoni, polne roke dela. Pravi, da lovci ob streljanju na pernatu divjad dostikrat nehoti prestreljo tudi nadzemne telefonske žice. Ker ponavadi šele slabo vreme z dežjem povzroči stik in pokaže okvaro, konkretnega »krivolovca« niso zalotili, v Posavju pa je takih primerov največ na Krškem polju.

Krške novice

NOVOLETNO SREČANJE — Sindikat v tozdu Libna novomeškega Laboda je povabil na novoletno srečanje 34 svojih upokojencev. Ti so ustanovili odbor sekcije upokojencev, ki ga vodita Lojze Mlakar in Amalija Orehini. Upokojenci so v Labodu vedno dobrodošli. Tako je bilo tudi ob nedavni razstavi krškega slikarja Pavla Predaniča v tovarni slišati precej pohval na račun tistih, ki skrbijo, da se upokojenci ne počutijo povsem pozabljeni, kot je to še marsikje.

OŽIVELA »SVOBODA« — Krčani so veseli, da ponovno čutijo delovanje delavskega kulturnega društva Svoboda, čeprav bi poleg prijetnih veselic, kot je bilo srečanje ob kresu na Trški gori, radi, da bi se obnovilo nekdanje živo ljubiteljstvo na odrskih deskah...

NE SKLEPČNOST IN BLIŽNICE — Zagate glede nesklepčnosti sej, predvsem v silih, bi bile verjetno manjše, če bi poskrbeli, da bi se uveljavilo načelo »pravega človeka na pravo mesto.« Tako bi naj delegirali ljudi, ki jih določena tematika dejansko zanima, ne pa, da so velikokrat izbrani tisti, ki jih najlažje pogrešamo. Ognji pa se kaže tudi raznim nesamoupravnim bližnjicam in »posiljevanjem« delegatov z vnaprej pripravljenimi rešitvami.

ZAKAJ NI KOMISIJ — Komisije za socialno-varstveno problematiko so ustanovili le v šestih od 16 krajevnih skupnosti v krški občini.

Sevniški paberki

SREČANJE Z ZDOMCI — Tradicionalno srečanje z našimi delavci v tujini, ki se ta čas mudijo doma, bo v soboto ob 16. uri v salonu hotela Ajdovec. Ponavadi se pogovora udeležijo vse premalo vabljenih delavcev, kar je škoda. Sklicatelji zagotavljajo tudi tokrat širok krog raznih predstavnikov od občinske uprave družbeno političnih organizacij in carine do skupnosti za zaposlovanje.

ZE SEDAJ NE PLAČUJEJO — Stanovanjska skupnost je na zadnji seji skupščine obravnavala dolg poimenski seznam dolžnikov plačevanja stanarin stanovalcev v družbenih stanovanjih. Delegati so menili, da morajo te seznane razmnožiti in jih poslati v krajevne skupnosti in tozde, da bi ljudje videli, kdo so ti neplačniki. Po drugi strani je namreč malo tistih, ki bi zaprosili za subvencije, torej tistih, ki res težko plačujejo. Obetajo se torej zanimive razprave še po novem letu.

GRAJA NE ZADRŽI CENE — Prenekatera pikra je bila v komunalni skupnosti izrečena na račun Komunalne, vendar vse skupaj ni pomagalo, da ne bi izglasovali višjih cen za njene storitve.

Trinajstič — že po novem

Šentjernejsko srečanje oktetrov poslej bialno — Samo ena prireditev, brez večernih koncertov

ŠENTJERNEJ — Organizatorji srečanj oktetrov v tem kraju so upoštevali priporočilo republiške kulturne skupnosti, naj iz finančnih razlogov ta tradicionalna prireditev ne bo več vsako leto, marveč vsako drugo leto, torej naj postane bialna. Tako je prizorišče poleg šentjernejskega hipodroma, kjer so se okteti dvanajst let zapovrstjo zbirali na zaključni prireditvi, letos na predvideni dan ob koncu junija že samevalo. Ponočno bo oživilo 29. junija prihodnje leto, ko bodo tam peli okteti, ki so morali prijaviti za ta nastop poslali organizatorjem do 20. decembra. Koliko oktetrov bo nastopilo, trenutno še ni znano, ker še niso prispeli vse prijavnice. Za zdaj se ve le to, da zvečer pred napovedano prireditvijo ne bo koncertov po raznih krajih Dolenjske kot do zdaj, saj so se jim morali, tudi zaradi finančne stiske, odreči. Priporočajo pa, naj bi okteti kljub temu nastopili na koncertih, vsak pač v svojem okolju in vsi sezone, tako da bi nastop na šentjernejskem srečanju za vsak oktet pomenil uspešen konec celoletnega prizadevanja in tudi potrditev kakovostnega vzpona. Sicer bo to srečanje, trinajsto po vrsti, posvečeno 30-letnici delovanja Koroskega akademskoga okteta. Medtem ko bodo drugi okteti v šentjerneju posamično zapeli le po eno pesem, bo jubilat nastopil s tremi, njegov umetniški vodja Ciril Krpač pa bo dirigent tudi združenega zbora, v katerega se bodo zljili sodelujoči okteti.

Ljudje spet hodijo v gledališče

Končalo se je jesensko zajetje srečanja gledaliških skupin Slovenije — »Učna ura« je odpadla — V Toplicah se je prebudila gledališka skupina

DOLENJSKE TOPLICE — Slovensko srečanje amaterskih gledaliških skupin, ki je v tem zdraviliškem kraju potekalo od 1. decembra, bi se moralo končati z Ionescovo »Učno uro« gledališča MI iz Murske Sobotice. Predstava je zaradi neznanih vzrokov odpadla, prav tako tudi napovedani zaključni pogovor z gledališniki, režiserji in drugimi kulturnimi delavci.

Kljub temu so se nekateri od vabljenih le zbrali v gostišču Rog, kjer je stekel pogovor predvsem o tem, kaj je ta gledališki mesec prinesel Dolenjskim Toplicam. Na to je odgovoril predsednik domačega kulturnega društva Dušan Granda: »Največja pridobitev je zagotovo ta, da so se naši ljudje zopet navadili hoditi v kulturni dom. Vseh šest predstav je bilo dobro obiskanih. Ljudje so sodelovali v pogovori z gledališniki po vsaki igri.«

Jesensko gledališko zajetje izbranih skupin je spodbudilo Topličane, da so v tem času po petle nem premoru obudili svojo gledališko skupino in pričeli z vajami za francosko komedijo »Zakaj

se ženi jezik ne suče«. Z nekaterimi gledališkimi skupinami, ki so bile na srečanju, so se že dogovorili za izmenična gostovanja.

»Kot vsem nam enakim skupinam manjka strokovnega kadra. Uspeh imajo tiste skupine, ki jih vodi poklicni režiser. Volja za delo na odru ni dovolj.

Potrebno je pridobiti veliko sodelavcev, da predstava ni odvisna le od posameznikov,« ugotavlja predsednik kulturnega društva »Maks Henigman«.

Sedemindvajseto srečanje gledaliških skupin Slovenije je domače kulturno društvo dobro pripravilo. Pomagali pa so tudi pokrovitelji: Krkin tozdravila, Gozdno gospodarstvo Novo mesto, Tovarna obutve Bor, zdravilišče Dolenjske Toplice in še nekateri drugi.

J. PAVLIN

kultura in izobraževanje

Razvitost ni vselej dobrodošla

Trebanjska kulturna skupnost črtala gostovanj — Čast dejavnosti rešuje skupine kulturnih društev

TREBNJE — Nikakršnega veselja in ponosa ni bilo na obrazih Trebanjcev, ko se njihova občina uvrstila v ligo razvitih. Pretrganega navdušenja tudi ni bilo pričakovati, saj so zelo hitro občutili, kaj pomeni tako napredovanje. Takoj je bilo konec pomoči od drugod, sprizniti so se morali z dejstvom, da bo občina poslej odvisna predvsem od lastnih moči.

Prisrsk na domače denarne vire se je zato še povečal. Pokazalo pase je, da ti viri ne morejo nahraniti vsch ust do sitaga. Nenasitene so tolažili, da to ne bo dolgo trajalo, da gre pač za prehodno obdobje, v katerem so težave nekako nujne. To pa je za tistega, ki mora preživeti, slaba tolažba. In v kulturi to dobro vedo.

Posledice razmer, ki so vse prej kot vzdržne, se kažejo v vsi ostrino. Občinska kulturna skupnost je bila prisiljena črtati vsa gostovanja. Ta izsiljena oodločitev je kajpak najbolj prizadela šolsko mladino. Tako so bili učenci edine gostujoče lutkovne predstave, ki je bila novembra, deležni po zaslugi samostojnih igralkin, kizoz vzbliki razumevanja za težave zbrani denar za to gostovanje. Negativne posledice stanja pa so tudi drugod.

Salon likovnih samorastnikov kot dobro utečna likovna manifestacija je moral postati trienalen, občinska matična knjiga ostaja brez dotoka novih knjig in je tako rekoč podobna avtu brez goriva, občinski pihalni orkester ne more plačati solnine za tiste mlade člane, ki obiskujejo glasbeno šolo, niti* poravnati najemnine za vadbene prostore, niti nabaviti prepotrebnih novih instrumentov. Poleg tega v občini ne deluje niti en kinematograf, čeprav so še pred tremi leti vrteli filme na Mirni, v Mokronogu in Trebnjem.

Poseben problem so prostori za kulturne dejavnosti. Na eni strani gre za vrsto slabo vzdrževanih in opremljenih domov in dvoran, na drugi strani pa so domovi (npr. v Trebnjem in na Mirni) prenovljeni, vendar brez sredstev za delovanje.

Dolga vrsta kulturnih delavcev si kljub takemu stanju prizadeva, da bi z aktivnim in nesebičnim delom nekako zaustavila nadaljnje drsenje tako imenovanega kulturnega standarda. Tako se je tudi letos zvrstilo v občini več pomembnih kulturnih manifestacij od pevskih revij in folklornih nastopov do likovnih predstav in celo medobčinske izmenjave kulturnih programov. Seveda gre za slaba, za to v glavnem ljudem, ki se s kulturo ukvarjajo ljubiteljsko. Razveseljiv je podatek, da so kulturna društva v trebanjski občini letos pripravila več kot sto najrazličnejših nastopov svojih skupin.

Čeprav v kulturna podoba trebanjske občine dokaj zaskrbljujoča, ne bi mogli reči, da kulturno delo upada. I. Z.

MLADI LITERATI

RIBNICA — Literarni večer mladih ribniških ustvarjalcev je organiziral v svojem klubu 14. decembra OO ZSM Ribnica. Na njem so brali svoja dela Simona Škrabec, Sergej Lavrinčič, Jani in Miran Mate, Aleš Debeljak, Marjana Benčina in Jaka Oražem pa so na kitaro igrali skladbe, ki so jih sami zložili in peli pesmi, za katere so besedila sami napisali.

»RASTLINSKE« SLIKE

NOVO MESTO — V menzi tozdravila izolacije in Zelišča v Brsljuno so prejšnji tork odprli razstavo del Krkine upokojenke Antónije Ivaneč in varovance delavnice pod posebnimi pogoji, ki deluje v okviru novomeškega Centra za socialno delo. Ivanečeva je razstavila slike, ki jih sestavlja iz delov posušenih rastlin, varovanci delavnice pa najrazličnejše izdelke iz odpadnega materiala.

I. ZORAN

Vse bo šlo za potujočo knjižnico

V znani sindikalni akciji v novomeški občini zbrali denar za 256 knjig

NOVO MESTO — V novomeški občini so v akciji »Knjige v knjižnice«, ki je potekala od maja, zbrali 156.000 dinarjev (namesto načrtovanih 400.000). Za ta denar so kupili 256 knjig, ki bodo okrepile fond potujoče knjižnice. Tako so se odločili na predlog občinskega sindikata, ki je akcijo vodil. Menili so, da je bolje okrepiti potujočo knjižnico, ki jo pričakujejo bralci na 40 postajališčih v izvenmestnih krajevnih skupnostih, kot pa da knjige drobiti po drugih knjižnicah in s tem ne doseči bistvene obogatitve njihovih fondov.

Po prvotnem predlogu bi se morala akcija končati z nekajednevno razstavo zbranih knjig že ob koncu novembra, tako pa bo zaradi objektivnih razmer ta razstava šele januarja. Predvideno je, da bi bile kupljene knjige na ogled v galeriji Krke v Ločni. S tem bi izrazili javno zahvalo tudi tovarni zdravil Krka, ki je v akciji prispevala največ od vseh — 60.000 dinarjev. Tako bo potujoča knjižnica dobila njej namenjene knjige iz te akcije šele po razstavi v Krki.

ZA KONEC LETA: ČLANSKA RAZSTAVA

LJUBLJANA — V Likovnem razstavnišću Riharda Jakopiča v Ljubljani bodo drevi odprli razstavo del članov Zveze društev slovenskih likovnih umetnikov. Razstava, ki bo prikazala najnovejše dosežke ustvarjalcev, bo odprta do 20. januarja.

I. Z.

Večer s pesmimi »novega« Kosovela

V novomeški študijski knjižnici počastili 80-letnico rojstva Srečka Kosovela — Pesmi iz »Integralov« recitiral igralec Brane Grubar, o Kosovelu — avantgardistu pa govoril mag. Janez Vrečko — Zanimiv prispevek dr. Bratka Krefta

NOVO MESTO — Velika čitalnica študijske knjižnice Mirana Jarca v Novem mestu je minuli četrtek komaj sprejela vse obiskovalce, ki so prišli na večer, posvečen 80-letnici rojstva pesnika Srečka Kosovela. Prav gotovo smemo zapisati, da je tolikšen in za novomeške razmere celo nenavadno velik obisk pokazal, da se na Dolenjskem zanimanje za Kosovelovo poezijo nikakor ni končalo že po obveznem prebiranju njegovih pesmi v šolskih klopetih.

Počastitvena prireditev je v celoti govorila o »novem« Kosovelu, kot

● V avli novomeške študijske knjižnice so v počastitev 80-letnice Kosovelovega rojstva pripravili razstavo knjižnih in revijalnih objav ter prevedenih del pesnika, esejista in urednika Srečka Kosovela. Razstava bo odprta 25. januarja.

smo ga na Slovenskem spoznali in sprejeli v zavest po izidu zbirke njegovih avantgardističnih pesmi z naslovom »Integrali«. Več pesmi iz te knjige, ki je izšla leta 1967, kakih stide

deset let po Kosovelovi smrti (pesnik je umrl v Tomaju na Krasu, star komaj 22 let), je doživelo recital gledališki igralec Brane Grubar iz Ljubljane. Tistim, ki so do zdaj poznali Kosovela samo po pesmih iz zbirke »Zlati čoln«, je skoz recitacije spregovoril zrelejši, po vsebini in izrazu drznejši ter k evropskemu človeku obrnjeni poet — avantgardist.

Po recitacijskem delu je o Kosovelu in slovenski zgodovinski avantgardi predaval mag. Janez Vrečko iz Ljubljane. Srečka Kosovela je označil kot vodilno osebnost avantgardističnega

gibanja, v katerega so bili vključeni literati, glasbeniki, slikarji in drugi ustvarjalci, ki jih je dušila duhovna zatohlost v letih po prvi svetovni vojni in so si za program zastavili prevrat na področju umetnosti. Predavatelj je poudaril, da je bilo eno najmočnejših žarišč tega gibanja že prej v Novem mestu, ko je naprej tu in kasneje še drugod nastopal Anton Podbevskec.

Ker Kosovel za uresničevanje svojih literarnih načrtov ni našel plodnih tal in ustreznega odziva v Ljubljani, se je somišljeniki in sodelavci zatekel v manjše kraje — delavska središča. Znan je njegov nastop v Zagorju, kjer je imel tudi znamenito predavanje »Umetnost in proletarec«. Tedaj, je poudaril mag. Vrečko, je Kosovel v sebi že doživel »rotacijo duha« in hlastno pisal konstruktivistične pesmi, tako imenovane kome.

Edini preživeli član Kosovelovega literarnega krožka, ki je tudi nastopil v Zagorju, skladnik dr. Bratko Kreft, posebej pozdravljeni gost Kosovelovega večera v novomeški študijski knjižnici, je imel po Vrečkovem predavanju zanimiv »pojasnjevalni dostavek«. Med obujanjem spominov na Kosovela in nastope z njim je poudaril, da literarna zgodovina po krivici izpušča vlogo pesnika Mileta Klopčiča pri tem. Po Kreftovih besedah bi tudi znamenitega nastopa v Zagorju ne moglo biti, če ne bi terena zanj že prej

● Kosovelovega večera v Novem mestu sta se udeležila tudi predstavnika kulturne skupnosti iz Sežane. Ravnateljica Kosovelove knjižnice iz Sežane, Lučka Čehovin, je novomeški študijski knjižnici v spomin na to srečanje izročila sliko Avgusta Černigoja, znanega primorskega slikarja, enega najožjih Kosovelovih somišljenikov in sodelavcev.

pripravil v rudarskih revirjih živeči in delujoči pesnik Mile Klopčič. Dr. Bratko Kreft je dodal, da bi morali raziskovalci proučiti tudi vlogo Maribora v avantgardističnem gibanju.

I. Z.

V Krki gostuje Asja

Ob razstavi likovnih in oblikovalskih del Asje Valčič, ki ima v Brežicah svoj atelje

NOVO MESTO — V avli poslovne stavbe novomeške tovarne zdravil v Ločni, ki so jo zaradi njene namenskeosti začeli imenovati galerija Krke, so od minulega petka na ogled likovne in oblikovalske stvaritve Asje Valčič.

V Tivtu rojena avtorica, ki je v Zagrebu končala študij primarne rjalne književnosti, se ukvarjala z glasbo in slikarstvom in je tudi članica kiparske sekcije hrvaškega likovniškega združenja ULU-PUH, je razstavila najrazličnejše eksponate umetniške in praktične vrednosti, marsikaj tistega, kar je moč videti tudi v njenem brežičkem ateljeju »Asja«.

V mislih imamo lesene skulpture, risbe, ki so zapolnile z

I. Z.

O novi knjigi domačega peresa

Delavski pesnik Nebojša Ignjatović izdal s pomočjo kočevskega Lika, kjer je zaposlen, svojo prvo pesniško zbirko — Predstavitelj je bila v soboto

KOČEVJE — Nebojša Ignjatović, ki mu je zibelka stekla pred osemindesetimi leti v Gornji Draguški, srbski vasi v okolici Prokuplja, je prve pesmi napisal že v dijaških letih, pisanju stihov pa se je resneje posvetil šele po prihodu v Slovenijo oziroma v Kočevje, kjer si je začel služiti kruh v Liku in se tu tudi udobil.

V novem kraju je Ignjatović kmalu našel somišljenike, ki so se zbirali v kulturnem klubu. Ni ga motilo, da piše in se izraža v drugem jeziku kot ostali člani, le mentorja, ki bi mu svetovali pri sami pesniški pisavi, ni imel. Tako je dalj časa delal dokaj samorastniško, pravzaprav tako vse dotlej, dokler se ni vključil v literarno gibanje pripadnikov drugih narodov in narodnosti, ki stalno ali začasno bivajo v naši republiki. Vseskozi je bil marljiv član kočevskega kulturnega kluba, se udeleževal literarnih večerov, marsikdaj tudi samostojno nastopil, predvsem pa prizadeval pisati.

Kot mnogi drugi, ki bolj ali manj uspešno sučejo pero, je tudi Nebojša Ignjatović razmišljal o izdaji lastne pesniške zbirke, v katero je želel poviti, kar se mu je vsa ta leta nabralo. Slednjic se je odločil urediti rokopise, nastala je

zbirka z naslovom »Susreti« (»Srečanja«) in ker je našel v konferenci sindikatov svoje delovne organizacije razumevajočega mecena, je zbirka nedavno lahko tudi izšla. V opremi kočevskega slikarja Janeza Arka, ki je

● Ignjatovićev pesniški prvenc so javno predstavili minulo soboto z literarnim večerom v dvorani nekdanje kočevske gimnazije. Pesmi so poleg avtorja brale tudi recitatorke (prevedene pesmi). Na polurni prireditvi, ki jo je pripravila kočevska ZKO, so nekaj glasbenih točk prispevale mlade domače izvajalke.

zbirka z naslovom »Susreti« (»Srečanja«) in ker je našel v konferenci sindikatov svoje delovne organizacije razumevajočega mecena, je zbirka nedavno lahko tudi izšla. V opremi kočevskega slikarja Janeza Arka, ki je

Nebojša Ignjatović

Slovenski koledar '85

Slovenska izseljenška matica je izdala že 32. letnik koledarja za Slovence po svetu. Ta publikacija prinaša v petih strnjjenih enotah obilico branja in ilustracij. S temi je bogat zlasti prvi del, Domovina, ki je v koledarskem delu in v posebni fotoreportazi opremljen s kvalitetskimi barvnimi posnetki slovenskih krajev in ljudi. V enoti Slovence po svetu pisec, ki se pokliče in ljubiteljsko ukvarjajo z raziskovanjem nekdanjega in danšnjega slovenskega izseljenstva, odkrivajo svoja spoznanja, odkritja in spomine na to zanimivo plat zgodovine slovenstva. V kroniki slovenskih društev na tujem pa so tokrat podrobneje obdelani Kanada in Avstralija. V Literarnem almanahu in v Pesmih in zgodbah za najmlajše Slovence sodelujejo tako avtorji iz domovine kot tudi tisti iz zamejstva, zadnja enota koledarja pa je namenjena tistim rojakom, ki razumejo le angleško. Prinaša nekaj esejev, strokovnih in leposlovnih del.

Omembe vredno je, da je koledar sodobno oblikovan, pregleden in zaradi velikih črk tudi lahko čitljiv. I. Z.

KONCERT ZA DVA KOLEKTIVA

RIBNICA — V ribniških delovnih organizacijah, predvsem še v Riku, posvečajo posebno pozornost kulturnemu udejstvanju svojih članov kolektiva pa tudi organiziranju kulturnih prireditev zanje kot so koncerti, razstave, kulturna srečanja itd. Pred kratkim je bil v domu JLA v Ribnici koncert za člane kolektiva Rika in Inlesa, na katerem so nastopili Bojan Adamič s svojim orkestrom, Meri Avsenak, Nace Urankar, Marjana Deržaj, Janez Dolinar in kvartet Inles. Prireditev je bila dobro obiskana in je zelo uspela. M. G-č

Dotok pa upada...

Često je slišati, in nekateri poskušajo to tudi dokazati, da Dolenjci še ne znajo živeti s knjigo in da smo v Sloveniji, če že ne povsem na dnu lestvice bralnih navad, pa vsaj zelo blizu repa.

Res je, in to nenemno ugotavljamo tudi sami, da se vedno premalo beremo in premalokrat zaidemo v zakladnice duha in znanja, kakor pravimo knjižnicam. Morala so nas druge regije gledati tega že tako pustile za seboj, da ugotovitev o repu še vedno velja, vendar pa s temo imeti vsajkanček panosa na to, da smo se v primerjavi s prejšnjimi leti le malo boljšali.

V saj podatki, ki »merijo« razvoj knjižničarstva v novomeški občini, tako kažejo. Medtem ko so leta 1971 vse knjižnice izposodile le nekaj nad 41.000 knjig, so jih lani že okoli 156.000 ali skoraj štirikrat več. V tem času pa se je število knjig v knjižnicah samo podvojilo. Zaltemi prav knjig zelo upada in se sliši prav absurdno, da so knjižnice v novomeški občini lani nabavile manj novih knjig kot leta 1971. Ker se je to zgodilo v času, ko ima knjižničarstvo prioriteto pred drugimi kulturnimi dejavnostmi, se je treba vprašati, kaj bo z nakupom v naslednjih letih, ter prav tako, kaj bo s knjižnicami, če se tem bralcem, ki jih imajo, ne bodo imele kaj ponuditi. Odgovora na to vprašanje pa ta hip ne vedo niti načrtovalci razvoja in prispevnih stopenj. I. Z.

Ponavljam: Milić je bil četnik

Miro Milić na plošči padlim partizanom v Črnomlju

Društvo prosvetnih delavcev Črnomelj je 27. aprila 1951 odkrilo spominsko ploščo padlim prosvetnim delavcem Bele krajine v NOB na poslopju osnovne šole Mirana Jarca v Črnomlju. Na tej plošči pa je vklesano tudi ime učitelja Mira Milića, ki je padel v začetku leta 1944 v okolici Prijepolja v Črni gori kot komandant četniškega bataljona v boju proti enotam NOV Jugoslavije. S tem se škodi ugledu NOB, padlim prosvetnih delavcev in vseh borcev Bele krajine. Ali je mogoče, da leta 1951 organi oblasti, borčevske in prosvetne organizacije Bele krajine niso vedele, da je bil učitelj Miro Milić četnik? Vsaj nekateri so to morali vedeti.

Miro Milić je bil učitelj v vasi Drage, kamor je prišel že pred vojno. Že takrat je pripadal četniški organizaciji in imel celo četniško uniformo. Po okupaciji Jugoslavije se je vpisal v fašistično organizacijo GILL ter včlanil tudi nekaj otrok. V prvi polovici leta 1942 je skušal razbiti osvobodilno gibanje in ustanovljeni Prvi belokranjski odred ter celo ustanoviti četniško enoto na Zumberku. Vstopil je v partizanske vrste in hotel priti do vodilnega položaja, kar pa mu ni uspelo. Kasneje je s skupino somišljenikov dezertiral, se nekaj časa skrival blizu vasi Ravne na Zumberku, v začetku avgusta 1942 pa zbežal v Črno goro, kjer se je takoj vključil v četniške enote in kmalu postal komandir čete, nato pa komandant četniškega bataljona. Kot tak je padel.

Čigavo delo je, da je njegovo ime vklesano na spominski plošči padlim partizanom? 24. 11. 1983 sem pismeno prosil Občinski odbor ZZZB NOV Črnomelj, da mi to pojasni. Poslal sem jim tudi dokument, iz katerega je razvidno, da je bil Milić četnik. Do danes ni nobenega odgovora. Tudi Milićevu ime je še na plošči. Zahtevam, da OO ZZZB NOV Črnomelj javno odgovori, do kdaj bomo ljudem lagali, da je Miro Milić padel kot partizan.

JANEZ KRAMARIČ
Flajpanova 3/5
Zagreb

K. KHALIL

MLADI DOPIŠNIK

MOJ PRVI NASTOP S HARMONIKO

Hodim v prvi razred glasbene šole v Krmelju. Glasbeno šolo poučuje Martin Strel iz Trebnjega. Ko se je bližal 29. november, sem imel vsak dan večjo tremo, kajti tovariš mi je povedal, da bom za ta praznik nastopil s svojo harmoniko. Na dan proslave sva se s kolegom Boštjanom pripravljala na nastop. Končno sva morala tudi midva nastopiti. Oba sva uspešno opravila svoj nastop, zato sva bila po končani proslavi zelo zadovoljna.

JERNEJ KOS
OŠ Krmelj

POGOZDOVANJE

Naši gozdovi, ki se razprostirajo pod Gorjanci, so že zelo ogroženi. Zato v naših bližnjih gozdovih vsako leto organiziramo pogozdovanje. Navadno sadimo smrečice. Letos smo se učenci 7 in 8. razreda že zgodaj zjutraj odpravili na Gorjance. Skupaj smo posadili 3 tisoč sadik. Za eno posajeno sadiko smo dobili 7 din. Ta denar, ki smo ga pridobili s pogozdovanjem, bomo porabili za izlete. Če bo še kakšna priložnost, bomo zopet sodelovali pri delu.

ZORIČ MELITKA, 7. r.
OŠ Podbočje

UREJANJE ŠOLSKEGA VRTA

Že dve leti se učimo v novi prijetnejši šoli. Njena okolica še ni popolnoma urejena, zato imamo večjih delovne akcije. Jeseni smo vsi učenci šolske zadruge Orači pospravljali prideleke. Razdelili smo se v skupine. Vrtnarji so urejali manjše grede. Okopavali so solato, prerahljali nekaj zemlje in uredili še nekaj potrebnih stvari. Dekleta 8. razreda so čistila in rezala zelje. Zasadili smo tudi nekaj okrasnega grmičevja. Vsi učenci smo bili z delom zelo zadovoljni.

SLAVICA IMUKOVIČ, 7. r.
Dopisniški krožek OŠ Podbočje

OBCNI ZBOR KUD

13. decembra je bil na naši šoli občni zbor Kulturno-umetniškega društva Miran Jarc. Na njem so učenci poročali o delu raznih krožkov. Sklenili smo, da bomo na kulturnem področju naredili še več kot doslej. Ta dan je bila na šoli tudi otvoritev razstave 3. likovnega extempora. Na koncu so nas zabavali učenci glasbene šole, ki so svoji skupini dali ime Big band.

MAJDA ČRNIČ
OŠ Črnomelj

SREČANJE MLADIH INVALIDOV

NOVO MESTO — Pred kratkim so pionirji novomeske občine pod pokroviteljstvom občinske konference ZSMS Novo mesto v Krkinem klubu pripravili srečanje z invalidno mladino. V treh urah se je v klubu zvrstilo vse mogoče. Imeli so srečevalo, kjer je vsaka srečka zadela, računalniške igre, ogledali so si risanko in lutkovno predstavo Mehi za snéh, ki jo je pripravila VV Novo mesto, program pa je povezovala Mateja Koležnik. Za glasbo je skrbel glasbeni zadržek. Tudi jedade in pišče ni manjkalo. Škoda le, da ni prišlo več mladih invalidov. Sicer pa to ni bilo zadnje takšno srečanje.

KULTURNI DAN

Pred kratkim smo imeli učenci stopiške osnovne šole kulturni dan. V Novem mestu smo obiskali galerijo in muzej ter Jakčev dom, kjer smo si ogledali stalno zbirko slikarja Božidarja Jakca. Za konec smo si v domu kulture ogledali odsko uprizoritev zbirke Nika Grafenauerja »Nebotičniki, sedite!«. Predstava mi je bila zelo všeč.

JOŽE MUHIČ, 7. b
OŠ Janez Trdina
Stopiče

TELEVIZIJSKI SPORED

PETEK, 28. XII.

8.55 ZIMSKI ŠOLSKI SPORED: TV koledar, Naši narodni parki, Risanka, Sedmi kontinent, Smogovci, Poročila 10.35 TV V ŠOLI: Zgodovina, Risanka, Zemlja v vesolju, Bližnja srečanja tretje vrste, Risanka, Teorija književnosti: Horacijaeva poetika, Po poteh izobraževanja
17.05 23.50 TELETEKST
17.25 NA KAMNU IN CESTINI HLADNI, 2. del folklorne oddaje
17.55 ZA MANO, MULCI, madžarska otroška serija
18.25 OBZORNİK LJUBLJANSKEGA OBMOČJA
18.40 ŽIVLJENJE OB RENU, nemška izobraževalna oddaja

19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 VČERAJ ZA JUTRI: Zaključni račun, dokumentarna serija
20.40 NE PREZRITE
21.00 DA, GOSPOD MINISTER, angleška humoristična nanizanka
21.30 DNEVNIK
21.45 NA JASEN DAN VIDIŠ V NESKONČNOST

DRUGI PROGRAM

15.40 Test — 15.55 Atene: Balkansko prvenstvo v košarki, Jugoslavija: Grčija — 17.30 Test — 17.45 »Četvrtko« vas pozdravlja — 18.15 Pisma: Peč — 18.45 Večer z orkestrom

— 19.30 Dnevnik — 20.00 Trivialna glasba — 20.50 Zagrebška panorama — 21.05 Mimogrede povedano — 21.55 Zbogom Braverman (ameriški film)

TV ZAGREB

15.55 Atene: košarka Jugoslavija: Grčija — 17.30 Video strani — 17.40 Poročila — 17.45 Četvrtko vas pozdravlja — 18.15 TV koledar — 18.25 Kronika občine Reka — 18.45 Obramba in samozaščita — 19.30 Dnevnik — 20.00 Pygmalion (angleški film) — 22.00 Dnevnik — 22.15 V petek ob 22. uri

DRUGI PROGRAM

14.35 Test — 14.50 Arabee Petra Velikega (sovjetski film) — 16.25 Mali slager sezona — 17.25 Lazar Lazarević: Švabica (ponovitev drame) — 19.00 Zadnja oaza — 19.30 Dnevnik — 20.00 V družbi z ... — 20.30 Feljton — 21.15 Poročila — 21.20 Športna sobota — 21.45 Ironija usode (2. del sovjetskega filma) — 23.15 TV galerija

TV ZAGREB

8.55 Zimski šolski spored — 15.15 Zabužni koledar — 16.15 Kritična točka — 16.45 Poročila — 16.50 TV koledar — 17.00 Rokomet CZ:Proleter — 18.15 Mali koncert — 18.30 To je to — 19.30 Dnevnik — 20.00 Gospodična mamica (ameriški film) — 21.25 Dnevnik — 21.45 Odrske luči

usoda posameznikov v celotnem družbenem spletu različnih okoliščin. Nadaljevanje ima osem delov. 21.00 ŠPORT V LETU 1984, oddaja TV Novi Sad
22.00 ALPE—JADRAN, informativni magazin
22.45 POROČILA

DRUGI PROGRAM

16.55 Turistični vodič — 17.15 Glasbeno popoldne — 18.30 Izviri — 19.00 Zadnja oaza — 19.30 Dnevnik — 20.00 Dokumentarna oddaja — 20.45 Včeraj, danes, jutri — 21.05 A. Berkési: Pragovi, madžarska nadaljevanje

vice), oddaja TV Zagreb
01. 35 TAJNI AGENT FLINT, ameriški film

DRUGI PROGRAM

Do 19.00 spored Zg 1 — 19.00 Zadnja oaza — 19.30 Dnevnik — 19.55 Napoved silvestrskega sporeda — 20.00 Thommys pop show — 20.55 Kleopatrina (ameriški film) — 24.00 Novoletni čestitka in vključitev v »Novoletni ples« — 00.15 Ali me še ljubiš? (Odlomki iz madžarskih operet) — 01.05 Vključitev v program Zg

cu, Na poti se vrstijo ovire, pasti, saj mnogi ne želijo, da bi prišel do cilja. 21.35 THOMMYS POP SHOW, 2. oddaja
22.35 STARO ZA NOVO, ponovitev zabavnoglasbene oddaje
23.15 POROČILA

DRUGI PROGRAM

Do 19.00 Ponovitev silvestrskih nozoletnih oddaj drugih TV studiov — 19.00 Zadnja oaza, poljudnoznanstvena serija — 19.30 Dnevnik — 20.00 Dimastij — 21.00 Video delavnica — 23.00 Poročila — 23.10 Igrani film

di se na osamljenost, ki izključuje vsakršno čustveno navezanost. Tudi pri naročenem uboju lastnika nočnega lokala je tako. Policija ve, da je morilec, vendar mu tega ne more dokazati. A Jeff se čustveno naveže na čudovito lepo temnopolto barsko pianistko in to je začetek njegovega konca.
22.45 POROČILA

DRUGI PROGRAM

Do 19.00 ponovitev silvestrskih in novoletnih oddaj drugih TV studiov — 19.00 Poslednja oaza (nadaljevanje in konec) — 19.30 Dnevnik — 20.00 Igrani film — 21.30 Okras za dame — 22.00 Recital R. Šerbedžije — 23.00 Video titl

Nezadovoljni s TV

Črnomelj: svet za informiranje obravnaval tudi vlogo Dolenjskega lista

Svet za informiranje pri občinski konferenci SZDL Črnomelj je obravnaval predlog programov RTV Ljubljana za prihodnje leto in nanizal vrsto pripomb, ki kažejo, da smo z radijskim programom zadovoljni, s televizijskim pa ne prav dosti. Zaradi vloge in pomena, ki ga ima televizija pri oblikovanju osebnosti, bi morali bolj skrbeti za filme z vzgojno vsebino pa tudi z aktualno tematiko. Še vedno je veliko agresivnosti. Zelimo si več otroških oddaj s slovensčini. Morda bi kazalo športni pregled v nedeljo skrajšati in pripraviti daljšo oddajo v ponedeljek. Ponovno tudi ugotovljamo, da se Bela krajina zelo malo pojavlja na malih zaslonih, kot da se pri nas res nič ne dogaja. Zato se svet vprašuje, ali je temu kriva slaba organiziranost dopisništva ali prevelika skromnost Belokrajcev.

Svet za informiranje je tudi podpril izhajanje Skupščinskega Dolenjskega lista v novi obliki, vendar je menil, da bi moral Dolenjski list na primeren način poročati o sprejetih odlokih in drugih aktih občinskih skupščin, seveda ustrezno pomenu, ki ga imajo. Zlasti pa bi se moral časopis bolj usvarjalno vključevati tedaj, ko gre za obravnavo pobud, osnutkov in predlogov, saj je takrat odločilno javno mnenje. Ne zadnje bi se morale te vloge časopisa bolj zavedati tudi občine same ter urediti materialni položaj Dolenjskega lista, spraviti torej problematiko sofinanciranja z dnevnega reda ter se posvetiti vsebinskim vprašanjem.

K. KHALIL

Delal sem po naročilu

Še enkrat o napadu na strojnika v Straži

V zadnji številki Dolenjskega lista je bil objavljen prispevek z naslovom »Še druga plat dogodka«, na katerega se oglašam, ker je v njem veliko neresnice. Navaja, da je to stvar pristojnih organov. Zakaj se torej nihče ne oglašuje, saj je na milici zapisnik? Če pisec ne ve, po čigavem naročilu sem opravil delo, naj vpraša na krajevni skupnosti Šentupert. Se nikoli nisem nobenega dela z grederjem opravljal samovoljno, ampak po naročilu. V nasprotnem bi me v delovni organizaciji takoj kaznovali. Tudi tu sem imel človeka, ki je povedal, kaj naj delam. Ni pa moja dolžnost vprašati vsakega vaščana, kaj mu ugaja in kaj ne. Sicer pa, če sem napravil kakšno škodo, naj se pogovorijo s krajevno skupnostjo.

Ni res, da je bil gramoz na cesti. Bil je na travnikih ob cesti, na katero se ga najlažje spravi z lopato. Opisal sem svoje in njihovo početje. Vsi trije so me napadli, najprej z lopato, nato pa še z motiko in bi jih lahko tožil za poskus uboja. Pisec navaja, da nasledam ljudem. Človeku, ki je delo vodil, je moral nekdo zaupati. Če bi bili prizadeti ostali vaščani, bi se gotovo tudi oglašili, pa se niso. Če bi povozil otroka — bil je na cesti, za kar imam pričue — bi ga imel celo življenje na vesti, čeprav ne bi bil nič kriv.

Ne razumem, zakaj pisanje o skrajno samovoljnem poseganju po

tujem. Te ceste nisem nikoli uporabljal in je verjetno tudi nikoli ne bom in tu nimam nobenih interesov. Imel sem samo srečo, da so me branili dobri vaščani.

ALOJZ KRŽNIK

IZ KS VELIKE POLJANE

NEKATERI SPIJO — V KS Velike Poljane v občini Ribnica so imeli včasih zelo delavno gasilsko društvo, strelsko družino in organizacijo Rdečega križa. Zdaj je njihovo delo zaspalo, na nedavni krajevni konferenci SZDL pa so sklenili, da jih bodo spet prebudili.

MLADINA DELA — Delo mladinske organizacije v Velikih Poljanah je v zadnjem obdobju uspešno. K temu je gotovo pripomoglo tudi to, da je mladina (in tudi druge družbeno-politične organizacije) dobila na razpolago stavbo nekdanje šole.

POČASNI GEODETI — Poljanci niso zadovoljni z delom geodetske službe, češ da je počasno. Novo cesto so speljali že pred leti in za njeno traso so lastniki prispevali zemljo, vendar prenos lastništva še vedno ni urejen. Zdjaj bi potrebovali spet zemljo za drugo cesto in za napeljavno telefonov, pa občani pravijo, da je potrebno prej urediti stare zadeve.

družbenega plana občine Trebnje.

Da novinarjeve navedbe niso povsem neverjetne, lahko potrdijo vaščani bližnje vasi Zabrdje ter lastniki sosednjih parcel, med njimi tudi lastnik zemljišča, ki ga direktor omenja v dopisu, ker je dolgo zaman pritiskal na različne kljuke, med drugimi tudi pri kmetijski zemljiški skupnosti, ter je uspel šele, ko je Kremenu resno zagrozil s sodiščem.

Tudi odkup okvarjenega zemljišča ni rešitev, zlasti v primerih, ko je v nasprotju z zakonom o kmetijskih zemljiščih.

V lokacijskem dovoljenju ima Kremen določeno zazenitev brežine bazenov ter varnostno ograjo ob bazenih, česar pa ni uredil ali vsaj ne zadovoljivo. Zaradi nepopolnega čiš-

čenja se robovi bazenov dvigajo ter so visoki že več metrov.

Kmetijska zemljiška skupnost je zadevo obravnavala na seji (14. decembra) ter bila mnenja, naj Kremen dosledneje čisti bazene, ne pa da izgradije nove. KZS namreč ne bo dajala soglasij za nadaljnjo neutelejeno gradnjo.

Problematično je tudi odlaganje usedline iz bazenov, ki jih je Kremen nekaj že napeljal na bližnje kmetijske površine brez posvetovanja s KZS. Jalovina namreč ni najbolj primerna za deponiranje na kmetijskih površinah, ker je slabo rodovitna, in bi bilo potrebno poiskati zanjo ustreznije deponije.

Inž. J. RESMAN,
KZS Trebnje

Še: IGK in Kremen ogrožata

Pripombe k ugovoru direktorja Kremen inž. Rudolfa Piškurja

Inž. Rudolf Piškur, direktor DO Kremen, industrija in rudniki nekovin, v 50. številki Dolenjskega lista odgovarja na zapis novinarja J. Simiča iz 49. št. DL ter ugotavlja novinarjeve tendenciozne navedbe. Novinar je namreč omenil malomarnost, ki je že povzročila nekaj škode, kar priznava tudi Kremen.

Menim, da ni preveč tendenciozno, če v članku piše, da so okolišne površine ogrožene, kajti do nadaljnjše škode lahko še priue, temu pa se reče, da so ogrožene, če Kremen vzdrževanju ne bo posvetil več pozornosti.

Legat Kremenovi! »dimentacijskih bazenov je na ekološko občutljivem območju, ker leže ob dveh vodotokih ter ob meji druge in četrte kategorije kmetijskih zemljišč, kar je razvidno iz

PIONIR

Obiščite nas in postanite naš sodelavec

*Plonir vas vabi, da postanete delavec enega od največjih
gradbenih podjetij v Sloveniji.*

Strokovnjakom nudimo strokovno delo!

K sodelovanju vabimo — gradbene, elektro in strojne inženirje, ekonomiste, pravnike, strokovnjake računalništva in ekonomske tehnike za opravljanje zahtevnih del v razvoju, inženiringu, pripravi dela, vodenju proizvodnje, zunanji trgovini, projektiranju, računalništvu, samoupravi v pravni službi itd. Možnost dela v inozemstvu. Zaželjene so delovne izkušnje, ki pa niso pogoj za zaposlitev. Za vse dodatne informacije se obrnite v splošno službo DSSS, SGP Pionir, Novo mesto, Kettejev drevored 37, kamor pošljite tudi pismene prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev najkasneje do konca januarja 1985.

TOZD Mehanizacije, kovinarstvo, instalacije zaposli več:

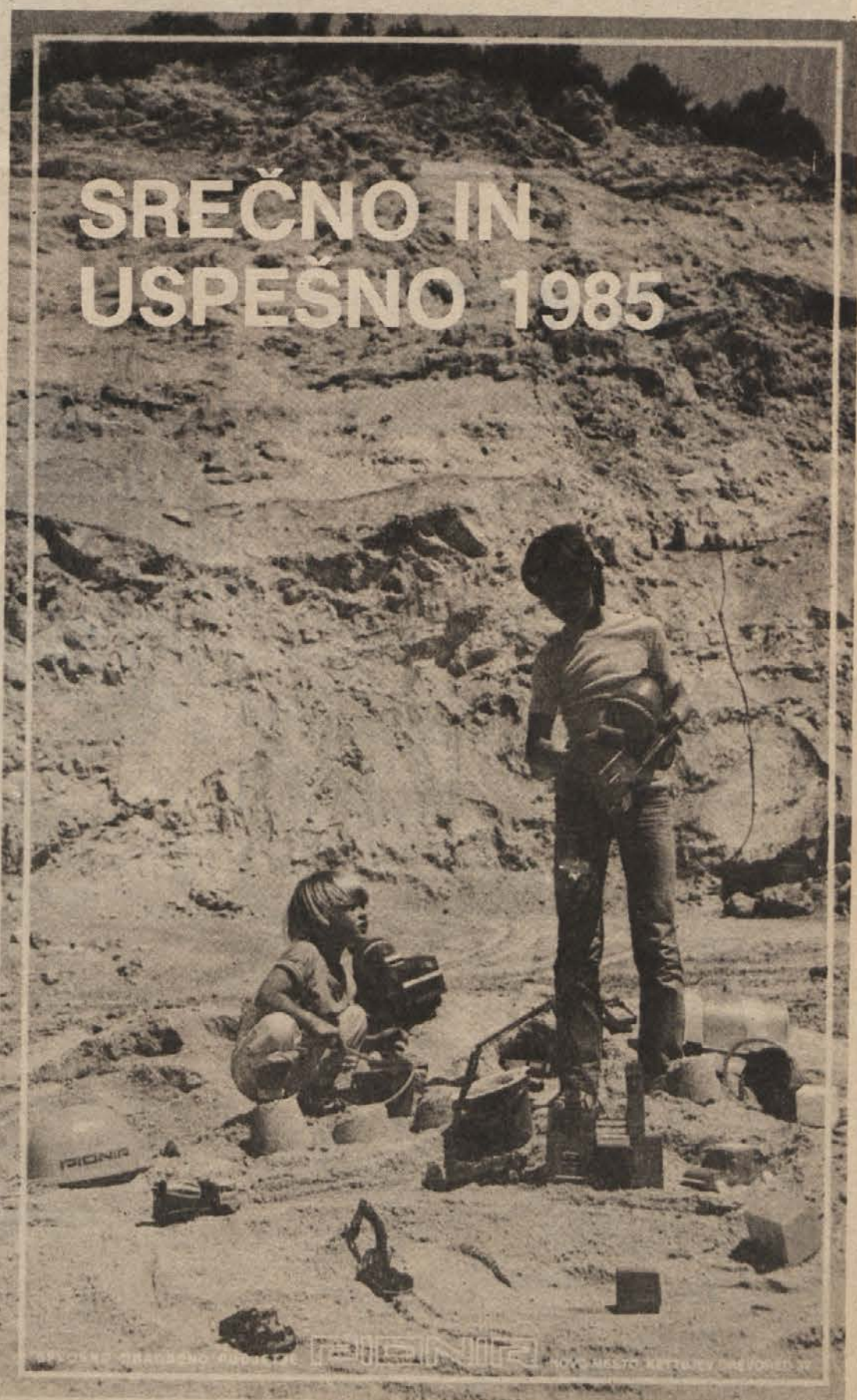
- ključavničarjev,
- varilcev,
- monterjev centralnega ogrevanja,
- vodovodnih inštalaterjev,
- strugarjev,
- rezkalcev,
- oblikovalcev pločevine,
- kleparjev,
- elektroinstalaterjev,
- delavcev za priučitev za zgoraj navedene poklice.

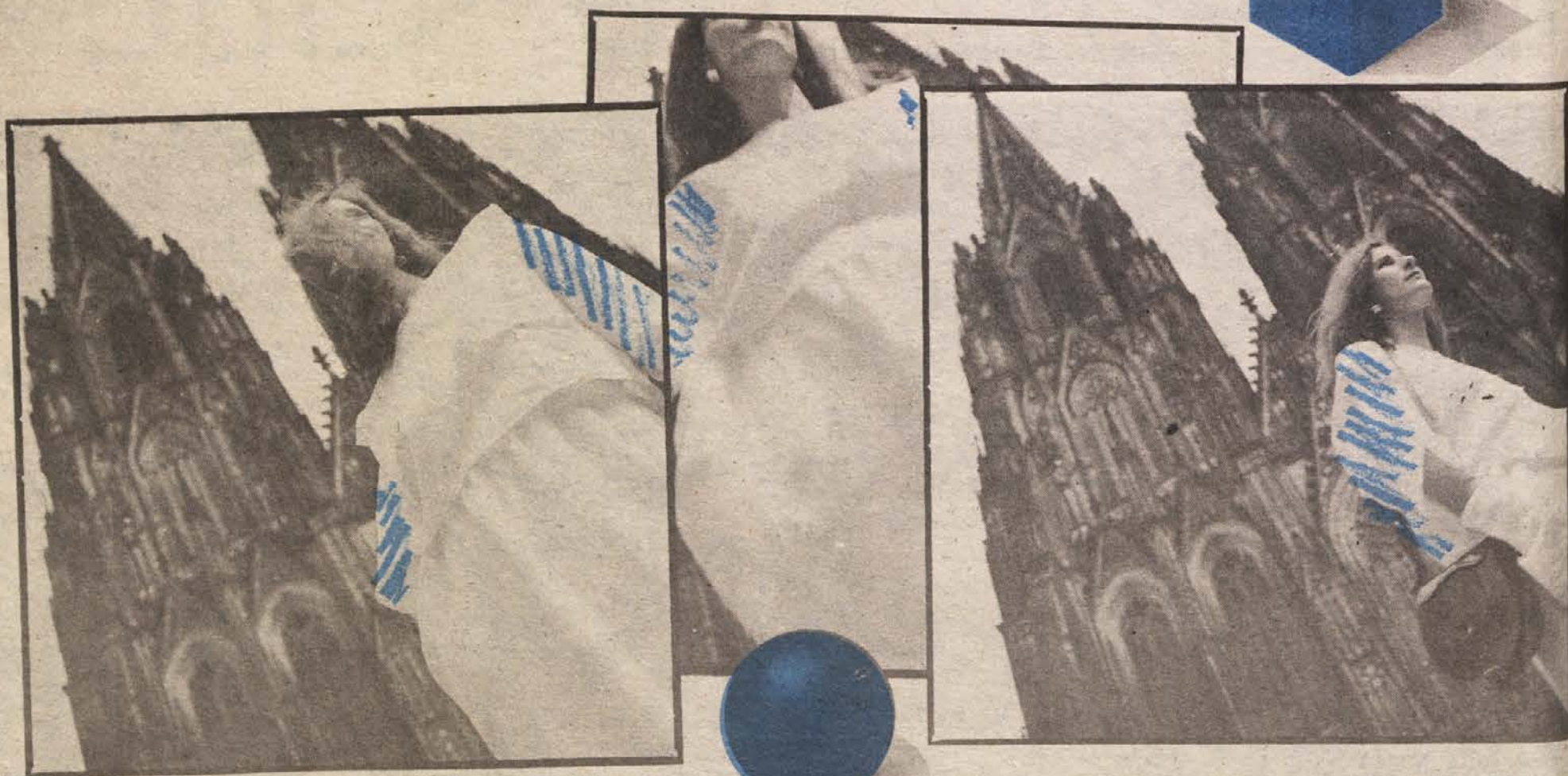
Obiščite nas in postanite naš sodelavec

SREČNO IN USPEŠNO 1985

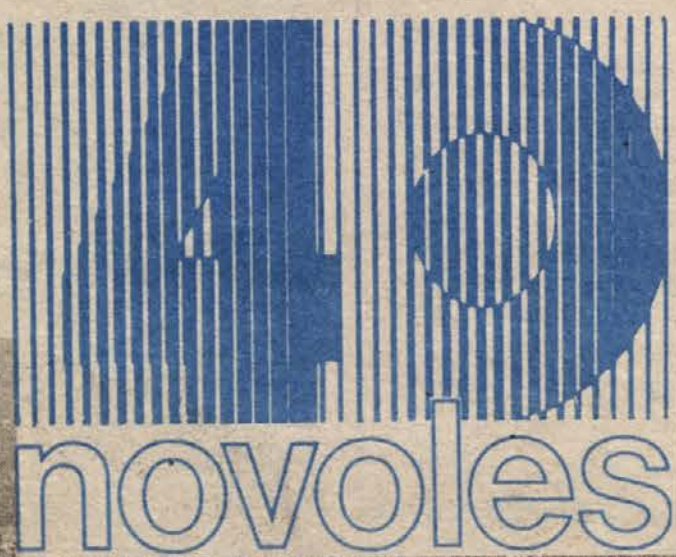
PIONIR

SREČNO NOVO LETO VAM ŽELI
labod

1945

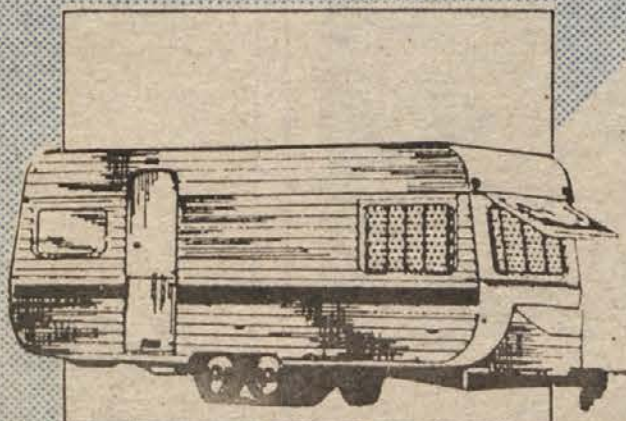
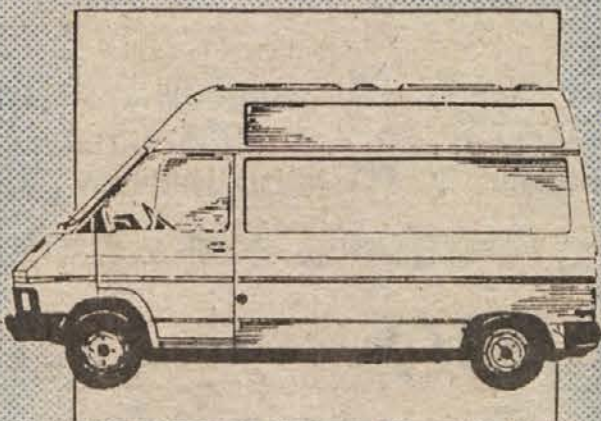
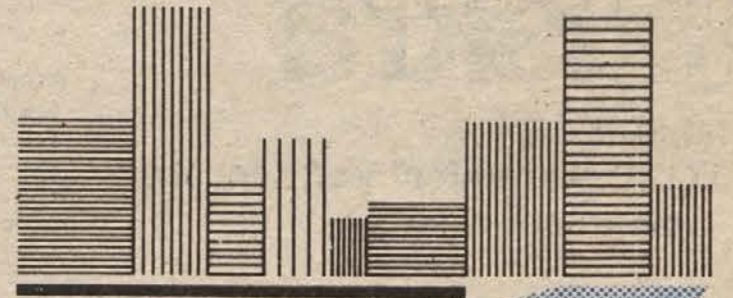
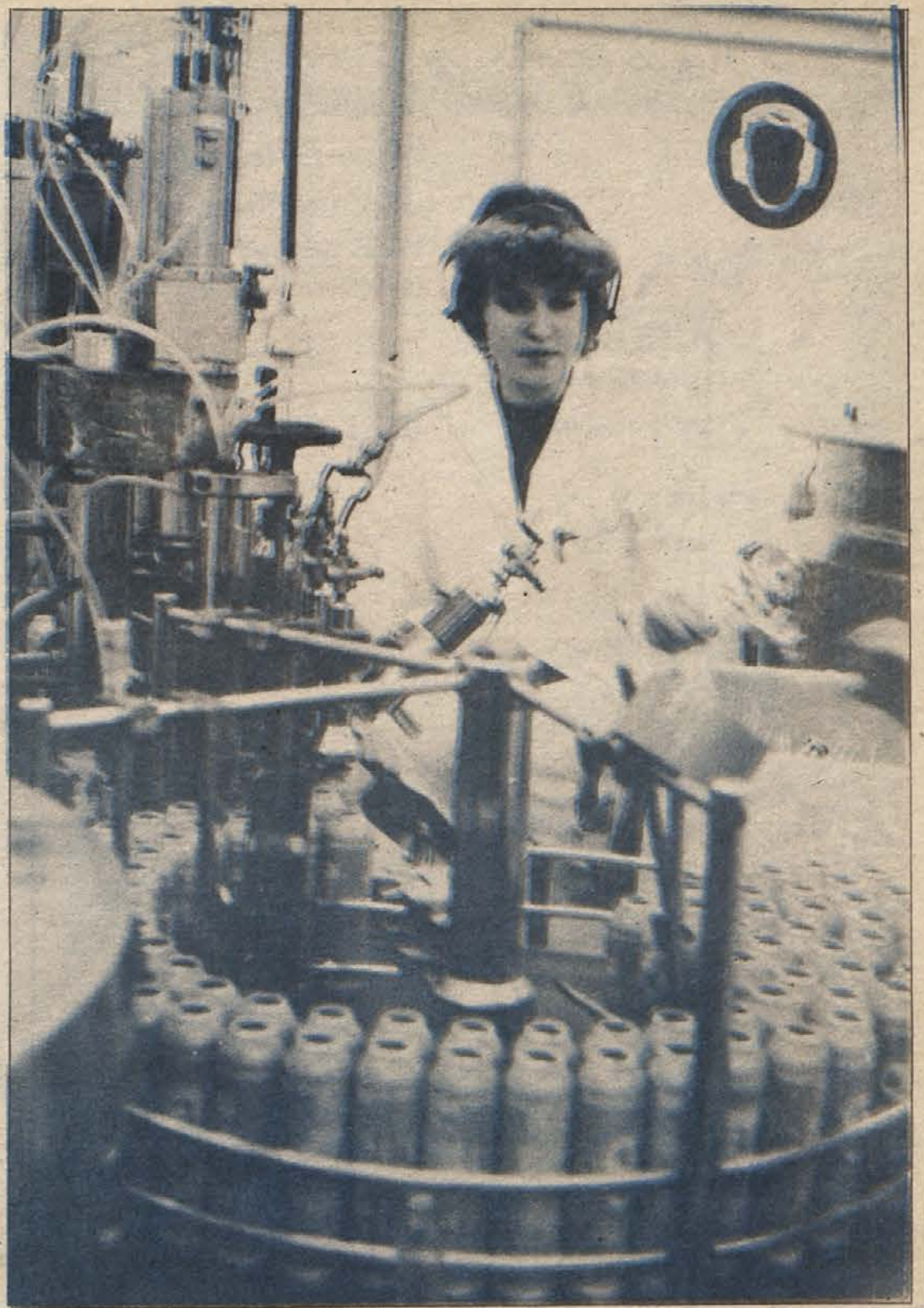
1985

SREČNO 1985

**SREČNO IN
USPEŠNO 1985**

SREČNO 1985

INDUSTRIJA MOTORNIH VOZIL NOVO MESTO

MONO betonska garaža

hitro in enostavno
do zanesljive zaščite
vašega avta!

vsestranska uporabnost

Garažo MONO lahko uporabljamo za:

- toplotno izolirane ali neizolirane varnostne garaže (posamezne, dvojne, trojne ali vrstne),
- drvarnice,
- manjša skladišča in
- za druge pomožne zgradbe.

STREŠNIK

industrija gradbenega materiala p.o.
dobruška vas
68275 Škocjan, telefon /068/85-230, /068/85-231

Srečno

TEBIS®

NOVOTEKS

SREČNO 1985

Iskra

Iskra IEZE
TOZD Keramični kondenzatorji
Žužemberk n. sub. o.

68360 Žužemberk
Telefon: 84-115 in 84-116
Telegram: Iskra Žužemberk
Žiro račun: 52100-601-10792
SDK Novo mesto
68000 Novo mesto

glavna dejavnost: izdelava vseh vrst keramičnih kondenzatorjev, varistrojev, večslojnih kondenzatorjev, projektiranje in izdelava sklopov in naprav za proizvodnjo keramičnih kondenzatorjev, izdelava sklopov za elektroniko.

SREČNO 1985

Iskra Avtomatika

Delavci TOZD Napajanja in delavci
TOZD Ela s 1. 1. 1985 združeni v
skupen TOZD, ki bo imel nov naziv
Energetska elektronika

VAM ŽELIMO SREČNO IN USPEŠNO 1985

NAGRADA V BRACNO VAS

Anka KRIVEC je tokratna naša nagradjenka. Žreb jo je izbral izmed reševalcev naše male nagradne križanke in ji dodelil lepo knjižno nagrado. Po pošti bo te dni prejela knjigo Polone Škrinjarijeve »Črni človek«, ki jo je izdala Prešernova družba. Roman pripoveduje o kmečkem dekletu, ki išče izpolnitev življenja v industrijskem središču, a se razočara in vrne na deželo. Rešite to križanko in pošljite rešitev na naslov: Uredništvo Dolenjskega lista, Germova 3, Novo mesto, s pripisom za KRIŽANKO. Čaka vas lepa knjiga.

prgišče misli

Matematika in fizika sta posebna oblika poezije.
J. JAVORŠEK

Ljudje se smejejo zato, ker jih boli.
R. HEINLEIN

Človek doživlja v svojem srcu ljubezen kot nerazvito možnost.
T. KERMAUNER

NAGRADNA KRIŽANKA - NAGRADNA KRIŽANKA

DL	GLINASTA PISCAL	SAMSONOVA LJUBICA	ARA	OBOLJENJE	SARAJEVO	DL	MESTO V BOLGARJI	MERILEC KALORICNOSTI	AZ DRZAVA
RAZMERJE						NORO. SMUCI			
OSREDNJE SVETISCE MUSLIMANOV						RIM. VARUH OGNJISKA / NEG. ELEK. TRODA			
IT. POLITIK MORO					KILOGRAM				
ARAB. SREBRNIK / GROTOK (SALAMINA)						REKA V ANGLIJI / UJEDA			VENERA
DL	SL. SLIKAR	JUG. PEVKA ZAB. GLASBE / M. IME		BREZNEJEV / DROG V KOZOLCU					
LESTVICA				ANGL. PLEMISKI NA ZIV / VISINSKA TOČKA			MAKARSKA / TOVARNA V MIRNI		
EVRL. REKA			KONJSKI TEK			ARRAB. DRZAVA / SPS			
SKLADATELJ HACA-TURJAN			MARIBORSKA PEVKA / HOKEJSKI KLUB			GLASBENIK SOS / OZIM IGOR			
NEURJE					ZAKLJUČEK				
ZVEZNA DRZAVA V ZDA					DL	PAPEZEVA KRONA			

Ubijajo naše »brate« v morju

Kdaj bo kitolov enkrat za vselej prepovedan — Glavač je kit posebne vrste — Skrivnostni potapljač v velike globine — Ambra

Letos so se japonske, norveške in sovjetske kitolovke podale na lov na morske velike, kite glavače, ob močnem nasprotovanju borcev za naravo, ekologov, zelenih in drugih zavednih ljudi. Ta lovska sezona je zadnja pred pričetkom veljave enoletne prepovedi kitolova, ki jo je za leto 1986 oklical Mednarodna komisija za kitolov. Japonci, ki so se šele pred nekaj leti pridružili obema kitolovni-ma velesilama, Norveški in Sovjetski zvezi, pa se ne nameravajo držati prepovedi in so zato deležni hudih kritik doma in v svetu. Vprašljivo je seveda tudi, ali bo res mogoče leta 1988 popolnoma ukiniti lov na velike kite, predvsem na glavače. Veliki sinji kit, ki so ga kitolovci skoraj povsem iztrebili, je namreč zaščiten že od leta 1966.

O kitu glavaču, morda najbolj ne-navadnem izmed kitov, krožijo že od nekdaj najrazličnejše zgodbe, kjer se fantastika prepleta z resničnostjo. Glavač je junak slavnega romana Hermana Melvillea »Moby Dick«, je grozljiv junak številnih resničnih in izmišljenih zgodb o tragedijah kitolovcev, ki so izginiti v njegovi strašni čeljusti. Je pa tudi predmet številnih znanstvenih raziskav, ki potekajo v Indijskem oceanu okoli Sri Lanke. Tamkaj se namreč že tri leta mudri raziskovalna ladja Tulip (Tulipan), katere osnovni namen je raziskovanje glavača v njegovem naravnem okolju, ne pa brskanje po njegovi erkovini. Znanstveniki, ki se izmenjujejo na ladji, so odkrili že marsikaj zanimivega iz še vedno zelo skrivnostnega življenja glavača, predvsem pa to, da je ta morski sesalec, katerega svetovna čreda je pred desetletji štela ved kot milijon živali, zdaj pa jih je zaradi neumljenega lova ostala samo še petina, resnično ogrožen. Borci proti ubijanju kitov imajo prav: kitolov je treba prepovedati.

»Najbolj občudovanja vreden kit,« kot pravi Melville, »se pravi kit glavač, spada v družino zobatih kitov. To je pravi morski velikan, ki doseže tudi do 25 metrov dolžine in preko 30 ton teže. Večji od njega je samo sinji kit, ki pa je sploh največja žival, kar jih je sploh kdaj živel na svetu. Glavač je po zunanem videzu nenavaden. Tretjino vsega kita zavzema galva iz ogromnim, naprej štrlečim čelom. V čelu ima veliko čelno votlino, v kateri se nahaja posebno mlečno olje, najfinše olje, kar jih človek pozna. Tudi zaradi tega olja, ki ga uporabljajo za mazanje finih znanstvenih instrumentov, glavača radi lovijo. Od čelne votline teče posebna cev vse do repa in tudi v nji se pretaka olje. Čemu ima glavač to svojo posebnost, znanost še ne ve. Nekateri menijo, da gre za rezonančni prostor, drugi pa mislijo, da služi skrivnostni oljni sistem kot regulator vzgona.

Od vseh velikih kitov loči glavača tudi ozka, dolga čeljust z mogočnimi zobmi. Nenavadno je, da so zobje samo na spodnji čeljusti, medtem ko so v zgornji povsem zakrneli. S tem strahnim orodjem glavači lovijo svoj plen, ribe in lignje, vendar pa ga ne zagrizajo, ampak kar celega požro. Na dan pospravi glavač okoli pol tone rib in lignjev. Po mehkužce se spušča tudi v zelo velike globine. Raziskovalci so ugotovili, da se lahko spusti tudi preko 3 kilometre globoko. Kakó to zmore, je neresljiva uganka. Kitolovci

so zabeležili, da glavač zdrži pod vodo tudi do 80 minut.

Naslednja skrivnostna uganka je ambra. Ta dišavna snov, ki jo človeštvo ceni že od pradavnih časov, saj so jo poznali že stari Rimljani in Arabci, plava po morju prosto kot izmeček kita. Strokovnjaki ne vedo točno, ali kit ambro izbruha ali izloči, jasno pa je, da je to nekakšna dragocena prebavna motnja. Dragocena snov se nabira v kitovem prebavnem traktu zaradi ostrih snovi, kot so kljuni mehkužcev. Kitolovci so našli kepe ambre, ki so tehtale tudi več sto kilogramov. Če bi hoteli vrednost te snovi, cenjene prebavne motnje, oceniti z današnjimi merili, potem lahko zapišemo le primerjavo, da ambro odtehtajo z zlatom.

Znanstvenoraziskovalne skupine, ki so krožile po Indijskem oceanu okoli Sri Lanke, so natančneje proučile življenje glavačev. S pomočjo naj-sodobnejših naprav so ugotovili, da je »naš morski brat« pravzaprav slepec. Zelo slabo vidi, vendar mu slab vid odlično nadomestja izreden sluh. Kiti razpoznavajo okolje s pomočjo zvoka. Oddajajo posebne zvočne signale in po njihovem odmevu se orientirajo.

Še več. Raziskovalci odkrivajo, da imajo kiti točno določen vzorec dogovarjanja. Z zvoki ne iščejo samo plena

in si izbirajo poti, marveč si izmenjujejo tudi pomembne informacije. Letos so na raziskovalni ladji Tulipan naredili več poskusov, s katerimi so preverili vzorce zvočnih signalov, ki si jih izmenjujejo kiti. Ugotovili so, da je veliko možnosti, da gre res za nekakšno govorico.

Zanimive so tudi ugotovitve, ki se tičejo socialnega življenja teh živali. V kitovski skupnosti si vse matere delijo vse mladiče. Če je potrebno, vsaka kitovka nahrani mladiča; ni važno ali je njen ali ne. Ta povezanost, ki sicer ni pogosta, kaže na zelo močno socialno povezanost teh živali. Še toliko bolj je zanimivo, ker je dokazano, da kitovka nima dvojkov ali celo več mladičev. Ne gre za zamenjavo svojih mladičev z drugimi, ampak za skrb celeskupnosti za naraščaj. To dodatno potrjuje tudi dejstvo, da se iz stropskih morij selijo v arktična morja samo odrasli samci, medtem ko samice ostajajo v matičnih vodah in skrbe ves čas za naraščaj.

Več ko znanstveniki vedo o kitih, bolj je jasno, da so to zelo pametne in visoko razvite živali. Morda imajo navdušenci res prav, ko jih imenujejo »naši bratje v morju«. Kitolov je potem dodatno vprašljivo.

MIM

(Vir: National Geographic)

Razkosan kit glavač v japonskem kitolovnem pristanišču.

Novc jahte

Križarjenje s sateliti

Pravo jahto za plovbo na odprtem morju in daljša križarjenja si je lahko privoščil le tisti, ki ne sprašuje po ceni teh nadvse dragih plovil. Staro pravilo namreč pravi, da si tisti, ki sprašuje po ceni, jahte ne more privoščiti. Da je bil sloj jahtarjev še tanjši, je poskrbelo tudi to, da je moral lastnik jahte najeti ali zaposliti poklicne mornarje in navigatorje. V vsem tem pase je dogodila tiha revolucija, ki je dose-danje norme prevrnila na glavo.

Novozelandska privatna družba je začela graditi jahte za visoko morje, katerih cena ni tako vrto-glava, da bi navadnemu smrtniku vzelo sapo. Za nameček so nove jahte takoj na voljo in ni treba čakati, da jo izdelajo po naročilu, kar sicer velja, oziroma je veljalo doslej. Še več. Z novimi novoze-landskimi jahtami se lahko odpravi preko širnega morja tudi v navigatorstvo slabo podkovan lastnik. Jahta ima vgrajene naj-sodobnejše navigatorske naprave za vodenje s pomočjo satelita, krmiljenje je povsem avtomatizirano in prav tako se le s pritiski na gumbe jadra spuščajo in zvišajo.

Če je križarjenje s takšnimi jahtami še tisto pravo okušanje morja, je seveda vprašljivo, zanesljivo pa je jahta stopila blizu k ljudem in ni to razkošje, rezervirano izključno za najbogatejše. Za bogate pa se vedno.

Človek se neprestano spreminja.

R. A. BASTOS

Smrt ni več vtkana v zavest človeka kot nekaj, kar ga spremlja iz dneva v dan, ampak je postala nekaj, kar človek preganja iz zavesti.

J. ZALOKAR

Elektronski velemojstri

Računalnik bo kmalu ugnal tudi najboljše šahiste sveta — Pozna samo igranje na zmago, remija noče

Domači hišni računalnik zlahka užene v kozji rog v šahu malo manj veččega ljubitelja te kraljevske igre, vendar pa ni kos bolj zagretemu šahovskemu navdušencu. Toda na nedavnem sestanku računalniških strokovnjakov v Londonu je že tekla beseda o programih za računalnike, ki so kos velemojstrom. Kvaliteta šahovskih programov se je v zadnjih letih izredno dvignila.

Kot primer so navajali naj-novejše šahovske programe za znane IBM računalnike, ki bodo ob koncu tega desetletja že toliko izpopolnjeni, da se bodo lahko enakovredno pomerili z najboljšimi šahisti sveta.

Zaenkrat pa krono računalniškega šahista nosi računalnik Constallation 3.6. V Londonu se je velemojster Spillman pomeril na simultanki s 25 šahisti, štirje med njimi so bili računalniki. Vse je premagal, razen enega. Edini zmagovalac je bil prav Constallation 3.6.

Največja pomanjkljivost sedanjih šahovskih programov je v tem, da računalnik igra le na doljeno partijo in ne ve, kdaj bi bilo bolje zaigrati na remi in tako pre-

prečiti poraz. Mojstri računalniškega šaha to pomanjkljivost zavzeto odpravljajo. Toda bati se je, da bodo šahovska prvenstva med računalniki potem tako

Računalniki so vse boljši šahisti. (Foto: MiM)

suhoparna, kot je večji del sedanjega boja za svetovno šahovsko krono med Karpovom in Kasparovom.

Tabletka je manj zanimiva

Popularnost kontracepcijske tabletki upada

Kontracepcijska tabletka, ki je pomagala zanetiti najbolj mirno revolucijo na svetu doslej — spolno revolucijo, izgublja svojo privrženost. Po zadnjih poročilih jo je v razvitem svetu močno spodrinila druga oblika kontracepcije. Statistika ugotavlja, da je v ZDA 22 odst. žensk in 11 odst. moških, ki so se odločili za kontracepcijo, izbralo sterilizacijo.

Ugotovitve slone na obširnih raziskavah javnega mnenja, v katere so vključili 7.969 žensk, starih od 15 do 44let. Ankete so opravili lani in predlanskim. Priljubljenost kontracepcijske tabletki je upadla zaradi nekaterih znanstvenih odkritij, ki kažejo, da je redno jemanje tovrstnega kontracepcijskega sredstva lahko škodljivo, predvsem za ženske po 35. letu starosti in kadilke.

Za sterilizacijo se odločajo predvsem poročene ženske, ki že imajo otroke. Med poročenimi ženskami je uporaba kontracepcijske tabletki padla od 36 odst. iz leta 1973 na vsega 20 odst. v letu 1982, odstotek sterilizacij pa se je dvignil od 12 na 26. Še vedno pa je tabletka najbolj priljubljeno kontracepcijsko sredstvo za samske ženske do 30. leta starosti.

»Ljudje potrebujejo prilizovanje, drugače ne bi bili tisto, kar jim je namenjeno, naj bi bili, še niti v svojih očeh ne.«

P. LAGERKVIST

Živimo v svetu, ki ni nagnjen iskanju resnice v človekovi notranjosti. Naše življenje je močno razdrobljeno in površinsko.

V. GRMIČ

15 TOMO KRIŽNAR

MOJE AFRIŠKE POTI

Desno roko mojega nagega soseda krasi vsaj kilogram težka zapestnica iz slonovine. K omarici ima prislono sulico, brez nje ne gre niti v stranišče. Visok je blizu 2 metra. Nenavadno mišičast je in harmonično skladnih gibov. Za Afričane neobičajno tenke ustnice se skladajo z visokim čelom in lepo oblikovanim nosom. Polt je svetlejša. Po brazgotinah med obrvmi se ve, da je fant Šiluk, pripadnik ponosnega gosposkega ljudstva, ki v nasprotju z ostalimi preprostimi nilotskimi narodi ne izumira, niti se ne asimilira, ampak jih je celo vse več. Kakor trdijo antropologi, je to zato, ker njihova družba še zmeraj ohranja globoko versko-monarhični in aristokratski značaj domače preteklosti.

Telesa Šilukov, ohlapno ovita v kos črne tkanine, so videti res neverjetno hitra in elegantna. Večino življenja prežive dirajoč za kravami po širnih travnatih daljavah. Dolge noge so potrebne. Zakrnelemu debeluščku iz Evrope se tod ne bi dobro pisalo. Šiluki se imajo za prave sinove Nilovih močvirij. Podobno kot močvirske ptice imajo navado ure in ure stati na eni nogi, držeč drugo v kolenskem sklepu. Pravijo, da tako počivajo, slišal pa sem praviti, da taka telesna drža pomaga proti revmatskim bolečinam, ki morajo biti med ljudstvom, ki samo sebe imenuje vodni ljudje, zelo razširjene. Malakal je pravzaprav središče šiluških pašnikov. Šiluki pa so tudi ustaljeni poljedelci. Kakih 200.000 jih živi na ozkem pasu ob Nilu.

Vsako jutro dobimo za zajtrk dve limoni, veliki kot oreh, in trdo kuhano jajce. Kosila in večerje ni. Bolniki mi ponujajo pečene ribe pošastnih gobcev in mleko, sesirjeno z živalskim urinom. Med jokanjem, predirljivim tarnaženjem in veselim smehom tiho jem in gledam na Nil, kjer dolgonoge Dinke čepijo v modrikastem dimu gorečih posušenih kravjakov in si kuhajo čaj. Vsako popoldne postane bivanje v bolnišnici bolj nezno. Zbirajo se težki črni oblaki. Nervozni smo. Kor ribe na suhem odprtih ust lovimo sparjeni zrak, čutiti je naraščajočo napetost.

Potem se ulije. To ni dež, bolj je podobno slapu. Otroci tečejo ven in veselo skačejo po lužah. Deževna doba tu ob Nilu se začne malo prej kot v savani.

Doktor pove, da je polet v Kartum ponovno odpovedan. Malakalso letališče premore le travnato stezo, po razmočeni savni pa je vzlet preveč tvegan. Vsak dan opoldne me doktor z džipom pelje na letališče in vsak dan me pobitega pripelje zopet nazaj. In popoldne se spet ulije tropska ploha...

Zadnji dan marca je na letališču velika gneča. Družine z velikimi zavoji in košarami se prerivajo okrog vhoda. Letalo bo vzletelo, ker se korejskim inženirjem, ki delajo na bližnjem projektu, mudi domov. Rezervacije so odpovedane, kdor prej pride, prej melje. Kdaj bo letelo naslednje letalo, ne ve nihče.

Pravzaprav Korejci niso bili prav nič bolj rumeni kot jaz. Če bi imel še oči postrani, bi se nemara lahko pomešal mednje.

Doktor Tariš A. Yousif iz civilne bolnišnice v Malakalu mi je naredil še poslednjo uslugo: v roke pomožnega pilota je stisnil nekaj bankovcev. In kot težak bolnik, ki mora nemudoma na zdravljenje, sem se smel usesti v hladni, dišeči, že prav zlagano udobni azil.

In odleteli smo proti Evropi.

Na svidenje, Afrika!

KONEC

Nepojeden krof pripeljal do grozljivega razkritja

Valt J. iz Hrastja osumljen, da je v Gracarjevem turnu umoril Nedo Schoeppl, truplo pa zakopal na Gorjancih

NOVO MESTO — Štiri dni po sprejetem obvestilu o izginotju 54-letne ljubljanske Nede Schoeppl je bilo delo kriminalistov novomeške UNZ in delavcev republiškega sekretariata za notranje zadeve poplačano. V ponedeljek zjutraj so v kotanji na Gorjancih, tik ob magistralni cesti med Novim mestom in Metliko, izkopali truplo pogrešanke, klobčič skrivnosti je bil s tem skoraj docela pojasnjen.

Neda Schoeppl je bila solastnica gradu, imenovanega Gracarjev turn, v Hrastju pri Šentjerneju in se je iz Ljubljane, kjer je službovala, domala vsak vikend vozila na Dolenjsko. Tudi tisto soboto, 15. decembra, je v Ljubljani stopila na avtobus in se odpeljala v Hrastje. Dan je preživela na gradu, podobno kot nedeljo, in prav tega večera je preiskovalcem pustila edini dokaz, da je vikend resnično preživela na Gracarjevem turnu. Zvečer je namreč obiskala sosedo, ta pa je Schoepplu dala krof, kiso ga še zavitega v papir našli na mizi tudi preiskovalci. Po tem večerju za Nedo Schoeppl izginila sleherna sled.

Tako je bilo vse do torka, ko se je sodelavcem Schoepplove v ljubljanskem Kliničnem centru vendarle zadelo čudno, da ta svojo izostanaka ni opravičila. Dotlej je bila namreč znana kot vestna in dosledna delavka, ki je zmeraj pravočasno sporočila morebitno odsotnost. Potem, ko je niso našli na njenem domu v Ljubljani, so v torek telefonirali v trgovino v Orehoviči in povprašali po Schoepplovi, hkrati pa tudi zaprosili miličnike, naj v Hrastju pogledajo, kaj je s pogrešanko. Še istega dne so šentjernejski miličniki odšli na Gracarjev turn, s ključem, ki jim ga je dala sosedja, pa odklenili nekaj prostorov, jih pregledali, vendar niso odkrili nič sumljivega. Stopili niso le v spalnico, kajti ključev teh dveh prostorov niso našli. Ko pa Schoepplove še v sredo ni bilo, so se miličniki odločili za podrobnejši pregled. Vlomili so tudi v spalnico na gradu, vendar na prvi pogled tudi tam ni bilo najti nič sumljivega. Šele natančnejša preiskava je pokazala, da so bili na stenah sledovi zbrisane krvi, prav tako tudi po tleh. Vse bolj je postajalo jasno, da se je navzlic pospravljani sobi v njej pred kratkim dogajalo nekaj strasnega. Ko so odkrili trave madeže še na grajskih stopnicah in na dvorišču, je bilo moč domala z gotovostjo trditi, da je šlo za uboj. Toda kje je truplo? Kdo je morilec?

Že v četrtek je stekla obsežna preiskava. Dan in noč so iskali truplo, hkrati pa skušali s številnimi poizvedbami najti kakršnekoli sledove za domnevnim morilecem. Na pomoč so priskočili tudi gasilci, ki so izpraznili bližnji vodnjak, kajti upravičena je bila domneva, da je morilec truplo vrgel vanj. In šele, ko je nekaj zbranih podatkov preiskovalce pripeljalo do 47-letnega Valta J. iz Hrastja pri Orehoviči, se je klobčič pričel počasi odvijati. Boljali manj je bilo znano, da se je Valt J. že dalj časa zanimal za grad, pred dvanajstim leti je celo dobil nekaj grajske zemlje. V razgovoru s preiskovalci je vsakršen namig, da je morda on med osumljeni, odločno zavračal vse dotlej, dokler niso kriminalisti našli neizpodbitnih dokazov, pred katerimi je moral kloniti. V nedeljo zvečer je kriminalistom odkril še zadnje podrobnosti okrnega zločina. Pokazal je kraj v gradu, kamor je najprej zvekel truplo Schoepplove, potem ko jo je umoril v spalnici. V ponedeljek je truplo, zavito v žakljevino, naložil v svoj volkswagen in ga odpeljal kakih 35 kilometrov daleč do omenjene kotanje na Gorjancih ob cesti med Novim mestom in Metliko ter ga zakopal.

Natanko teden dni po tem je bil Valt J. znova v taisti kotanji. Tokrat v družbi kriminalistov in miličnikov.

BOJAN BUDJA

Ena zadnjih fotografij Nede Schoeppl

Trd boj za zdravje in pravico

Po osmih letih je Zlatko Matoh iz Novega mesta končno našel pravico — Nihče mu ni priznal neznosnih bolečin — Sedaj le simbolična odškodnina

NOVO MESTO — Zlatko Matoh iz Novega mesta je bil še leta 1976 zaposlen v novomeški IMV, tozdr Tovarna prikolic. Ker ga od 5. julija naprej ni bilo v službo, je v. d. direktorja tozda 30. marca 1977(?) o tem obvestil kadrovski oddelek, kjer so zaključili njegovo delovno knjižico in jo z dopisom 16. januarja 1980(?) poslali na oddelek za upravnoopravne zadeve SO Novo mesto. O tem, da bi o prenehanju delovnega razmerja Matohu sklepal kakršenkoli organ, ni nikakršnih dokazov. Toliko o tem, verjetno pa bo še bolj zanimivo videti, zakaj Matoha po 5. juliju 1976 ni bilo več na delo v IMV.

Zlatko Matoh je bil že vse od decembra 1973 velikokrat v bolniškem staležu, saj je čutil vseskozi močne bolečine na obrazu. Novomeška občinska zdravstvena skupnost je imela ves ta čas do julija 1976 pomisleke o njegovi bolniški in ga je štirikrat napotila nazaj na delo, tako tudi spornega 6. julija. Matoh pa se za delo zaradi neznosnih bolečin v obrazu enostavno ni čutil sposobnega. Dan za dnem je poslej iskal zdravniško pomoč, ki bi ga rešila bolečin, hodil po raznih zdravstvenih ustanovah, odobreno mu je bilo celo zdravljenje na kliniki v Rimu, vendar, naj se sliši še tako čudno, v tem času ni imel urejenega bolniškega staleža, čeprav so bili predpisi o tem jasni. In prav na kliniki v Rimu so mu tudi postavili diagnozo, ki se je kasneje izkazala kot pravilna: vnetje živcev. Šele 12. aprila 1982, ko se je Matoh napotil v Zagreb na kliniko dr. Mladena Stojanovića in ko je bil temeljito pregledan, se je ta diagnoza postavila za pravilno. Matoha so v aprilu operirali, zdravljenje je potekalo v redu, bolečine so prenehale.

Sedaj se je pričel drugi Matohov boj. Boj za službena leta od 1976 sem, ko so mu v IMV zaključili delovno knjižico. Potem, ko je skušal svoje pravice brezuspešno uveljaviti pri pristojnih organih regionalne zdravstvene skupnosti, se je obrnil na sodišče združenega dela. Odločilno vlogo pri dokončni odločitvi sodišča je imelo izvedensko mnenje iz bolnišnice dr. Mladena Stojanovića, kjer je bil Matoh na zdravljenju in uspešno operiran. Senat je namreč spoznal, da

KRONIKA NESREČ

AVTOBUS PREHITO SPELJAL — Jože Rupar iz Telčice je v soboto peljal avtobus z Glavnega trga proti Bršljinu. Na postaji pri SGP Pionir je vozilo ustavil, ker je izstopilo več potnikov. Zadnja med njimi, 24-letna Mira Ciglič iz Sentjanže, pa je postala žrtev neprevidnosti soledarja. Ta je namreč z avtobusom speljal, ko je bila Cigličeva z eno nogo še na stopnici vozila. Oh nezgodi je Cigličeva padla po vozilu in se hujše poškodovala, tako da so jo morali prepeljati na zdravljenje v novomeško bolnišnico.

organi, ki so kakorkoli delovali v postopkih za reševanje Matohovih pravic, niso ravnali pravilno, saj so vsi izhajali iz predpostavke, da pri Matohu ne gre za bolnika, ki bi bil potreben resnega zdravljenja in ki za delo zategadelj v vsem tem obdobju ni bil sposoben, ne vedo, da je ves ta čas čutil hude, včasih kar neznosne bolečine. Po nalogu sodišča morata tako IMV, ki je Matohu zaključila delovno

knjižico brez ustreznega predhodnega postopka, kot regionalna zdravstvena skupnost popraviti ki krivico, ki se je Matohu vseskozi godila. Za IMV to pomeni, da ga mora sprejeti nazaj v delovno razmerje in mu v delovno knjižico vpisati čas od 6. julija 1976 naprej, zdravstvena skupnost pa povrniti nadomestilo osebnega dohodka za vsa ta leta.

Verjame ali ne, za celih šest let se je Matohu nabralo borih 248.789 din nadomestila osebnega dohodka s 7,5-odstotnimi obrestmi. Danes bi se ta znesek nekomu nabral pri največ enoletni odsotnosti z dela zaradi bolezni.

Kako dolga in kako draga je pot do pravice!

B. BUDJA

Hišni red ni le v okras

Sodišče združenega dela potrdilo izključitev iz samskega doma — Primer, ki naj velja v opozorilo

NOVO MESTO — Večkrat se po samskih domovih dogaja, da morajo zaradi raznih preprirov, kršitev javnega reda in miru posredovati miličniki, prihaja do pretepotov, veliko manj pa je slišati, da bi katerega takšnih povzročiteljev tudi izključili iz doma. Prav tak primer pa se je pred časom znašel na novomeškem sodišču združenega dela. Predvsem v opozorilo si ga velja nekoliko približe ogledati.

Potem, ko je tudi delavski svet novomeškega SGP Pionir, tozdr Gradbeni sektor, potrdil odločitev, s katerim je bil neki Hasan Hasanašić zaradi večkratnih grobih kršitev hišnega reda kaznovan z izselitvijo iz samskega doma, se je ta obrnil na sodišče združenega dela. To pa seveda ni imelo prav nikakršnega razloga, da bi takšno odločitev spreminjalo. Jasno je bilo namreč dokazano, da je Hasanašić prepeval in popival z družbo v svoji sobi, se kasneje še prerokal z upravnikom doma, kar vse je v pravilniku o hišnem redu jasno opredeljeno kot hujša kršitev, za katero je predvidena tudi kazen izključitve iz samskega doma.

OB 17 KUBIKOV HLODOVINE

SELA — 27-letni Jože Progar s Sel pri Zagorci je 18. decembra prijavi miličnikom, da mu je nekdo v prvi polovici meseca odpeljal kar 17 kubikov smrekove hlobove, ki je bila zložena ob cesti med Mirno pečjo in Jordankalom. Progarja je tat odškodoval za najmanj 170 tisočakov, zankrat pa za storilec ni otipljivejši sledi.

Po dolenjski deželi

- Odziv tatov na nedavno objavljeno povišanje cen mesnine je bil bliskovit, o tem pa najbolje pričajo naslednji primeri:
- Iz kokošnjaka Staneta Barbiča z Male Cikave je izginilo pet kokoši, katerih vrednost je zvezna vlada z najnovejšim ukrepom ocenila na blizu pol stotice milijona.
- Isto noč, to je 22. decembra, je nekdo sari tudi po dvorišču Jožeta Seničarja in mu zmanjil štiri dolgouhce.
- Razburljivi dogodki so se nadaljevali pred kokošnjakom Jožeta Rožman iz Boriša, kjer je moralo osem kokodajsk prisrčev zvestobo novemu lastniku.
- Nemirno noč pa so imeli tudi zajčki v domu, ki jim ga je ustvarila Marija Žagar na Brodu. Pet kožuharstih dolgouhcev je odšlo z neznanecem v zanesljivo smrt.
- Podobne usode so bili deležni še zajci Cvetke Gosence, kokoši in petelinj Marte Režek ter Antona Matekovića, vsi z Radovice. Neznanega ljubitelja malih živali moške postave še iščejo.

POTA IN STRANPOTA

§ 7

dežurni poročajo

OB KOLO Z MOTORJEM — V času med 18. in 19. decembrom je nekdo ukradel kolo z motorjem, lastnik je s krajo oškodovan za 50 tisočakov, predzreža pa, miličniki še iščejo.

IZGINILO VETROBRANSKO STEKLO — Neznani storilec je v noči na 19. december ukradel iz osebnega avtomobila Marije Kušture iz Črnomlja vetrobransko steklo in radiokasetofon. Avto je stal na parkirišču avtomehanične delavnice, lastnica pa je bila s krajo ob najmanj 30.000 din.

KJE JE 7 TISOČAKOV? — Marjan Jane iz Vavte vasi je bil 17. decembra ob 7 tisoč dinarjev. Tega dne med 6. in 15. uro je namreč njegovo stanovanje obiskal neznan tat in si »spodobil« omenjeni znesek.

VLOM V GARDEROBNO OMRČO — 18. decembra je nekdo vlomil v garderobno omarico v Krimkem tozdu Izolacije. Iz denarnice Slavka Dolinarja iz Polhovca je odnesel 5 tisočakov. Tatu še iščejo.

MED POČITKOM OKRADEL ZDOMCA

TREBNJE — Neznani znikavci se je 20. decembra polotili osebnega avtomobila 31-letnega Jusufa Harbaša, začasno zaposlenega v Zahodni Nemčiji. Zdomec je vozilo pustil pred Puntikovim motelom v Trebnjem, tati pa mu je iz njega odnesel več predmetov v skupni vrednosti okoli 170.000 din. Storilca še iščejo.

OPLAZIL PETLETNO DEKLETCE

GORENJA STRAŽA — Novomešan Marjan Pejanovič se je 19. decembra peljal z osebnim avtomobilom skozi Stražo proti Bršljinu. Pri gostilni KZ Krka v Gorenji Straži pa mu je nenadoma izlo parkirnega avtomobila pred vozilo skočila petletna J. K. iz Dolenje Straže. Navzlic takojšnjemu zaviranju je Pejanovič dekletce oplazil in nato še tretil v avtomobil Jožeta Pršina iz Dolenjskih Toplic. Dekletce se je ob nezgodi poškodovalo in so ga prepeljali na zdravljenje v novomeško bolnišnico. Pločevina je utrpela za 20.000 din škode.

Zaradi boleznj skoraj ob službo

Sodišče združenega dela razveljavilo Novolesovo odločitev o prenehanju delovnega razmerja Gabrijelu Lumbarju iz Novega mesta

NOVO MESTO — Preuranjena in neutemeljena je bila odločitev komisije za delovna razmerja in delavskega sveta Novolesa, tozdr TPP Novo mesto, s katero je bil ob službo Gabrijel Lumbar iz Novega mesta. Še manj posrečeni pa so razlogi, ki so jih v obrazložitve izključitve napisali v Novolesu.

Lumbar se je namreč lanskega marca zaposlil v Novolesu kot ključavničar in redno delal, dokler julija lani ni nastopil rednega letnega dopusta. Koj zatem je odšel na bolniško, kajti zdravnik je ob pregledu ugotovil, da

boluje za kilo, bil operiran, vendar se tudi pozneje ni več vrnil na delo. Ob slikanju hrbtnice so zdravniki namreč ugotovili, da ima na njej večjo okvaro. Na podlagi te ugotovitve so v tozdu TPP izvedli postopek, na podla-

gi katerega je komisija za delovna razmerja sprejela sklep, da Lumbarju preneha delovno razmerje. Po njihovem naj bi namreč ob sklenitvi delovnega razmerja zamolčal, da je že pred zaposlitvijo pri njih bolehal zaradi okvare hrbtnice. Tako je po njihovem mnenju dajal neresnične podatke o delovnih pogojih, ki so bistveni za opravljanje tovrstnih del in nalog, kar je opredeljeno kot huda kršitev. Lumbarjevo pritožbo je kot neutemeljeno zavrnili tudi delavski svet.

Seveda je Lumbar trdil drugače. Povedal je, da za bolezen hrbtnice ni vedel, dokler mu zanj ob zadnjem pregledu niso povedali zdravniki, da torej pred nastopom dela ni ničesar zamolčal, saj bolečin v hrbtnici ni nikoli čutil in se zaradi tega tudi ni zdravil. Sodišču ni preostalo drugega; kot da o vsem zaprosi za mnenje medicinskega izvedenca ortopeda. Ta je pojasnil, da sodijo obolenja hrbtnice med tista, kjer lahko majhna okvara povzroči velike bolečine in pa obratno. Pri Lumbarju je obolenje najverjetneje trajalo že dalj časa, vendar je povsem možno, da za to sploh ni vedel, pač pa se je zdravljenje pričelo šele potem, ko so okvaro odkrili zdravniki.

Sodišče je po vsem tem zaključilo, da ni prav nikakršnih dokazov, ki bi namigovali, da je Lumbar vedel za obolenje hrbtnice in to ob sprejetju v službo prikril. Odločitev komisije za delovna razmerja in delavskega sveta je senat razveljavil, Novolesov tozdr TPP pa mora Lumbarja ponovno sprejeti v službo.

PRIJELI TATU

ČRNOMELJ — Stanovalci bloka v Cankarjevi ulici so 21. decembra prijeli J. V. iz Črnomlja, ki je utemeljeno osumljen več vlomov in krajev v bloku. Tako naj bi odnesel več vložnega sadja, zelenjave, okoli 20 kilogramov krompirja in nekaj čebule. J. V. bo ovađen temeljnemu javnemu tožilcu.

NAJVIŠJE PRIZNANJE NOVOMEŠČANOM — Predsednik družbenega sveta akcije »Politika ekspres« iz Beograda izročja priznanje najboljši organizaciji ZŠAM v Sloveniji njenemu predsedniku Alojzu Dragani. (Foto: B. B.)

Visoko priznanje novomeškemu ZŠAM

»Obnovili« 800 šoferjev

»Politika ekspres« izbrala novomeško ZŠAM za najboljšo — Obnovili znanje 800 poklicnim voznikom

ŠMARJEŠKE TOPLICE — Za kar 554-člansko organizacijo Zveze šoferjev in avtomehaničev (ZŠAM) iz Novega mesta je bil minul četrtek doslej verjetno najresnejši dan v njeni preko 3 desetletja dolgi dejavnosti. Kot najboljša tovrstna organizacija je namreč na svečanosti v Šmarjeških Toplicah prejela priznanje in plaketo, ki jih v okviru svoje akcije letos že sedmič podeljuje beograjski dnevni list »Politika ekspres«.

Akcija »beograjskih stanovskih kolegov je edinstvena pri nas in zategadelj je odločitev, da letošnje priznanje med organizacijami ZŠAM pripade prav Novomeščanom. Še tolikanj vrednejša. Odveč je verjetno zapisati, da skušajo nosilci te akcije vzbuditi večjo skrb za varnost v prometu, saj podobna priznanja in plakete podeljujejo tudi najboljšim postajam milice, avto-moto društ-

vom, svetom za preventivo in vzgojo v cestnem prometu, šolam in tudi časopisom.

Kot zanimivost naj omenimo le, da je bilo za dobre rezultate v letu 1982 na podoben način nagrajeno AMD Kočevje, istega leta pa je priznanje za najboljšo rezultate v Sloveniji prejel še svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu iz Brežic.

Kot je na svečani podelitvi poudaril Miodrag Čurič, predsednik družbenega sveta akcije, gre kar preveč nevidno mimo nas podatek, da se vsako leto na naših cestah ubije okoli 5 tisoč ljudi, že za eno samo letalsko nesrečo pa zaženemo velik vik in krik. Še tako od centrov odmaknjene organizacije in društva lahko s svojo delavnostjo vgradijo pomemben kamen v mozaik večje varnosti na naših cestah. In kaj je k temu prispevala novomeška ZŠAM?

Združenje, ki je bilo ustanovljeno leta 1951, je kmalu postalo eden temeljev organiziranega boja za večjo varnost v prometu na dolenjskih cestah. Za primer omenimo le letošnjo akcijo, ki jo je organiziralo novomeško ZŠAM. Kar 800 poklicnih voznikov iz delovnih organizacij in zasebnikov je letos obnavljalo in preverjalo svoje znanje cestnoprometnih predpisov. V ta namen je bilo organiziranih tudi 9 seminarjev za obnavljanje znanja, vsi udeleženci pa so bili enotnega mnenja, kako potrebna in utemeljena je takšna akcija, do katere je bilo splošno čutili toliko odpora. Morda bo kot zanimivost dobro še omeniti, da ima novomeško združenje danes že dva lastna avtobusa, eden je namenjen zgolj za poučevanje voženj bodočih voznikov D kategorije, medtem ko drugi primarne za opravljanje uslužbenostnih voženj tudi kakšen dinar v sicer zelo izsušeno blagajno združenja.

In kdor je prejšnji četrtek poslušal, s kakšnim zanosom in ponosom so novomeški šoferji in avtomehaničarji govorili o svojem delu, je odšel iz Šmarjeških Toplic prepričan, da je letošnje priznanje »Politike ekspres« prišlo v prave roke.

B. BUDJA

Ugotovitve inšpektorjev dela Zatika se pri varstvu

Večina obrtnikov je novo zakonodajo o varstvu pri delu spregledala — V združenem delu še preveč nadur

Milo rečeno, čudno je, kako je še danes, ko toliko govorimo o odpravljanju nezaposlenosti, moč najti veliko delovnih organizacij, ki krepko prekoračujejo dovoljeno število nadur. Po podatkih novomeške občinske skupnosti za zaposlovanje je očitno še vse premalo delovnih organizacij, kjer sproti kontrolirajo mesečno izkoriščanje delovnega časa in tako tudi število nadur. Potem ni nič čudnega, če je inšpekcija dela že napisala nekaj prijav zoper kršitelje.

To je le ena izmed številnih ugotovitev, zoper katere je naperjena dejavnost inšpektorjev dela novomeške uprave inšpekcijskih služb. Med ostalimi najpogostejšimi kršitvami in pomanjkljivostmi po podjetjih pa omenimo le še veliko neuskladenosti internih samoupravnih aktov z zakonodajo o disciplinskih postopkih. Delovne organizacije največkrat le povzemajo določila zakona, ne konkretizirajo pa tistih kršitev, ki pogosto ukrep prenehanja delovnega razmerja.

Poglavje zase so seveda obrtniki. Že podatek, da jih je v vseh štirih dolenskih občinah kar okoli 1.800, pove, da jih je težko stalno nadzorovati. Zato pa tolikanj več odkrijejo občinski pregledi. Največ se zadnje čase zatika okoli varstva pri delu.

Vse do letos ni bilo ustrezne zakonodaje, ki bi obravnavala varstvo ob delu pri obrtnikih, in šele letos je izšel pravilnik, ki pa ga je večina obrtnikov spregledala. Gre za vrsto novih predpisanih ukrepov, med njimi omenimo le obvezne periodične preglede naprav in strojev.

Prav teh se obrtniki najbolj branijo, saj je znano, da večidel delajo s staro, mogoče že adsluženo tehnologijo, ki ne zagotavlja kakšnega posebnega varstva. Temu področju in pa zaposlovanju nepriljavljene delovne sile med obrtniki bo novomeška inšpekcija dela v prihodnosti posvetila največ pozornosti.

B. B.

Samovžig kriv požara na kozolcu?

Požar v Gabrju povzročil za 1,5 milijona dinarjev škodo

GABRJE — Prejšnjo sredo okoli 9. ure je prišlo do večjega požara na kozolcu 72-letnega Martina Saška iz Gabrja. Po dosedanjih ugotovitvah je ogenj najverjetneje nastal zaradi samovžiga.

Požar, ki so ga najprej gasili vaščani in domači gasilci, katerim so nemudoma priskočili na pomoč še poklicni kolegi iz Novega mesta, je popolnoma uničil ogrodje lesenega kozolca, v plamenih pa je končalo še okoli 7 ton sena, tona slame, 3 tone listja, blizu 700 kilogramov koruze, kubik hrastovih ter kubik smrekovih desk. Po prvih ocenah je ogenj povzročil kar za poldrugi milijon dinarjev škodo.

KOČEVJE: RAZGOVOR O NASILJU

KOČEVJE — Učenci tretjih in četrtih razredov kočevskega centra usmerjenega izobraževanja družboslovnih in tehničnih usmeritev so si 20. decembra, ko so imeli družboslovni dan, najprej ogledali film o mladih nasilnikih »Generacija 84«, nato pa je bil

organiziran razgovor o nasilju v filmu in družbi, ki so se ga udeležili tudi predstavniki organov in organizacij, ki se z nasilniki ukvarjajo.

V živahni razpravi so ugotovili, da tudi Kočevje in celo njihova šola nista imuna pred nasilniškim obnašanjem manjše skupine ali skupin, ki povzročajo neredne na mladinskih plesih, plesnih vajah, v šoli in zaradi katerih se v mraku marsikdo boji na ulico.

DVA MRTVA PRI TRČENJU

KRAKOVSKI GOZD — V soboto okoli 10. ure se je 35-letni Mehmed Hyseni iz Kosovske Kamenice peljal z osebnim avtom proti Zagrebu in v Krakovskem gozdu pričel prehitovati vozilo pred seboj. Ko je bil na levi strani vozilca, je nasproti pripeljal z avtobusom Porečan Gracijano Marić. Čeprav se je Marić umaknil, je Hyseni bočno trčil v avtobus, nato pa še silovito v osebni avto, ki ga je nasproti pripeljal 48-letni Zagrebčan Dragutin Drkušić. Pri trčenju sta bila tako mrtva voznik Drkušić in sopotnica Marija Magovac iz Zagreba, težje poškodovani pa so bili voznik Hyseni ter še trije sopotniki v obeh vozilih. Materialno škodo so ocenili na blizu 3 milijone dinarjev.

GLEDALCI RAZOČARALI — Novomeški odbojkarji so v soboto doma nepričakovano klonili v srečanju s Heliosom, potem ko so po prvem polčasu vodili že za 13 točk. Na posnetku vidimo Bajca (svetli dres št. 9) v eni redkih uspešnih akcij pod košem Domžalčanov. (Foto: B. Budja)

Po prvem delu tik pod vrhom

Nepopoln jesenski del prvenstva v II. ZOL so novomeški odbojkarji končali v gornjem delu lestvice — Premor do 9. feb. — Razočaranje: mesto Kočevk

Čeprav je do konca prvega dela prvenstva v II. zvezni odbojkarjski ligi še eno kolo, odhajajo ekipe po sobotnih srečanjih na domala dvomesečni premor. Zadnje jesensko kolo, ki bo hkrati pomenilo tudi pričetek spomladanskega dela prvenstva, bo namreč na sporedu šele 9. februarja. Odbojkarji novomeškega Pionirja so ta nepopoln jesenski del zaključili v gornjem delu lestvice, predvsem pa razveseljuje zares odlična forma, s katero so tudi v soboto v Sisku presenetljivo ekipa Metalca.

Odbojkarji Metalca so v srečanju s Pionirjem nedvomno računali na dve novi točki, ki bi jih še bolj približali vrhu lestvice, vendar so se tokrat opekli. Novomeščani so pokazali odlično igranje, še posebej na mreži, in brez večjih težav dobili prva dva niza. Nekoliko so popustili šele v tretjem setu, ki so ga dobili gostitelji, z več zbranostjo pa so srečanje odločili že v četrtem nizu. S tema točkama so se pionirjevi pridružili Metalcu na 5. in 6. mestu, že februarja pa imajo lepo priložnost, da jih tudi prehitijo. Novomeščani igrajo namreč doma s Famosom, Metalac pa bo le stežka iztržil zmago v Zagrebu. Že po desetih kolenih pa lahko vidimo, da so se napovedi pred pričetkom prvenstva uresničile. Lestvica se je namreč razdelila v dva dela, v prvem so Fužinar, Bled, Student, Novi Zagreb, Metalac in Pionir, v drugem pa Pakrac, Radnički, Mežica, Rijeka, Famos in Karlovac. Po dosedanjih Pionirjevih igrah ni prav nikakršne bojazni, da

Dekleta rešujejo »čast«

NOVO MESTO — Sobotni bogati košarkarski program v novomeški dvorani pod Marofom je prinesel obema predstavnikoma v republiških ligaških konkurencah zelo spremenljiva uspeha. Medtem ko so dekleta v 6. kolu I. SKL gladko ugnale Salonit in se tako še uvrstile na 4. mesto, so fantje doma presenetljivo izgubili srečanje 8. kola s Heliosom iz Domžal.

Novomeščani so proti Domžalčanom vodili večji del srečanja, največjo prednost pa so si priigrali prav v zadnjih minutah prvega dela, ko so vodili že za 13 točk. Ena glavnih značilnosti sobotnega srečanja je bila slaba igra obeh ekip v obrambi, kar ne nazadnje potrjuje tudi visoko število košov. In prav zaradi slabe obrambe, ki v nadaljevanju ni našla orožja proti izredno agresivni in borbeni igri Domžalčanov, so novomeščani v 30. minuti prvič prepustili vodstvo gostom, ti pa so ga nato večali iz minute do minute. In kaj reči ob tem porazu? Dejstvo je, da imajo Novomeščani vsaj na papirju kvalitetnejšo ekipo od Domžalčanov, vnovič pa se je potrdilo, da lahko borbenost odtehta tudi takšno prednost. Boj za 4. mesto na lestvici postaja tako bolj negotov, še posebej, ker Novomeščani v soboto ne morejo računati na kaj več od poraza proti vodilni ekipi lige — Iliriji.

Za razliko od fantov se dekleta, sicer novinke v I. SKL, držijo izredno dobro, kar potrjuje tudi 4. mesto na lestvici. Proti Salonitu so večji del tekme odigrale z mlajšimi igralkami, ki pa so povsem upravičile zaupanje trenerja Sveta. Najbolj razveseljuje odlična igra Mateje AS, ki je enakovredno zamenjala Slavko Srebrnjak, kar je pred enim odločilnih srečanj za ohranitev 4. mesta s celjskim Kladivarjem 5. januarja v Novem mestu zelo ohrabruječe.

BESEDO IMAJO ŠTEVILKE

odbojka

II. ZVEZNA LIGA, moški, ZAHOD, 10. KOLO: METALEC — PIONIR 1:3 (-7, -6, 5, -11).

PIONIR: Vernig, Gregurek, Babnik, Kosmina, Brulec, Smrke, Petkovič, Škrbe, Pečar, Berger.

LESTVICA: 1. Fužinar 18, 2. Bled 16, 3. Student 16, 4. Novi Zagreb 16, 5. Metalac 12, 6. Pionir 12, 7. Pakrac 8 itd.

V 11. kolu, 9. februarja, igrajo Novomeščani doma s Pakracem.

I. SOL, ženske 9. KOLO: KOČEVJE — TRIGLAV 0:3 (-13, -10, -6).

KOČEVJE: Klun, Levstik, Turk, Drobnič, Hočevar, Piškur, Gornik, Uran.

LESTVICA PO JESENSKEM DELU: 1. Ljubno 24 točk, 9. (predzadnje) Kočevje 4 točke.

V 1. spomladanskem kolu igrajo Kočevke doma s Partizanom z Viča.

košarka

I. SKL, moški, 8. KOLO: NOVOLES — HELIOS 111:120 (64:51).

NOVOLES: Peljhan 22, Cerkovnik 9, Lalič 25, Baic 13, Kek 4, Župevec 10, Plantan 28.

LESTVICA: 1. Tima MTT 14 točk, 4. Novoles 10.

V 9. kolu potujejo Novomeščani v Ljubljano k Iliriji.

I. SKL, ženske, 6. KOLO: NOVO MESTO — SALONIT 74:62 (39:21).

NOVO MESTO: Avguštin 11, Žnidaršič 2, Gal 4, Dragman 4, Smrke 7, Srebrnjak 20, Bunc 14, Vesel 6, AS 6.

LESTVICA: I. Ilirija 12 točk, 4. Novo mesto 8.

V 7. kolu potujejo Novomeščanke na Jesenice.

aljevanju kvečjemu kakšno mesto še pridobe.

● Veliko razočaranje pa je šele predzadnje mesto Kočevk po končanem jesenskem delu republiške odbojkarjske lige. V slabi uri so v soboto doma položile orožje proti Triglavu in se tako znašle povsem na repu lestvice med ekipami, ki so v devetih kolenih zbrale vsega štiri točke, Kočevkam se tako spomladaj obeta hud boj za obstanek v ligi.

B. B.

PODELILI OBČINSKA PRIZNANJA

NOVO MESTO — V mali dvorani športne dvorane pod marofom je bila v ponedeljek slovesnost, na kateri so podelili priznanja najboljšim novomeškim športnikom v letošnjem letu. Priznanja je prejelo 32 športnikov, poleg tega pa je bilo podeljenih še 18 bronastih Bloudkovih značk, 12 srebrnih in štiri zlate, prejeli pa so jih: sindikalno športno društvo SGP Pionir, TVD Partizan iz Straže, komanda vojašnice »Milan Majcen« in Boštjan Japelj.

Rokavec tretji v Sloveniji

Član Motokluba iz Trebnjega Branko Rokavec bo poslej nastopal na državnem prvenstvu

TREBNJE — Komaj dve leti deluje v okviru ADM Trebnje tudi Motoklub. Njegovi člani so v tem času dosegli več pomembnih uspehov. Vsekakor pa je bil najboljši med njimi 26-letni Branko Rokavec, ki je v cestnohitrostnih dirkah v kategoriji super bicke letos v republiki zasedel 3. mesto.

»Dosežek na republiškem prvenstvu mi je zdaj tako rekoč odprl vrata na državno prvenstvo. S tretjim mestom sem namreč dobil licenco za nastopanje na njem. To pa je bil tudi moj cilj. Čeprav sem v tej kategoriji nastopal samo letno dni, nisem več videl možnosti za napredek. Zdj se pospešno pripravljam na nastope v novi konkurenci. Motor, 125-kubični MBA SEE1, sem že kupil od znanega tekmovalca Alojza Pavliča. S pomočjo Motokluba iščemo sponzorje in da računam, da bo do prve dirke, ki bo aprila, vse pripravljeno. Vendar s tem moji načrti še niso pri kraju, tudi na državnem prvenstvu nameravam poseči v boj za višja mesta. Rad bi dobil namreč FIM licenco, ki bi mi potem odprla vrata tudi na evropsko in svetovno prvenstvo,« je dejal Branko Rokavec.

BRANKO ROKAVEC: S tretjim mestom v Sloveniji sem dobil licenco za nastopanje na državnem prvenstvu. To je bil moj cilj.

Za pomoč mlademu motoristu, ki ima velike načrte, so se že odločili v mirenški Dan, Tesnih in Pohorju.

Z. LINDIČ—DRAGAŠ

POVŠE PRED BLASOM IN MAURERJEM

SEVNICA — Z zadnjim mesečnim hitropoteznim turnirjem v decembru se je končalo prvenstvo SK Milan Majcen za letošnje leto. Tudi tokrat je zmaga pripadla Martinu Povšetu, ki je zbral 14 točk, sledijo pa: J. Blas 13, Derstenšek 11, Maurer 9,5 itd. Še bolj zanimiv je pogled na končno tabelo po dvanajstih odigranih turnirjih. Premočno je s 100-odstotnim izkupičkom zmagal Povše, ki je zbral 80 točk, drugi je J. Blas (65), tretji Maurer (62), četrti Derstenšek (61) itd. Vsem najboljšim so podelili priznanja in pokale.

J. B.

NOVOLETNI TURNIR V MALEM NOGOMETU

ČRNOMELJ — NK Bela krajina iz Črnomelja organizira 12. in 13. januarja tradicionalni novoletni turnir v malem nogometu. Prijavnino v znesku 2.500 din je potrebno nakazati na žiro račun NK Bela krajina 52110-678-83279 do 8. januarja 1985. Prijave sprejema Terzič, telefon 52-145 (dopoldne), in 51-013 (popoldne).

Leto uspehov in dobrih obetov

Doslej najuspešnejša sezona novomeških kolesarjev — Želja: postati prvi kolesarski klub v državi — Mladi »sledijo« članskim dosežkom

NOVO MESTO — Čeprav je pravkar minula kolesarska sezona vsem še prav dobro v spominu, za tekmovalce ni premora. Že februarja se namreč pričnejo tradicionalna republiška in državna prvenstva v ciklokrosu, malo zatem pa tudi glavna kolesarska sezona, ki bo za dolenske ljubitelje tega športa še kako pomembna. Novo mesto, Metlika in Črnomelj so namreč organizatorji doslej največje športne prireditve na Dolenskem — balkanskega kolesarskega prvenstva, ki bo od 4. do 7. julija.

Novomeško kolesarstvo je letos zabeležilo svoje največje uspehe, nobena skrivnost pa ni, da tudi s temi rezultati v klubu še niso zadovoljni in da že v bližnji prihodnosti merijo v vrh jugoslovanskega kolesarstva. Postati prvi kolesarski klub v državi je vodilo tako pri treningih, kot pri delu uprave kluba in dolenskega kolesarskega sklada, ki skrbi za materialne pogoje dela. Letošnji rezultati dajejo vsem tem napovedim dovolj trdno osnovo. Poglejmo nekaj najpomembnejših dosežkov.

V ekipni uvrstitvi so člani, za katere so vozili Papež, Smole, Bojanc, Novak in Robič, osvojili naslov državnega prvaka v cestni vožnji, bili republiški prvaki, zmagali na dirki »Po poteh Avnoja«, na mednarodni dirki »Jugorapid«, bili drugi na dirki Copa Paro-

vano v Italiji, osvojili 3. mesto na dirki Po Jadranski magistrali, da ne naštevamo naprej. Ob vsem tem je postal Sandi Papež državni prvak v gorski vožnji, Bojanc je osvojil naslov najboljšega v Jugoslaviji na dirkališču v vožnji na 4.000 metrov. Papež je bil na isti progi drugi in še je podobnih uspehov. Seveda pa najbolj veseli to, da grede po stopinjah članov tudi mladinci, medtem ko je novomeška pionirska vrsta zagotovo najboljša v Jugoslaviji.

Sicer pa so bili starejši mladinci letos ekipni državni in republiški prvaki v cestni vožnji, zmagali so tudi na dirki »Kosmajski partizani«, med številnimi uspehi posameznikov pa omenjamo le zmago Darka Papeža na posamičnem državnem prvenstvu; postal je tudi republiški prvak, prvič pa s svojimi dosežki ne zaostajajo Lavrič, Glivar in Božič.

Mlajši mladinci so v ekipni vožnji zasedli 5. mesto v državi, v nasledovalni vožnji so bili 4., od posamičnih dosežkov pa omenimo le štangljev naslov republiškega prvaka ter Pavličeva prva mesta na dirkah Po Medjimurju, v češkem Frydeck Mistku in na dirki Po Pomurju. Če bi vsem tem uspehom hotel dodati še vsa prva mesta, ki so

jih na številnih dirkah doma in v tujini osvojili novomeški pionirji, še posebej brata Peter in Roman Judež, bi za naštevanje zmanjkalo prostora. Navs-

● Priprave na doslej največjo športno prireditev Dolenskem, balkansko kolesarsko prvenstvo »BAKOP 85«, tečejo po planu. Imenovane so vse komisije pri organizacijskem odboru, tačas pa se izbira začetni znak prvenstva. Več o tem v eni naslednjih številkih.

ezadnje je le veliko bolj pomembno spoznanje, da prav mladi dajejo

GONILNA MOČ — Po odhodu Papeža in Smoleta v JLA bo Branko Bojanc (levo med sprejemanjem priznanja za 2. mesto v skupnem seštevku dirk za republiško prvenstvo) poleg Novaka gonilna moč v članski vrsti Novomeščanov.

zagotovilo, da novomeški naskok na vrh jugoslovanskega kolesarstva ne bo le muha enodnevnica.

B. B.

Gasilstvo le životari

Za varstvo pred požarom že letos manjka sredstev, še huje pa bo leta 1985 — Drugi po požarih v SRS

NOVO MESTO — Od 1410 požarov, kolikor jih je bilo v letošnjih prvih devetih mesecih v Sloveniji, jih je bilo kar 66 v novomeški občini ali skoraj za tretjino večkrat kot lani. Po požarih je bila novomeška občina v tem času druga v Sloveniji, prav tako pa tudi po škodi, ki je po še nedokončanih podatkih znašala 26,15 milijona dinarjev.

Če k temu dodamo še podatek iz analize, ki so jo pred kratkim opravili v občinski gasilski zvezi, da je preko 36 odst. osnovnih gasilskih vozil v prostovoljnih gasilskih društvih starih več kot 8 let, kolikor je uradna življenjska doba, zaradi česar bi moralno do leta 1990 vsako leto kupiti 10 novih vozil za obnovo avtoparka, je že jasna podoba protipožarne zaščite v novomeški občini. Za povrh lahko omenimo še, da je večina gasilskih društev tako rekoč »bosa«, ker ni mogoče dobiti gum, ter da nobeno vozilo prostovoljnih enot nima mobilne radijske postaje, kar je skoraj edinstven primer v Sloveniji, pa da bi marsikje rabili še kaj gasilske opreme. Vse to in še kaj je bilo preteklo sredo poudarjeno na skupščini novomeške interesne skupnosti za varstvo pred požarom, na kateri so delegati obravnavali uresničevanje letošnjega programa dela in srednjeročnega plana v letih 1981—1984, izhodišča in smernice za plan 1985 pa gradivo o stanju gasilskih domov v gradnji in že omenjeno analizo o stanju gasilskih motornih vozil ter delovanje političnega sistema na področju sisov gospodarskih dejavnosti.

Železniška nesreča pri Mirni peči

Nastalo škodo so ocenili na milijon dinarjev

MIRNA PEČ — Železniška nesreča, do katere je prišlo prejšnji četrtek blizu Mirne peči, je po doslej znanih podatkih povzročila ogromno materialno škodo, ocenili so jo na kar milijon dinarjev.

Delavci novomeškega ŽTP so tega dne odpeljali po stranskem tiru iz kamnoloma Vrhepec proti Mirni peči tri z gramozom naložene vagonne. Ko trije strojevodja, 25-letni Franc Kulovec z Vrha pri Ljubnem pripeljal do kretince št. 4, so vlak prestavili na drugi tir, vlakovni odpravnik pa je nato z elektrorelejnjo napravo prestavil kretnico na tretji tir, kamor so nato spustili omenjene tri vagonne, da bi jih priključili ostali kompoziciji vagonov. Pri tem je zaradi naklona proge zavornar na vagonu popustila, tako da so ti zdrveli proti kompoziciji vlaka in vanjo silovito trčili. Ob nezgodi sta se dva vagona iztrčila, dva pa sta bila še močno poškodovana.

Srečno novo leto
1985

TOVARNA
OBUTVE
Gob NOVO MESTO

V
STROJNO
KLJUČAVNICARSTVO
LAHKE MONTAŽE
VIKTOR SINKOVEC
MALKOVEC 2
68295 TRZISČE

NOVO!
vrtljivo stojalo za tv
sprejemnik „viktor“

**ŽELIM VAM SREČNO
IN USPEŠNO NOVO LETO 1985**

 KOMPAS
JUGOSLAVIJA

TUDI TO JESEN IN ZIMO VAS KOMPAS JUGOSLAVIJA IN JAT AIRLIFT
VABITA ZA ZMERNE CENE PO SVETU.

PREDNOST TEH POTOVANJ JE UPORABA JATOVIH REDNIH LINIJ,
KAR ZAGOTAVLJA ODHOD ŽE PRI ZELO MAJHNEM ŠTEVILU PRI-
JAVLJENIH POTNIKOV.

IN KAM VAS VABIMO? NAJ NAŠTEJEMO LE NEKAJ DEŽEL:
TUNIS, EGIPT, MALTA, ŠPANIJA, PORTUGALSKA, TURČIJA, ANGLI-
JA, GRČIJA, FRANCIJA, SINGAPUR, INDONEZIJA, ZDA ITD.

KDAJ? ZA KOLIKO ČASA IN PO KAKŠNI CENI?
TA ODGOVOR IN OSTALE PODROBNOSTI BOSTE DOBILI V VSEH
POSLOVALNICAH KOMPASI!

822/52—84

 novoles
novo mesto

tozd industrija gradbene keramike
trebnje — račje selo

RAZPRODAJA

NOVOLES tozd Industrija gradbene keramike v
Račjem selu pri Trebnjem razprodaja keramične
ploščice iz opuščeni programov in desortirine.
Popust je do 40%.

Kupite jih lahko vsak delovnik od 6.00 do 18.00, ob
sobotah od 6.00 do 14.00.

Razprodaja je od 18. decembra do 10. januarja v
Industrijski prodajalni Industrije gradbene kera-
mike v Račjem selu pri Trebnjem.

Vse od temeljev do strehe v prodajalni gradbenega materiala

 OPEKARNE ZALOG
NOVO MESTO, tel.: 21 — 403, 22 — 291

Sprejemamo naročila za leto 1985!
Zagotavljamo datum dobave opečnih izdelkov lastnega proizvodnega programa tistim
kupcem, ki bodo naročili potrebne količine že v decembru 1984 ter do konca januarja 1985.
Priporočamo nakup v naši prodajalni: cement, apno, salonične plošče, tervol, armaturne
mreže, nosilce, preklade, polnilce itd.

 KRKA — TOZD
ZDRAVILIŠČA IN
KRKA HOTEL GRAD OTOČEC

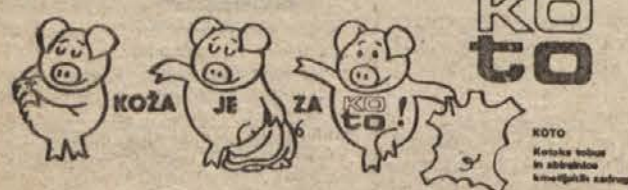
sta vam pripravila prednovoletna kolektivna
praznovanja po ugodnih cenah. Kvalitetna hrana
z vsemi značilnostmi posameznih kuhinj, pristna
dolenjska vina in plesna glasba naših ansamblov
vas bodo zagotovo pripeljali v prijetno novoletno
razpoloženje.

Informacije in rezervacije recepcija:
Zdravilišče Dolenjske Toplice — Tel. 85-730
Zdravilišče Šmarješke Toplice — tel. 84-030
Hotel grad Otočec — tel. 21-830
Hotel Kandija — tel. 22-410

Vabljeni!

Kemična čistilnica »AS«
Partizanska 7,
Novo mesto
želi vsem svojim sirankam
srečno in uspešno NOVO
LETO 1985 ter se priporoča
za nadaljnje sodelovanje!
836/52-84

ODKUPUJEMO SVINJSKE KOŽE PO 110 DIN ZA KG
TER OSTALE KOŽE PO UGODNIH CENAH

SREČNO 1985

OBVESTILO

Ljubljanska banka Temeljna dolenjska banka Novo mesto
obvešča občane v občini Črnomelj, Metlika, Trebnje in Novo
mesto, da bodo enote banke **poslovale dne 31. 12. 1984 do**
13. ure.

Dežurna enota Ekspozitura Kandija, Trdinova 2, Novo mesto
bo poslovala dne 31. 12. 1984 do 17. ure.

Srečno novo leto 1985
vam želi

ljubljska banka

Temeljna dolenjska banka Novo mesto

**Komisija za delovna razmerja
TOZD Elektroliti Mokronog**

objavlja
prosta dela in naloge:

referent nabave — 1 delavec

pogoj za sprejem: srednja šola ekonomske ali tehniške smeri, dve leti delovnih izkušenj, odslužen vojaški rok, vozniški izpit B kategorije.
Delovno razmerje bomo sklenili za nedoločen čas s polnim delovnim časom in trimesečnim poskusnim delom. Nastop dela po dogovoru.
Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo na naslov: ISKRA IEZE TOZD Elektroliti Mokronog, komisija za delovna razmerja, v 15 dneh po objavi. O izbiri bomo vse kandidate obvestili v 30 dneh po sprejetju sklepa samoupravnega organa.
838/52—84

**Ljubljanska banka
Temeljna dolenska banka
Novo mesto**

Komisija za delovna razmerja

objavlja
prosta dela in naloge:

1. zbiranje deviznih sredstev občanov v ekspozituri Žužemberk — za nedoločen čas, s polnim delovnim časom,
2. prinos in odprema pošte — za določen čas (nadomeščanje delavke med porodniškim dopustom), s polnim delovnim časom

Kandidati morajo poleg splošnih, z zakonom določenih pogojev izpolnjevati še naslednje pogoje:

- pod 1: srednja izobrazba ekonomske, splošne ali administrativne smeri, 1 leto delovnih izkušenj
- pod 2: poklicna šola, nepopolna srednja šola, 1 leto delovnih izkušenj

Kandidati, ki izpolnjujejo objavljene pogoje in menijo, da bi navedena dela lahko uspešno opravljali, naj vložijo prijavo z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 15 dneh po objavi na naslov: Ljubljanska banka — Temeljna dolenska banka, Novo mesto, Kettejev drevored 1.

Prijavljene kandidate bomo o izbiri obvestili najkasneje 45 dni po preteku prijavnega roka.

833/52-84

Mercator, kmetijski kombinat Sevnica

delovna skupnost skupnih služb

Razpisni komisiji
razpisujeta
prosta dela in naloge:

1. vodja finančno-računovodskega sektorja

Poleg splošnih pogojev morajo kandidati izpolnjevati še naslednje:

- visoka ali višja šola ekonomske smeri
- 5 let delovnih izkušenj
- pogoji, določeni v 511. členu zakona o združenem delu

Izbrani kandidat bo imenovan za dobo 4 let.

2. vodja kadrovskega splošnega sektorja

Poleg splošnih pogojev morajo kandidati izpolnjevati še naslednje:

- višja šola pravne, upravne ali organizacijske smeri
- 5 let delovnih izkušenj
- pogoji, določeni v 511. členu zakona o združenem delu

Izbrani kandidat bo imenovan za dobo 4 let.

Kandidati za zasedbo razpisanih prostih del in nalog naj pošljejo pismene prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 8 dneh po razpisu na zgoraj navedeni naslov z oznako »Za razpisno komisijo«. Kandidate bomo o izbiri obvestili v 8 dneh po imenovanju.

826/52—84

**Tovarna celuloze in papirja
Djuro Salaj, Krško
TOZD Vzdrževanje**

objavlja
prosta dela oz. naloge za:

elektroprojektantska dela III. stopnje — za 1 delavca v oddelku za MIR

- Pogoji:
- končana II. stopnja elektroteh. fakultete, smer elektronika
 - opravljen pripravniški staž
 - aktivno znanje angleščine
 - delo za nedoločen čas

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev sprejema kadrovska služba naše DO 8 dni po objavi. Kandidati bodo o izbiri obveščeni v roku 30 dni po preteku roka za sprejemanje prijav.

**Samoupravna stanovanjska skupnost
občine Novo mesto kot družbeni
investitor izgradnje stanovanjske
soseske Irča vas—Brod**

razpisuje prosta dela in naloge

hišnika — kurjača v soseski Irča vas—Brod

- Pogoji:
- KV elektro in kovinske smeri
 - opravljeni izpit za nizkotlačne kotle
 - pridobljene izkušnje z opravljanjem kotlovnice na trdo gorivo.

Dela in naloge se objavljajo za nedoločen čas, s polnim delovnim časom in 3-mesečnim poskusnim delom. Izbrani kandidat bo sklenil delovno razmerje s hišnim svetom Slavka Gruma 2—10.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili na naslov: Samoupravna stanovanjska skupnost občine Novo mesto. Rok za prijavo je 15. 1. 1985. Kandidate bomo o izbiri obvestili najkasneje v 30 dneh po končanem zbiranju ponudb.

828/52—84

**Komisija za delovna razmerja
TOZD Elektroliti Mokronog**

objavlja
prosta dela in naloge:

referent nabave — 1 delavec

pogoj za sprejem: srednja šola ekonomske ali tehniške smeri, dve leti delovnih izkušenj, odslužen vojaški rok, vozniški izpit B kategorije.
Delovno razmerje bomo sklenili za nedoločen čas s polnim delovnim časom in trimesečnim poskusnim delom. Nastop dela po dogovoru.
Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo na naslov: ISKRA IEZE TOZD Elektroliti Mokronog, komisija za delovna razmerja, v 15 dneh po objavi. O izbiri bomo vse kandidate obvestili v 30 dneh po sprejetju sklepa samoupravnega organa.
838/52—84

**Ljubljanska banka
Temeljna dolenska banka
Novo mesto**

Komisija za delovna razmerja

objavlja
prosta dela in naloge:

1. zbiranje deviznih sredstev občanov v ekspozituri Žužemberk — za nedoločen čas, s polnim delovnim časom,
2. prinos in odprema pošte — za določen čas (nadomeščanje delavke med porodniškim dopustom), s polnim delovnim časom

Kandidati morajo poleg splošnih, z zakonom določenih pogojev izpolnjevati še naslednje pogoje:

- pod 1: srednja izobrazba ekonomske, splošne ali administrativne smeri, 1 leto delovnih izkušenj
- pod 2: poklicna šola, nepopolna srednja šola, 1 leto delovnih izkušenj

Kandidati, ki izpolnjujejo objavljene pogoje in menijo, da bi navedena dela lahko uspešno opravljali, naj vložijo prijavo z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 15 dneh po objavi na naslov: Ljubljanska banka — Temeljna dolenska banka, Novo mesto, Kettejev drevored 1.

Prijavljene kandidate bomo o izbiri obvestili najkasneje 45 dni po preteku prijavnega roka.

833/52-84

**»Novoles«, lesni kombinat
Novo mesto — Straža, n. sol. o.
tozd Tovarna gugalnikov, Dvor**

komisija za delovna razmerja
objavlja
prosta dela in naloge

kurjača

pod naslednjimi pogoji:
— končana osnovna šola, opravljeno usposabljanje za strojnika centralnega ogrevanja ter preizkus znanja in najmanj 3 leta delovnih izkušenj pri opravljanju del in nalog kurjača kotla.

Kandidati lahko oddajo vloge z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 8 dneh po objavi na naslov: Novoles, lesni kombinat, kadrovska socialna služba, 68351 Straža, ali tozd Tovarna gugalnikov, Dvor.

Kandidate bomo o izbiri obvestili najpozneje v 30 dneh po končanem zbiranju vlog.

832/52-84

Na podlagi sklepa delavskega sveta

TOZD SADJARSTVO

delovneorganizacijeMercator—Agrokombinat Krško

razpisuje

**podelitev kadrovskih štipendij za šolsko leto
1984/85**

Kadrovske štipendije podeljuje za srednje usmerjeno izobraževanje, in sicer

10 štipendij za usmeritev kmetijec ali kmetijski tehnik in 1 štipendijo za študij na višji agronomski šoli Maribor — smer sadjarstvo.

Interesenti naj pismene prošnje pošljejo na naslov: Mercator—Agrokombinat Krško, Krško, CKZ 52, kadrovska služba. Rok za zbiranje prošenj je 15 dni po dnevu objave. Prošnji je treba priložiti potrdilo o izobraževanju in zadnje zaključno spričevalo oziroma fotokopijo indeksa.

O sklepu podelitve kadrovskih štipendij bomo kandidate obvestili v 30 dneh po končanem zbiranju prošenj.

824/52—84

**Kit KZ Črnomelj, n. sub. o.
TZO »Kmetijstvo« Črnomelj, n. sub. o.**

objavlja
po sklepu združnega sveta TZO

javno licitacijo

za prodajo:

1. tovornega avtomobila TAM 5500, l. 1972, inv. št. 559 — izklicna cena 250.000,00 din

in

2. furgona — ZASTAVA NF 412, l. 1979, inv. št. 593 — izklicna cena 100.000,00 din.

V ceni ni vračunan prometni davek.

Licitacija bo dne 8. 1. 1985 ob 8. uri v prostorih Mehanične delavnice KZ Črnomelj.

Ogled je mogoč uro pred pričetkom licitacije.

Interesenti morajo pred pričetkom licitacije plačati 10-odst. polog od izklicne cene na blagajni KIT KZ, Kolodvorska 39.

TEKSTIL, proizvodno in trgovsko podjetje, n. sol. o. Ljubljana TOZD MALOPRODAJA, o. sol. o., Ljubljana, Pivovarniška ul. 8

vabi k sodelovanju
za opravljanje del in nalog

v novi prodajalni v Krškem

1. trgovskega poslovođa —

Pogoja:

- VK trgovski delavec — poslovođa
- 2 leti ustreznih delovnih izkušenj v tekstilni stroki

2. prodajalca (2 delavca)

Pogoja:

- K delavec v trgovini — prodajalec tekstilne stroke
- leto dni delovnih izkušenj

Delo je za nedoločen čas, poskusno delo za prodajalca traja 2 meseca, za trgovskega poslovođa pa 3 mesece. Nastop dela po dogovoru.

Pisne ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite na naslov: TEKSTIL, L.J. TOZD MALOPRODAJA, Ljubljana, Pivovarniška ul. 8, v 8 dneh po objavi.

Komisija za delovna razmerja pri

SUKNU TOZD Tekstilna tovarna Jurjevica

objavlja
naslednja prosta dela in naloge

— vodenje obrata predilnice

Poleg splošnih pogojev, določenih z zakonom o delovnih razmerjih, mora kandidat izpolnjevati še naslednje posebne pogoje:

- tekstilni tehnik — predilna smer
- 2 leti delovnih izkušenj
- sposobnost vodenja in komuniciranja

Kandidat bo sklenil delovno razmerje za nedoločen čas, s polnim delovnim časom in 3-mesečnim poskusnim delom.

Vloge naj kandidati pošljejo v 8 dneh po objavi na naslov: SUKNO — TOZD Jurjevica, Jurjevica 49, Komisija za delovna razmerja, 61310 Ribnica.

O rezultatih objave bodo kandidati obveščeni v 15 dneh po opravljeni izbiri.

825/52—84

**»Novoles«, lesni kombinat
Novo mesto—Straža, n. sol. o.**

Delavski svet
tozd Tovarna akrilnih plošč, Trebnje,
razpisuje
dela in naloge delavcev s posebnimi pooblastili in odgovornostmi:

1. vodja priprave dela predelave in montaže
2. vodja proizvodnje akrilnih plošč

pod naslednjimi pogoji:

1. visoka šola tehniške ali organizacijske smeri, najmanj 4 leta ustreznih delovnih izkušenj ali z delom pridobljene delovne zmožnosti za opravljanje teh del;
2. višja šola kemijske smeri, najmanj 4 leta ustreznih delovnih izkušenj ali z delom pridobljene delovne zmožnosti za opravljanje teh del.

Kandidati morajo poleg tega:
— imeti organizacijske in vodstvene sposobnosti
— ustrezati pogojem iz družbenega dogovora o izvajanju kadrovske politike v občini Trebnje.

Kandidati naj oddajo vloge z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 15 dneh po objavi na naslov: Novoles, lesni kombinat, kadrovska-socialna služba, 68351 Straža, s pripisom »Za razpisno komisijo tozd TAP«.

Kandidati bodo o izbiri obveščeni v 60 dneh po končanem zbiranju vlog.

831/52-84

**GD Bela cerkev
razpisuje**

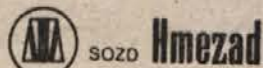
javno licitacijo

za odprodajo osnovnega sredstva, poltovornega avta IMV 1600 kombi PK, nosilnost 1600 kg.
Licitacija bo 30. 12. 1984 ob 10. uri v GD Bela cerkev. Pred pričetkom licitacije morajo zasebniki položiti 10-odst. varščino, družbene organizacije pa instrument za zavarovanje plačila.

834/52-84

**ČISTI KMETI
ZAHTEVAJO**

ČRNOMELJ — Še ne tako dolgo je kmete zanimalo le, koliko bodo dobili za pridelek. Končno pa so se začeli tudi čisti kmetje prebujati, saj se obračajo na samoupravne organe črnomalske kmetijske zadruge ter zahtevajo diferenciacijo med njimi in polkmeti. Zavedajo se, da bi bil potem interes za zaposlovanje v kmetijstvu večji. Kmetijska zadruga je za letošnje šolsko leto razpisala 5 štipendij za kmetijske tehnike, ki naj bi se po končanem šolanju zaposlili doma na kmetiji, a so razdelili le 2. Prav gotovo je eden od najpomembnejših razlogov ta, da kmetijski tehniki ne ostajajo na kmetijah.

proizvodna delovna organizacija
n.sub.o. ljubljana polje

Delovna organizacija JATA obvešča, da lahko na Perutninski farmi Duplica pri Kamniku kupite kokoši nesnice. Kokoši so iz talne reje in so primerne za nadaljnjo rejo ali zakol (teža cca 2 kg, cena 1 kom 250.— din).

Prodajali jih bomo vsak delavec od 27. 12. 1984 do 5. 1. 1985 od 8. do 16. ure in v soboto od 8. do 12. ure.

Priporočamo vam ugoden nakup.

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR

Četrtek, 27. decembra — Janez Petek, 28. decembra — Živko Sobota, 29. decembra — Tomaž Nedelja, 30. decembra — Branimir Ponedeljek, 31. decembra — Silvester Torek, 1. januarja — Novo leto Sreda, 2. januarja — Gregor Četrtek, 3. januarja — Genovefa Petek, 4. januarja — Angela Sobota, 5. januarja — Simeon Nedelja, 6. januarja — Mojmir Ponedeljek, 7. januarja — Valentin Sreda, 8. januarja — Severin Sreda, 9. januarja — Julijan Četrtek, 10. januarja — Viljem

LUNINE MENE
30. januarja ob 6.27 — prvi krajec
7. januarja ob 3.16 — ščip

KINIO

BREŽICE: 28. in 29. 12. ameriški film Dekleta s plaže, 30. 12. italijanski film Samo bog oprošča, 2. in 3. 1. ameriški film Superman 2, 4. in 5. 1. turški film Yol, 6. in 7. 1. ameriški film Ro-

maloglasni

SLUŽBO DOBI

ZAPOSILIM KV mizarja, Samska soba zagotovljena, Pavle Cimerman, Dolenjska 256, 61291 Škofljica, telefon (061) 666-108.

STANOVANJA

ODDAM stanovanje v Novem mestu, Telefon 51-061.
TAKOJ VSELJIVO dvosobno stanovanje z delavnico za mirno obrt v Sevnici prodam, Janko Komočar, V. Malčace 3, 68262 Krška vas.

Motorna vozila

126 P prodam, Branko Kolenc, Dol. Kamence 61 a.
Prodam Z-750, letnik 1974, obnovljen, Informacije Cesar, V Brezov log 28.
PRODAM športno ŠKODO, letnik 1979, zelo ugodno, Lebar, Gubčeva 2, telefon 72-986, popoldne.
PRODAM AUDI 60 za 8 SM, Luzar, Šmalčeva vas 12, Šentjernej.
PRODAM WARTBURG, letnik 1976, neregistriran, Tel. 58-758.
PRODAM RENAULT 4 TL, letnik 1979, karamboliran, Tone Aheč, Gradac n. h., telefon (068) 56-752, v večernih urah.
PRODAM karambolirano ZASTA-VO 750, letnik 1979, Ivan Vahtarič, Dolenjske Toplice 46.
R 4, registriran do aprila, v nevzornem stanju, prodam, Jozo Čutura, Podhosta 42, Dolenjske Toplice.
AUDI 60 L prodam, Viktor Berk, Prelesje 13, Šentrupert, telefon (068) 40-197.

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: DITC, tozd Časopis Dolenjski list, Novo mesto.
USTANOVITELJICE LISTA: občinske konference SZDL Brežice, Črnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.
IZDAJATELJSKI SVET je družbeni organ upravljanja. Predsednik: Tone Jesenko.
UREDNIŠKI ODBOR: Drago Rustja (glavni urednik in vodja tozda), Marjan Legan (odgovorni urednik), Ria Bačer, Andrej Bartelj, Marjan Bauer (urednik Priloge), Mirjam Bezek, Bojan Budja, Zdenka Lindič—Dragaš, Milan Markelj, Pavel Perc, Jože Primc, Jože Simčič, Jožica Teppy, Ivan Zoran in Alfred Zeleznik. Tehnični urednik Priloge: Jože Matkovič. Ekonomska propaganda: Janko Saje, Iztok Gačnik.
IZHAJA vsak četrtek — Posamezna številka 30 din. Letna naročnina 900 din. Za delovne in družbene organizacije 1.800 din, za inozemstvo 15 ameriških dolarjev oz. 40 DM (oz. ustrežna druga valuta v tej vrednosti). — Devizni račun 52100-620-970-257300-128-4405/9 (Ljubljanska banka — Temeljna dolenska banka Novo mesto).
OGLASI: 1 cm višine v enem stolpcu za komercialne oglase 460 din, za razpise, licitacije ipd. 650 din, 1 cm na določeni srednji ali zadnji strani 700 din, 1 cm na prvi strani 900 din. Vsek mali oglas do 10 besed 300 din, vsaka nadaljnja beseda 30 din. Na podlagi mnenja sekretarja za informacije IS skupščine SRS (št. 421—1/72 od 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje davek od prometa proizvodov.
TEKOČI RAČUN pri podružnici SDK Novo mesto 52100-603-30624. Naslov: Dolenjski list 68001 Novo mesto, Germova 3, p. p. 33, telefon uredništva (068) 23-606 in 24-200, telefon ekonomske propagande, malih oglasov in naročniškega oddelka (068) 24-006 — Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo — Časopisni stavek, filmi in prelom: DITC, tozd Grafika, Novo mesto — Barvni filmi in tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

parji svetega hriba, 8. in 9. 1. italijanski film Potovanje z očetom.
ČRNOMELJ: 27. in 30. 12. francoski film Bilitis, 28. 12. ameriški film Dva super policaja, 28. in 30. 12. hongkonški film Morilec iz templja Šaolin.
KOSTANJEVICA: 29. 12. italijanski film Ljubice pod posteljo, 30. 12. italijanski film Lovec na Ajkule, 5. 1. film Dirka Canonbal 6. 1. film Zmaj iz Arizone.
KRŠKO: 2. 1. ameriški film Agent št. 1 — ljubi in ubija, 5. in 6. 1. ameriški film Glasbe nikoli konec, 8. 1. ameriški film Angel maščevanja, 9. 1. ameriški film Ameriški grafiti II.
SEVNICA: 27. 12. ameriški film Surovi udarci, 28. in 29. 12. jugoslovanski film Nekaj vmesnega, 30. 12. ameriški film Na desno ramo.
DOLENJSKE TOPLICE: 29. in 30. ameriški film Generacija 1984, 5. in 6. 1. ameriški film Nostradamus — človek, ki je videl prihodnost.
NOVO MESTO — DOM KULTURE: 27. 12. angleški film Človek slon, Od 28. do 30. 12. ameriški film Most na reki Kwai.

Z 101 55 GT, letnik 1983, ugodno prodam, Tel. (068) 23-828.
RENAULT 16, registriran do 23. 1. 1985, po ugodni ceni prodam. Naslov v upravi lista (7194/84).
Z 101, karambolirano, prodam, lahko po delih, Tel. 23-943.
Z 101 GTL 55, registrirano decembra 1983, prodam, Telefon 22-814.
PRODAM osebni avto ZASTAVA 750, Anton Boltes, Gabrje 53, Brusnice.
PRODAM NSU 1200, neregistriran, Franc Mihalčič, Dol. Kronovo 31, Šmarješke Toplice, tel. 84-958.
ZASTAVO 750 SC, letnik 1979, prodam, Judež, Zajčji vrh 14, Novo mesto, telefon 43-872.
PRODAM R 4 komplet ali po delih in FIAT 850 po delih, Telefon 22-761.
Z 750, letnik 1975, registriran do 17. 12. 1985, prodam, Barbič, Šmihel 22, Novo mesto.
PRODAM kadet karavan, letnik 1968, lahko tudi po delih, Janez Stepan, Bušinja vas 20, Suhor.
Z 101, prednji del malo karamboliran, in 4 nove gume prodam po ugodni ceni, Klevisar, Gotna vas 51 D, Novo mesto.
WARTBURG TURIST, letnik 1978, prodam, Informacije na telefon 23-664.

Kmetijski stroji

PRODAM nakladalno za seno (17-kubično), brezhibno, Anton Vovko, Mačkovec 4, Novo mesto.
PRODAM traktor Zetor 2511 v dobrem stanju, Ivan Šterk, Goli vrh 5, Raka.
PRODAM samonakladalno 25 SIP, tračni obračalnik Panonija, hidravlično kosilnico Mörtel za Deutz 4006, vse v dobrem stanju, Janez Abram, Dobrava 9, Kostanjevica, tel. 69-730.
PRODAM traktor Store fiat (pogon na vsa štiri kolesa), še v garanciji in kravo po izbiri, Jablan 41, Mirna peč, telefon 84-331.
PRODAM traktor Steier 28 s koso, Slavo Jaklič, Kržiška vas 1, Metlika.
PRODAM traktor Zetor (42 KS) s kabino in žrebico, staro 6 mesecev, Telefon (068) 25-846.
TROSILEC KRPAN 30 dobro ohranjen, ugodno prodam, in slamo-reznicno s puhalnikom, Selak, Dobrava 32, Škocjan.
PRODAM traktor deutz 60006, ohranjen, ali cormick (25 KM) s kabino, Telefon 47-112.
POCENI PRODAM šrotar za žito Lifan, Tine Marolt, Praproče 25, Straža.
VPREŽNI SADILEC koruze, primeren za hribovite kraje, prodam, Anton Rus, Dobravice 9, 68332 Gradca v Beli krajini.
TRAKTOR UNIVERZAL 445, dobro ohranjen, prodam, Tel. (061) 616-863.
PRODAM traktor Zetor (14 KM, pogon na vsa štiri kolesa) in plug obračalnik, Anton Jankovič, Bedenj 15, 68341 Adlešiči.
PRODAM traktorski obračalnik zgrabljevalnik Sental, Rudi Celestina, Zg. Vodale 13, 68295 Tržišče.
TRAKTOR DEUTZ, dobro ohranjen, poceni prodam, Gornik, Gora Janeži 9, Sodražica, tel. (061) 451-395, po 16. uri.

PRODAM

PRODAM dve telici z rodovnikom, ena visoko breja od matere, ki je namolza v eni laktaciji 6000 l. Biška vas 5, Mirna peč.
BARVNI TELEVIZOR Iskra, rabljen, v brezhibnem stanju, prodam za 30.000 din, Kovačič, Mestne njive 19, Novo mesto.
PRODAM kože za krzno — vrsta ožgani kunec (22 kosov po 1.000 din), Ciril Zajc, Lebanova H, Novo mesto, telefon (068) 21-947.
PRODAM žrebico, staro 2 leti in pol, Lužar, Strelac 3, Šmarješke Toplice.
PRODAM 50-litrski in 8-litrski bojler, hrastove stopnice (kotne) in poročno obleko številka 38, Telefon (po 15. uri) 24-234.
PRODAM hidrofor, znamke Brestanica, trifazni, Parkelj Milan, Prečna 24.
PRODAM avtoradio s kasetofonom, Marija Gričar, Štravberk 6, Otočec.
PRODAM nov priključek — vlečno frezo za motokultivator Honda F 600, Naslov v upravi lista (7191/84).
PRODAM elektromotr (22 KW) s 1460 obrati, Tel. 58-758.
PRODAM tri breje ovce in ovna zaradi bolezn, Ivan Kostrevec, Pristava pod Rako 1, Raka.
PRODAM zamrzovalno skrinjo (320-litrsko), rabljeno samo nekaj mesecev, in dva radiatorja Jugoterm, dolžine 1,80 in 2 metra, Alojz Gorše, Gmajna 19/a, 62380 Slovenj Gradec.
PRODAM psa, stara 6 mesecev, Naslov v upravi lista (7192/84).
PLINSKO napravo BEDINI, še novo, prodam za 2,5 M, Ivan Grahek, Dobindol 17, Uršna sela.
PRODAM rabljeno peč za centralno kurjavo, Jože Grubar, Šentjernej 212.

PRODAM motorno žago Stihl 085 in jermenico za traktor Univerzal ali Štore, Dolenja Dobrava 9, 68210 Trebnje.
SALOMON 737 nov, prodam, Tel. (068) 22-361.
PRODAM električno kitaro melodija Mengeš, Tel. 85-891.
PRODAM otroško posteljico z jogijem in športni vozček, Naslov v upravi lista (7195/84).
ŠIVALNI STROJ zomarico in termoakumulacijsko peč (3KW) ugodno prodam, Telefon 24-192.
SPALNICO in dnevno sobo — stilno — ugodno prodam, Telefon 24-192.
PRODAM nov črnobeli televizor, Srčič, Mestne njive 4/a, Novo mesto, telefon 25-825, popoldne.
PRODAM rabljen električni štedilnik (4 plošče, električna pečica), Telefon 25-986.
PRODAM šivalni stroj BAGAT — Jadranka, Tel. 25-153.
PRODAM harmoniko melodija 120 B, novo, in obračalnik SIP Šempeter, nov, ter kravo, staro 5 let, brejo 9 mesecev, Albin Božičnik, Krize 19 pri Pečicah, 68282 Koprivnica.

KUPIM

KUPIM gradbeno parcelo, lahko večjo, ali starejšo hišo, oziroma gospodarsko poslopje na relaciji Novo mesto — Dolenjske Toplice — Podturn. Ponudbe pošljite pod šifro: »TAKOJ«.
KUPIM stroj za izdelavo strešne opeke, ročni ali vibracijski, Telefon (064) 42-067.
KUPIM plug Slavonec, nov ali rabljen, Telefon 44-300, Tone Grm, Trebnje.
KUPIM stanovanjsko hišo v Novem mestu, Lahko nedokončana, Ponudbe pod šifro: »NOVEJŠA«.
KUPIM starejši barvni televizor Gorenje v okvari, Telefon (068) 24-259.

POSEST

UGODNO PRODAM nepremičnine na Lopati pri Hinjah, Hiša z vrtom in sadovnjakom (34 m²) za 800.000 din, gozd (7903 m²) 350.000 din, travnik (4363 m²) 350.000 din, primerno tudi za vikend, Kupcu, ki odkupi vse, dajem 5% popusta, Ponudbe pošljite na naslov Tanja Schubert, Sodražica, novi blok.
PRODAM njivo v okolici Ostroga, Ana Zagorec, Dol. Vrhpolje 23, Šentjernej.
PRODAM enodružinsko 4-sobno hišo z vsemi pritlikalnimi in z vrtom v Vinici pri Črnomlju ali zamenjam za hišo ali stanovanje v Ljubljani, Informacije: Podgorelec, Ljubljana, Kržičeva 4, telefon 328-006, ob 20. uri.
VEČJO obdelovalno parcelo, njivo v izmeri 2,05 ha pri Mrtvica k. o. Cerklje ob Krki, in 0,80 ha travnika v bližini Skopje prodam najboljšemu ponudniku, Vprašajte za informacije po telefonu (068) 71-225.
PRODAM vinograd (400 m²) na lepem kraju nad Šentrupertom, Telefon (068) 40-106.
PRODAM novo vseljivo stanovanjsko hišo s centralno kurjavo, telefonom in izolacijsko fasado, Naslov v upravi lista (7193/84).
PRODAM travnik in vinograd, Vidic, Mali Orehek 3, Stopiče.
PRODAM novejšo hišo z gospodarskim poslopjem na primernem kraju, tudi za obrt, Steljan Kovačič, Gor. Vrhpolje 12, Šentjernej.
ZELIM zamenjati novo zgrajeno hišo v Ljubljani za novo hišo v Brežicah ali okolici, Drago Ljubnovič, Notranje gorice 211 pri Ljubljani.
PRODAM hišo v Novem mestu, končana III. faza, Zorko, Ragovska 6 a, Novo mesto, tel. 23-142.

OBVESTILA

VALILNICA PETELINKAR bo začela z valjenjem piščancev. Obveščamo cenjene stranke, da že sprejemamo naročila za enodnevnne piščance težke pasme za meso in rjave nesnice. Naročila sprejemamo vsak delovni dan od 7. do 14. ure v Muzejski ulici 3 pri novomeški tržnici ali pa v valilnici v Čegelnici tudi v popoldanskih urah. Prvi piščanci bodo v drugi polovici januarja. Za naše stranke so krmila preskrbljena. Se priporočamo!
NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! — Servis gospodinskih aparatov v Metliki: štedilniki, plinske peči, mešalniki, sesalniki, sušilci las, kavni mlinčki itd. v garanciji in izven. ELEKTROINSTALACIJE IN PRAVILA gospodinskih aparatov Ivan PETRIČ, CBE 59. Se priporočam in želim vsem srečno in uspešno novo leto 1985!
FRIZERSKI SALON MILKA, Novo mesto, Partizanska 3, želi strankam SREČNO NOVO LETO 1985. Obveščamo stranke, da bo salon 29. decembra odprt od 6. do 17. ure, 31. decembra pa od 6. do 13. ure.
Izgubila sem žensko uro, znamke TIMEX, serijska št. 00358800, v centru Novega mesta. Poštenega najditelja prosim, da mi jo proti nagradi vrne, Tel. 24-361.
BRIVSKO-FRIZERSKI SALON DAROVEC želi vsem svojim strankam srečno novo leto 1985, obenem pa obvešča, da bo salon odprt 31. decembra od 6. do 13. ure.
SPOŠNO KROJAŠTVO Danica MARJANOVIČ, Ruperčevrh, Novo mesto, izdeluje po meri razna vrhinja oblačila.
OBVEŠČAMO stranke, da prodajamo enoletne rjave kokoši za zakol ali nadaljno rejo še po stari ceni, Stane Zdravce, Zalag 17, Novo mesto, telefon 24-594.
JURIJ PESTNER, brivsko-frizerski salon, Novo mesto, obveščam cenjene stranke, da je salon odprt vsak dan od 6. do 20. ure, 31. decembra pa od 6. do 14. ure. Priporočam se in želim vsem srečno in uspešno novo leto 1985!

POPRAVEK!

Pri zahvali za ANTONA LENARČIČA s Suhorja 7 pri Prečni, ki je bila obnovljena v prejšnji številki, je bila pomotoma izpuščena zahvala organizaciji ZB NOV Bršljin, za kar se opravičujemo.

PREKLICI

FRANC KOVAČIČ, Zbure 33, Šmarješke Toplice, preključim vsako okoriščanje na mojih gozdnih parcelah v Bojniki. Posebno opozarjam

Staneta HRASTARJA iz Bojnika, naj ne prodaja lesa iz mojega gozda. Kdor tega ne bo upošteval, ga bom sodno preganjal.
JANEZ BAN, Cankarjeva 19, Metlika, opozarjam tiste stranke, katere bodo se kupovale leš od Jožeta BANA iz Vrdu na 4 pri Stopičah, da jih bom tožil za odškodnino, ker Jože Ban nima pravice prodajati les po gozdovih, ki so moja last.
MARINKA PAPEŽ, Lukovec 2, Boštanj, in solastniki iz Ljubljane prepovedujemo sekanje lesa in grabljenje listja v gozdu Goveji dol Štrasberg, bivši lasti pokojnega Franca Papeža iz Krmelja. Kdor tega ne bo upošteval, ga bomo sodno preganjali.
MARICA GORŠE, Dobindol 2, preključim, kar sem izrekla žaljivega proti SLAVKI ŽURGA, vendar jo opozarjam, naj se v razni govorici ne vmešava več v našo družino.
ANTON TESTEN, Gotna vas 30, Novo mesto, prepovedujem svojemu sinu Tonetu TESTENU iz Gotne vasi prodajo premečnih in nepremečnih, ker niso njegova last. V nasprotnem primeru ga bom sodno preganjal.
MARTIN DORNIK, Gabrje 11, Krmelj, preključim žaljive izrečene zoper Vido Kramar, Sp. Vodale, Tržišče, in se ji opravičujem.

ČESTITKE

Dragi mami MIMI TEROPŠIČ iz Črešnjic pri Otočcu za njen 50. rojstni dan iskrene čestitke — mož Jože, hčerke Jožica, Mojca in Pavli z družinami ter sin Dušan. Vnučki pa ji pošiljajo 50 poljubčkov.
Dragima očetu in mami JANEZU in MARIJI ERLAHOVIMA iz Vel. Cerovca 14 iskrene čestitke: očetu za 90- in mami za 85-letnico. Želimo jima zdravja in veselja ter da bi praznovala v krogu svojih dragih še mnogo let. Otroci z družinami.

VULKANIZERSTVO MESTNIK

— Vsem svojim strankam želim SREČNO IN USPEŠNO NOVO LETO 1985!
Dragi mami in stari mami OTILJI LUKMAN iz Bučne vasi iskreno čestitajo za 87. rojstni dan, da bi ga še vrsto let zdrava in zadovoljna praznovala v domačem krogu. Hčerka Vida, vnučinja Lenčka in vsi, ki jo imajo radi.
Dobri ženi in mami ALOJZIJ KOVAČ z Dvora pri Žužemberku, ki bo praznovala 1. januarja svojo 62-letnico, iskreno čestitajo njen mož in otroci.
Te dni je praznovala rojstni dan dobra maina NEŽKA JERMAN iz Otočca. Da bi bila še mnogo let med nami zdrava in vesela, ji želimo otroci z družinami.
Dragi in dobri mami, stari mami PEPCI PUCELJ iz Starih Zag 6 pri Dolenjskih Toplicah iskreno čestitajo za njen 64. rojstni dan vsi, ki jo imajo radi. Vnučki in vnučinke pa staro mamo tople pozdravljajo.

PREKLICI

FRANC KOVAČIČ, Zbure 33, Šmarješke Toplice, preključim vsako okoriščanje na mojih gozdnih parcelah v Bojniki. Posebno opozarjam

Za tabo, ljubi ata, hitijo naše misli, zaman povsod te iščejo oči, a v srcih naših vedno si navzoč.

V SPOMIN

23. decembra je minilo žalostno leto, odkar nas je zapustil ljubi mož, ata in stari ata

FRANC SMREKAR

iz Stare Bučke 3

Iskrena hvala vsem, ki se ga spominjate, mu darujete cvetje ter prižigate svečke na njegovem preranem grobu!

V tih žalosti: vsi njegovi

ZAHVALA

V 85. letu starosti nas je za vedno zapustil naš dragi ata, stari ata, stric in, svak

ANTON OSOLNIK

iz Muhabera pri Novem mestu

Najprisrčneje se zahvaljujemo vsem sorodnikom, znanec, prijateljem in sosedom, ki ste v trenutkih žalosti sočustvovali z nami. Posebna zahvala zdravstvenemu osebju internega in pljučnega oddelka Splošne bolnice Novo mesto za dolgoletno zdravljenje njegove težke bolezni. Hvala ZB Dol. Kamence in občinski konferenci SZDL Novo mesto za lepe poslovilne besede, gasilec za častno spremstvo, novomeški godbi in pevcm KUD »Dušan Jereb« za odigrane in zapete žalostinke. Hvala delovnim kolektivoma tovarne zdravil Krka—TOZD Tehnoservis in Zdravilišče Dolenjske Toplice ter SGP Pionir—TOZD MKO in DSSS, Društvu upokojencev Noyo mesto in vsem ostalim, ki ste pokojnemu darovali toliko vencev in cvetja ter ga tako številno spremili na njegovi zadnji poti.

V tih žalosti: vsi njegovi

*Preljubi očka naš,
prezgodaj si odšel od nas,
v domu našem je praznina,
v srcih naših bolečina.
Spomin na tebe pa živi,
čeprav te več med nami ni.*

V SPOMIN

1. januarja bo minilo leto žalosti in samote, odkar nas je prezgodaj zapustil dragi mož in oče

ANTON VRTAČIČ

Male Brusnice 2

Spomin nanj bo vedno živ. Hvala vsem, ki se ga še spominjate!

Vsi njegovi

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naših najdražjih

FRANCA in ANTONA ŽELEZNIKA

se najtopleje zahvalujemo vsem sorodnikom, znancem, prijateljem in DO Stillesu, Jutranjki, Mercatorju in Domu počitka Impoljca, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani, nam pomagali, izrekli sožalje, darovali cvetje in spremili pokojna na njuni zadnji poti. Posebna zahvala vaščanom Kompolja, družini Mesojedec, pevskeemu zboru Jutranjka, oktetu, godbi, govornikom in duhovnikom za opravljeni obred.

Vsi njuni

ZAHVALA

Prisrčna hvala vsem, ki so nam stali ob strani ob izgubi naše drage mame

TEREZIJE HRVAT

Posebna zahvala velja sosedom Mimi, Pavli, Ljubi Hudorovac ter Pavli Gole. Enaka zahvala tudi Marici Jaklič, k. planu iz Dolenjskih Toplic, GG Črmošnjice, župniku iz Ljubljane — Polja ter pevcem iz Ljubljane.

Žaljujoči: njeni otroci z družinami

ZAHVALA

V 71. letu nas je po težki bolezni zapustil naš dragi mož, ata, stari ata, brat in stric

LADO LUKŠIČ

z Broda 35

Zahvaljujemo se vsem, ki so nam izrekli sožalje, pokojnemu darovali vence in cvetje ter ga spremili na zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo kolektivom Krojač Novo mesto, UNZ Novo mesto in UNZ Trbovlje ter Trgovskemu podjetju 1. junij Trbovlje. Hvala tudi govorniku za poslovalne besede, pevcem za zapete žalostinke in osebju kirurškega oddelka Splošne bolnišnice Novo mesto za zdravljenje.

Žaljujoči: žena Marija, otroci Darinka, Janez in Danica z družinami, brat, sestra

V SPOMIN

30. decembra bo minilo žalostno leto, odkar je ugasnilo življenje našega dobrega moža, očeta in starega očeta

ALOJZA JANEŽIČA

iz Hrastulj pri Škocjanu

Ne moremo verjeti, da si za vedno odšel. Ostal nam je le še spomin na čas, ko si bil med nami. Hvala vsem, ki se ga spominjate in mu prižigate svečke na njegovem grobu!

Vsi njegovi

V SPOMIN

ob 5. obletnici smrti naše

NATAŠE RŽEK

iz Vavte vasi 80

Draga Nataša, s tvojim odhodom je bilo konec naše sreče. Ne moremo in ne bomo te pozabili. Hvala vsem, ki se je še spominjate.

Oči, Mojca in mami

V SPOMIN

Te dni mineva tri leta, kar nas je zapustil naš dragi

ANTON BOŽIČ

iz Gabrja 84

Iskrena hvala vsem, ki se ga še spominjate, mu prinašate cvetje in prižigate svečke na njegovem preranem grobu.

Žaljujoči: vsi njegovi

ZAHVALA

Po težki in hudi bolezni nas je v 73. letu za vedno zapustila draga žena, mama, stara mama, sestra in teta

JOŽEFA BUČAR

rojena BOHTE
Iz Plemberka 7 pri Stopičah

Najlepša hvala vsem, ki ste njej in nam pomagali v težkih trenutkih. Posebna zahvala velja bolniškemu osebju na septiki, patronažni sestri in dr. Kranjcu, sindikalnim organizacijam Pionir, IMV, Krka — ampulni oddelek, Komunala Novo mesto za podarjene vence. Zahvaljujemo se tudi sosedom. Lepa hvala župniku za lepo opravljeni obred.

Žaljujoči: vsi njeni

ZAHVALA

Ob boleči in prerani izgubi našega dobrega in skrbnega moža, očeta in starega očeta

SREČKA ROGLJA

s Peščenika 16, Višnja gora

se najlepše zahvaljujemo vsem prijateljem iz Kriške vasi, sosedom s Peščenika, sorodnikom in znancem za pomoč v najtežjih trenutkih, za cvetje, vence, izraze sožalja in spremstvo do preranega groba. Zahvaljujemo se še kolektivno Rog iz Ljubljane, tov. Francetu in Poldetu Novljanu za organizacijo pogreba in poslovalne besede ter župniku za opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

V tihi žalosti: žena, hčerki z družinama in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

V 85. letu starosti je umrla naša nepozabna mama

ANA ŠPORAR

rojena FABJAN
iz Novega mesta

Vsem, ki ste se prišli posloviti od nje ali kakorkoli pomagati in jo spremili na njeni zadnji poti, iskrena hvala!

VSI NJENI

ZAHVALA

V 85. letu je za vedno prenehalo biti plemenito srce našega dobrega moža, očeta, dedka in pradedka

MARTINA KOBETA

s Pristave 11

Prisrčno se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so z nami sočustvovali, nam izrekli sožalje, pokojnemu darovali vence in cvetje in ga spremili na zadnji poti. Prav tako se zahvaljujemo delovnim organizacijam Dinos Novo mesto, Tesnila Velika Loka, IMV Novo mesto in Tip-Top Ljubljana. Lepa hvala govorniku Jeričku za ganljive besede pred domačo hišo in župniku za lepo opravljeni obred.

Žaljujoči: žena in otroci z družinami

ZAHVALA

Ob smrti dragega moža, očeta, brata, deda in pradedka

FRANCA MARKOVIČA

st.

iz Podturna 26

se vsem sorodnikom, prijateljem in znancem zahvaljujemo za pomoč, izrečeno sožalje, podarjeno cvetje in številno spremstvo na zadnji poti. Zahvaljujemo se tudi TOZD Gozdarstvo Podturn, Mercator Novo mesto, organizaciji ZB in GD za podarjene vence. Posebno zahvalo smo dolžni za pomoč sosedom Anici, Pepci, Viki in Cirili. Zahvaljujemo se gasilcem iz Podturna, topliškim pevcem, govorniku tov. Klančičarju in kaplanu Bizjaku za lepo opravljeni obred.

Žaljujoči: vsi njegovi

ZAHVALA

V 88. letu starosti nas je za vedno zapustil naš dragi mož, ata, stari ata, brat, stric in svak

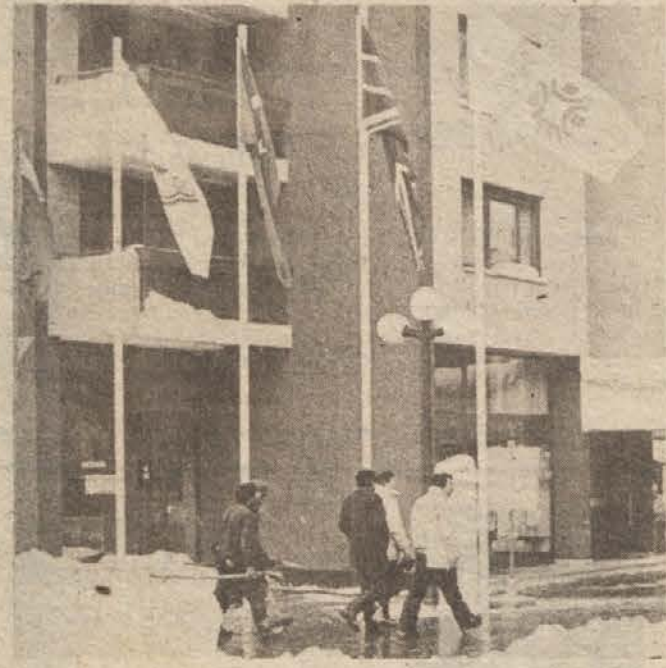
FRANC KRESE

iz Gor. Mokronoga pri Trebelnem

Prisrčno se zahvaljujemo sosedom za pomoč, znancem in prijateljem za izrečeno sožalje, podarjene vence, GD Trebelno in Velika Strmica, župniku za lepo opravljeni obred in pevcem.

Žaljujoči: žena Francka, hčerki Tinka in Mari z družinama, sestra Francka, nečakinje, nečak in Tršinarjevi

NAGRADNA KRIŽANKA NAGRADNA KRIŽANKA

ZVEPLO	UDVORLJIV CLOVEK	RENTA CLANOV VLAĐARSKIH ROOBIN	AFR. REKA	KRILO ZGRADBE	DL	STARODJANSKO LJUDSTVO	SEKUNDA/PLESEN NA VINU	DL	TATINSKA PTICA	RADIONAVI-GACLIJSKI POSTOPEK	DUHOVI-TOST	VRSTA POVRTNINE	KRAJ/PRI SPLITU	SEMOV POTOMEC	SVITEK	LITER	AMPER/MLINSKI ZLEB	FINSKI KIPAR (VAINO)	MOČAN EKSPLOZIV	
SREDOZEM. RASTLINA					LUKA TURKU			SLEPOTA								OBREDNA OPRAVA				
BORILNI MEC					ZELISCE			MERICEL ROSE/GLAS. IZRAZ (OD ZACETKA)								FR. PISATELJICA/DRŽ. ZNISKA POSTAJA				
HRIB PRI BEOGRADU					ZACETNIK SLOV. KNJ. ZEVNOSTI/VRSTA MENICE													NEKO. PRI-PAD. EVR. LJUDSTVA		
REFORMATOR HUS				VRSTA HRO-SCA/ZORA-VILO ZOPER GLISTE								PROT						2. GLAS/STRANKA	NEM. FILM. REZISER (FRITZ)	
RAZTEG-LJIV TRAK							ZIMSKO VOZILO					DL	OKLOPNO VOZILO					GR. BOG. VETROV/REDKEJSE Z. IME		
NAPEV				MILANO/M. IME										DL	DEL. USTNE VOTLINE/EG. BOZAN. MEMFISA					
DRATEV						TRCENJE									ANGL. PLEMISKA STOPNJA			1/IRSKA REPUBL. ARMADA		
DL	ZAVITEK	OBVODNO PODROCJE	ZENIN OCE/LUKA V. JI. Z. ITALJI																VAJA/SPORTNI REKVIZIT	
SL. IGRAL-KA (MAJDA)							AVSTR. POLITIK (JULIUS)	NEM. SLIKAR (HANS)	MICHAUX HENRI	IZ DEBLA IZOLBEN COLN	DL	GEOL. DOBA	SVOBODNO POSESTVO	KAMNO-SEK/MARI-BORSKA TOVARNA-AVTOMOB.					POULICNO GLASSILO	VZOR
IT. TERME					POLJEDEL-SKO ORODJE/PROTIN						VEROUČI-TELJ/ROD VOJSKE							CASSIUS CLAY/SRB. M. IME		
SEV. AMER. JELEN						OTOČJE/CIGAN										KOROŠKI PLES			ANTON DERMOTA /IZVIR	
POLET				TEZKA TKANINA/SRB. KNJ. ZEVNIK					UGLEO/V. KAR SE SP. RAVLJA BLAGO							ILOVNAT SVET/IVAN LAH				
KIT. UTEZ MERA				DOMISLJA-VEC/SLA-BOKRVNOST				VRSTA MNOZICNE AKCIJE/ROLETA						HUĐOURNI-SKE VODE						
DL	ČESKI KRALJ	AZ. REKA/ZMOTA					MOCVIRSKA RASTLINA/KRAJ/PRI ZADRU							CISTOCA	JUGOSL. LJUDSKA ARMADA/PREDOR				FLOSKOVNA MERA	
VITICA						VRSTA POSEBNO-SI (VELIK NOS)/SREDO-ZEM. OTOK														
TORINO			SNOV ZA NARKOZO/ARAB. DRZ.							JAP. LJUD-STVO/PRI-PRAVA ZA ANALIZIR.										
NARKOZA					POZ. ELEK-TRODA/NA-ELEKTREN DELEC						MONGOLSKI VLADAR/DRZAVA V ZDA									
DOSTAVEK							KONICA	Z. IME/HOMERJEVA FEASKA KRALJICNA					GERMANIJ/SEST. SVE-TILNEGA PLINA							
OCE (NAREČNO)					ZUPANCIC				POVRŠINA											
POŠKOBA				AM. USTA-NOVA ZA RAZISK. VESOLJA					IT. LIRA/UBOŽICA					MASCEVAL-NA ZENA	DL					

SREČNO '85

NOVOLETNA NAGRADNA KRIŽANKA

Za novoletne praznike smo spet pripravili celostransko nagradno križanko. Kdor se želi potegovati za eno izmed lepih nagrad, naj jo pravilno izpolnjeno pošlje v uredništvo Dolenjskega lista, Novo mesto, Germova 3, p.p. 33, do vključno četrtega, 10. januarja 1985. Žreb bo potem izbral med naslednjimi nagradami:

1. nagrada — 2.000 din
2. nagrada — 1.500 din
3. nagrada — 1.000 din
4. do 15. nagrada — knjiga

Reševalci naj na kuverto obvezno pripišejo »KRIŽANKA«, svoj naslov pa naj pripišejo na beli rob križanke, ki je hkrati tudi kupom pri žrebanju.

Prijetne praznike in srečno 1985. leto vam želi vaš Dolenjski list

SEZONSKI BELAVEC																			MLAD PES
PISATELJ TAVCAR																DRAGO ULAGA			
PREBIVALEC AZ. DRZAVE																			
SRB. M. IME																DEL VOZA			
MIT. GERM. OREL																VODNA ZIVAL			

brez mleka in medu

Z eno nogo smo tako rekoč že v letu 1985. Še nekaj dni in poslovili se bomo od letošnjega, za vse prav nič lahkega leta. Žal pa tudi v prihodnjem ne moremo pričakovati, da se nam bosta spet začela cediti mleko in med. Nasprotno, vsa dejstva govore, da nam bo šlo prav težko. Toliko že lahko zapišemo, čeprav vsa vprašanja razvojne politike v letu 1985 še niso rešena oz. usklajena med republikami in pokrajinami na zvezni ravni.

V prvem krogu usklajevanja zvezne resolucije in vseh spremljajočih dokumentov za prihodnje leto (ko to pišemo, se drugi krog še le začne) je republikam in pokrajinama uspelo uveljaviti večino pripomb, ki prispevajo k večji jasnosti besedila, pa skoraj nobene pripombe in predloga, ki bi vsebinsko bistveno posegala v celoten koncept predložene ekonomske politike v prihodnjem letu. Znanе so torej glavne opredelitve, po katerih so strateške točke ekonomske politike v prihodnjem letu štirin aloge: bolj dinamična proizvodnja, izvozna ofenziva, omejevanje inflacije in finančna utrditev gospodarstva. Vse to je načeloma sprejemljivo za vse republike in pokrajine, čeprav ima vsaka svoje interese in potrebe, odvisno pač od materialnega položaja in stopnje gospodarske razvitosti. V doslej usklajenem besedilu je v celoti ohranjena stabilizacijska naravnost resolucije z jasnimi opredelitvami o pomenu izvoza kot trajne in strateške opredelitve naše razvojne politike ter o združevanju dela in sredstev kot temeljni podlagi za urejanje odnosov v družbeni reprodukciji.

Po prvem krogu usklajevanja je sicer ostalo dokaj malo točk, o katerih delegati še niso našli skupnega jezika. Toda dejstvo je, da so pustili za usklajevanje za konec nekaj najtežjih, da ne rečemo spornih vprašanj. Gre za celoten sklop ekonomskih odnosov s tujino in kreditno-monetarne politike, ki bosta s svojimi konkre-

tnimi rešitvami brez dvoma zelo usodno vplivala na pogoje gospodarjenja v prihodnjem letu. Ne smemo pozabiti tudi tega, da so skoraj vse bilance in večina spremljajočih dokumentov resolucije še kako odvisni od pogajanj z mednarodnim monetarnim skladom in tujimi upniki.

V odboru za družbeni plan in razvojno politiko do zadnjega odlašajo z razpravami o glavnih projekcijah razvoja, o rasti družbenega proizvoda, industrijske proizvodnje, izvoza itd., saj je zvezni zavod za družbeno planiranje večkrat spreminjal številke, vse zato, da bi čimbolj odgovarjale dejanskim realnim možnostim razvoja v prihodnjem letu. Najprej je na primer napovedal izredno živahno menjavo s tujino, pa stopnje potem ob številnih pripombah bistveno znižal. Tudi take bo (povečanje izvoza za 12, konvertibilnega pa za 15 in uvoza za 6 odst.), kot kaže, treba še nekoliko zmanjšati, saj so bolj želje kot dejanske možnosti. V prvem krogu usklajevanja prav tako ni bilo doseženo soglasje o energetski bilanci, ki pa verjetno le ne bo povzročala večjih težav. Sporne so predvsem nekatere predvidene prioritete v preskrbi z naftnimi derivati. Drugo pa je, kakšna bo dejanska energetska preskrba v prihodnjem letu. Tovrstni načrti se nam doslej namreč skoraj nikoli, vsaj v zadnjih letih, še niso izšli.

V odboru za finance je ostalo odprto vprašanje deviz za potrebe federacije v prihodnjem letu in osnutek zveznega proračuna, povsem na začetku pa so običali tudi z osnutkom sprememb in dopolnitev zakona o sredstvih rezerv, s katerim vlada zahteva, da bi že v letu 1985 prenehali pokrивati izgube iz finančnih rezerv, medtem ko vse republike in obe pokrajini menijo, da bi to morali preložiti vsaj še za eno leto. Proračun naj bi znašal okrog 609 milijard dinarjev. Ali bo tak ali celo večji, še ni gotovo. V odboru za manj

razvite so se namreč istočasno pogovarjali, da bi federacija v letu 1985 plačala obveznosti Kosovā do mednarodne banke. V tem odboru so se sicer dogovorili, da bo spodbujanje hitrejšega razvoja manj razvitih slonelo na istih temeljih kot letos, ne pa tudi tega, kako naj država pripomore k odpravljanju hudih likvidnostnih problemov teh federalnih delov, kako bo s pokrivanjem tečajnih razlik itd.

V kreditno-monetarnem odboru so se v prvem krogu sporazumeli o tako malo vprašanjih, da je zelo težko reči, kakšna bo politika na tem področju v prihodnjem letu. Znano je le, da bo še vedno precej omejevalna, da bi dosegli njen protinflacijski učinek in hkrati tudi osnovne cilje: rast proizvodnje, predvsem izvozne, proizvodnje osnovnih kmetijskih pridelkov ter energetskih in drugih surovin, ki prispevajo k nadomeščanju izvoza. Mnoga vprašanja denarno-posojilnega področja pa bodo gotovo v veliki meri odvisna tudi od pogajanj z Mednarodnim monetarnim skladom.

Nekatere republike pogojujejo sprejem resolucije za prihodnje leto s sprejetjem rešitve za tečajne razlike. Vsekakor naj bi zvezni izvršni svet postregel z dodatnimi bilancami, da bi videli, kolikšno breme lahko gospodarstvo v prihodnjem letu prevzame, ter s tem, ali je mogoče začeti pokrивati nakopičene tečajne razlike ali pa bo pokrivalo le tekoče razlike. Veliko odprtega je ostalo tudi na področju gospodarskih odnosov s tujino, predvsem pa okrog delitve za vse želje in potrebe veliko preskromne devizne pogače. Za delovanje deviznega trga niso mogli najti rešitve, zato so glede preskrbe z devizami v prihodnjem letu številne dileme. S tem bodo imeli delegati še veliko dela, še posebno, ker ne gre le za različne interese, ampak tudi za objektivne težave posameznih gospodarskih vej.

Politike cen za leto 1985 ni bilo težko uskladiti. Resolucija je praktično le povzela vsebino

novega zakona o družbenem nadzoru cen in namen, da se cene s 1. januarjem 1985 oblikujejo prosto, skladno z razmerami na trgu. Zato tudi strah, da bodo ponovno »zbežljale«. Toda zvezna vlada že pripravlja cel sklop ukrepov, da do tega ne bi prišlo, čeprav se pri cenah resnično nikoli ne ve, kaj bo.

Slovenski delegaciji je pri dosedanjem usklajevanju uspelo uveljaviti približno dve tretjini predlogov, med drugim pripombo, naj bi v letu 1985 poenostavili postopek za uvoz opreme, pripombo, da za zaustavitev padanja realnih osebnih dohodkov ni dovolj politika obvladovanja inflacije in razporejanja dohodka, temveč da je potrebno tudi zmanjšati delež stroškov v celotnem prihodku. Ni pa na primer dobila podpore pri predlogu, naj začnejo spremembe deviznega zakona in zakona o kreditnem in bančnem sistemu, ki naj bi bile sprejete do konca junija 1985, veljati leta 1986.

Z. L.—D.

REKA NEUČINKOVITOSTI

Ko to pišemo, je minilo že 50 dni, odkar so na reki Savi pri Beogradu opazili prvi večji naftni madež neznanega izvora in dvignili preplah. Kako tudi ne, saj z vodo iz Save preko čistilnih naprav polnijo vodovod našega glavnega mesta. Naprave za predelave rečne vode v pitno, ki morajo zaradi tudi sicer zelo onesnažene reke delovati noč in dan, so zoper nafto in njene derivate v večjih količinah nemočne, kar je povzročilo, da so deli jugoslovanske prestolnice ostali brez vode.

Prizadeti so takoj terjali glavo ali več glav, s čimer se začel drugi del zgodbe, ki je, žal, bolj zanimiv in značilen kot prvi, saj je v tej naši državi navsezadnje še kakšen kraj, ki kar od pamtveka nima vode in vodovoda. Stvar je v tem, da naftnega grešnega kozla ne morejo najti, samo obglavljanje najbrž ne bi delalo težav. Takoj po prvih večjih naftnih madežih je zvezni komite za kmetijstvo zahteval od vodnogospodarskih inšpekcij republik in pokrajin, skozi katere teče Sava, poročila o morebitnih onesnaževalcih. Sadov ni bilo nobenih. Ker nimamo zvezne sanitarne ali podobne inšpekcije, so na medresorsko

pobudo zveznih organov poklicali na pomoč zvezni hidrometeorološki zavod, zavod za zdravstveno zaščito, reko so preiskovali ogledniki na čolnih, na teren so šli dobro opremljeni laboratoriji. Vse brez rezultatov. Nato so sklicali sestanek predstavnikov Srbije, Hrvatske, Bosne in Hercegovine ter Vojvodine. Sklenili so, da morajo krivca najti v enem tednu. Iz dogovora ni bilo nič. S sestanki posebne delovne skupine, ki se je sešla v Slavonskem Brodu (kraju, ki je neuradno menda najbližji skrivnostnemu izviru naftnih madežev), so javnosti sporočili samo, da je Sava onesnažena z nafto(!). Upajmo, da bodo predlagani za Nobelovo nagrado za kemijo, naših ekonomistov so se v Stockholmu že malo naveličali.

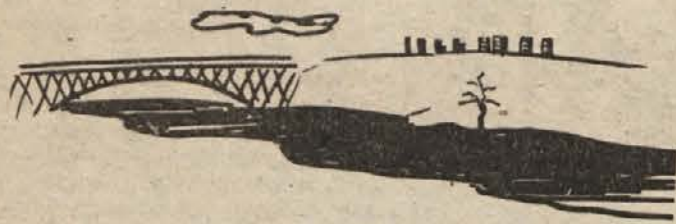
Preiskava o nafti v Savi teče naprej. Tako kot reka sama. Počasi in motno. Uradno ni razen naftnih madežev nič novega, neuradno veliko. Z vseh strani letijo obtožbe zaradi neučinkovitosti pristojnih služb in ustanov, zaradi očitne dezorganizacije medrepubliških iskalcev krivca. Savski madeži so po naključju prišli tudi na sejo zveznega zbora skupščine Jugoslavije,

delegati so namreč po redni poti razpravljali o preprečevanju nadaljnega onesnaževanja jugoslovanskih voda. Navzoči so ob analizi stanja voda hočeš nočeš obravnavali tudi sayske misterije, pri čemer je bilo rečeno, da so v sami analizi (vročeni samo delegatom) tudi podatki, ki bi lahko razburili tudi tujo, in ne samo našo javnost.

O nafti na Savi je razpravljala tudi ZIS. Sporočilo zveznega sekretariata za informacije — objavili so ga vsi osrednji jugoslovanski dnevnik — nam med drugim pripoveduje, da je ZIS ugotovil, da je Sava že dalj časa onesnažena in da je to resen družbeni problem. Vse drugo so več ali manj stavki z glagoli na ti — prizadevati, usklajevati, sodelovati, preprečevati itd. Drugače tudi ne more biti, naši zvezni zakoni ne morejo pooblastiti zveznih organov in organizacij za inšpekcijsko in drugo upravno ukrepanje. To je v pristojnosti republiških in pokrajinskih organov. ZIS je v primeru Save zvezanih rok, pa naj to zveni še tako neverjetno in nezasišano!

Zanimivo je, da so tako imenovani dežurni ustvarjalci javnega mnenja tudi v tem primeru pristavili svoj lonček in poročajo navzgor, da je z nafto prelita Sava ponoven dokaz neustavljive dobrovoljnosti naših narodov in narodnosti, saj med ljudstvom kroži šala, da je treba Savo prodati kuvajtskemu šejku in z izkupičkom odplačati devizne dolgove. Poročila pa niso popolna, če ne omenjajo tudi nekaterih vprašanj. Eno od teh se glasi: v kolikšnem času se v srednje razviti državi spodobi odkriti vir hudega onesnaženja, najti izginuli helikopter in zasačiti Jacka Razparača?

MARJAN BAUER

mala enciklopedija neverjetnosti

je bila vsa Custerjeva brigada s komandantom na čelu.

Poginil je Musketeer, zadnji od 150 potepuških psov, ki so podedovali premoženje Eleonore Ritchey, petrolejske milijonarke iz Teksasa. Zapustila je 20 milijonov dolarjev. V 16 letih se je posrečilo 150 psom in njihovim skrbnikom porabiti 5 milijonov dolarjev. Preostalih 15 milijonov dolarjev bo dobila neka veterinarska fakulteta.

Eno od najbolj znanih del velikega francosko-švicarskega prosvetitelja in enciklopedista Jeana-Jacquesa Rousseauja je »Emil, traktat o vzgoji otrok«. Ta knjiga je imela velikanski vpliv na zgodovino pedagogije. In to kljub temu da se je sam Rousseau, ki je imel pet otrok, tem otrokom odrekel. Odrasli so v sirotišnici.

Francoski André-Jacques Guarnerin je prvi človek, ki je s padalom skočil iz balona. Bil je leta 1799. Ko se je dotaknil ljube zemlje, je Guarnerin najprej pol ure bruhal, nato pa od prestanega strahu padel v nezavest.

Ameriški predsednik John Tyler je bil najbolj ploden stanovalec Bele hiše. Z dvema ženama je imel 14 otrok. Na drugem mestu po naraščanju je predsednik William Henry Harrison, ki je imel deset otrok. Zanimivo je, da sta bila oba predsednika rojena v Charles Cityju v plodni Virginiji.

Leta 1961 se je v Ankari rodil Turek, ki je v trenutku prihoda na svet tehtal 12,5 kilograma. Velja za najtežjega novorojenčka vseh časov.

Agencija za varstvo okolja pri ameriški vladi bo predložila kongresu predlog zakona, ki naj bi postavil gornjo mejo sevanja televizijskih in radijskih postaj. Domnevajo, da ta sevanja v določeni meri vplivajo na živčni in imunološki sistem človeka.

V minulem stoletju so bili ženski dežniki narejeni tako, da so imeli, ko so bili odprti, na eni strani precejšnjo izboklino. Zakaj? Samo zato, da je bil pod dežnikom tudi prostor za velikanski lastničin klubuk.

Ameriški general John Custer je najmlajši ameriški general vseh časov. Zvezdice je dobil s 22 leti. Kasneje se je pokazal za enega najslabših generalov, padel je v past, ki mu jo je postavil indijanski poglavar Sedeči bik. Uničena

VOJAŠKI KOTIČEK

DVAJSET LET REVIJE OBRAMBA IN ZAŠČITA

olitičnih in družbenih organizacijah ter drugih organizacijah in skupnostih.

Revija zaobsega s svojo vsebino vsa področja obrambnih in družbenosamozaščitnih dejavnosti v našem družbenem sistemu, torej tudi civilno zaščito, narodno zaščito in teritorialno obrambo. Pri tem seznanja bralce s teoretičnimi vprašanji in vidiki vseh treh dejavnosti, z novimi rešitvami pri urejanju obrambnih zadev, z izkušnjami pri reševanju posameznih problemov in razvijanju posameznih sestavin splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite ter tudi z novostmi na področju vojaške tehnike in vojskova-

nja ob hkratni oceni njihovega vpliva na zaledje in sistem splošne ljudske obrambe. S tako vsebino revija omogoča vsem, ki se kakorkoli ukvarjajo z obrambnimi zadevami, da se za svoje delovanje primerno usposobijo, oziroma da si svoje znanje razširjajo in izpopolnjujejo.

Slovenska izdaja Obrambe in zaščite posveča tretjino prostora obrambni in družbenopolitični problematiki v Sloveniji, ostalo vsebino pa povzema iz drugih izdaj. Sedež njenega uredništva je pri republiškem sekretariatu za ljudsko obrambo Slovenije. Slovenska izdaja izhaja v 7500 izvodih.

POLDE ŠTUKELJ

Štev. 1/84 leto XX, issn 0350-0683

OBRAMBA IN ZAŠČITA

... Sport bi morala biti tista dejavnost v svetu, kateri se tekmuje v vsem, kar je človeško, kar ljudi združuje, ne pa ločuje... Jan 1974.

V TEJ B. Vuletic: HITREJE RAZVIJATI HRIBOVSKA OBMOČJA. ŠTEVILKI: B. Ušeničnik: NAČRTO DO ZAŠČITNE OPREME C. Boharic: NALOGE PRI USPOSABLJANJU TERITORIALNE OBRAMBE. Dodatek: PREHRANA OB HUDEM POMANKANJU ŽIVIL.

Revija Obramba in zaščita praznuje letos dvajsetletnico svojega izhajanja. Izhaja dvomesečno v slovenski, srbohrvaški, makedonski in albanski izdaji. Izdaja jo Zvezni sekretariat za ljudsko obrambo.

Obramba in zaščita je strokovna revija. Namenjena je delavcem, ki delajo na obrambnih zadevah kje koli v našem družbenem sistemu, torej v družbenopolitičnih skupnostih, krajevnih skupnostih, organizacijah združenega dela, šolah, družbenop-

Ples

KRALJ BREKDANCA

Po mračnih ulicah severnega Chicaga je leta 1968 poplesoval mladenič in ustvarjal nove plesne figure, kot so pog-ging, body-slam, back-spin in druge, brez katerih si danes ne moremo zamisliti učinkovite break figure. Šestdeseta leta so bili časi, ko si zaradi breakdancera lahko kotalil v zaporu, kar se je omenjenemu mladeniču pogosto dogajalo. Fantu je bilo ime Adolfo Quinones, že takrat pa so mu rekli kar Shabba—Doo.

Danes, ko so temelji tako imenovane hip-hop kulture že kar trdni in ko snemajo na stotine filmov o breakdancu, se je pokazala tudi potreba po zvezdah takega načina življenja. Shabba—Doo je vsekakor ena od njih.

Za priprave je imel dovolj časa. V sedemdesetih letih si je nabiral izkušnje v priljubljenih ameriških televizijskih oddajah Soul Train in What s Happening? S svojo plesno skupino je Shabba—Doo nastopal na turnejah slavni zvezd rocka kot so Diana Ross, Bette Widler in Isaac Hayes. Ko so ga povabili, naj nastopi v filmu Breakdance, je imel zlomljeno roko, razen tega pe dal vedeti, da želi delati zgolj pri koreografiji.

Producenti pa so bili trmast, na koncu so uspeli. Kot pravi Shabba—Doo, kaže breakdance prepad med uradnim svetom plesa in plesom, ki ga pozna ulica. Shabba—Doo je dobro spoznal to razliko, saj se je plesa učil na

ulicah zapostavljenih mestnih četrti.

Zvezdnik je zdaj zaposlen s pripravami na film Electric—Boogaloo, nadaljevanjem filma Breakdance. Posnel je tudi samostojno ploščo in video, na katerem so vse njegove plesne bravure, figure, ki so ga naredile za kralja breakdancera.

V kratkem bo v ZDA naprodaj tudi njegova knjiga, priložnik za vse, ki se nameravajo resneje ukvarjati z breakdancem. Shabba—Doo trdi, da se njegovo življenje pravzaprav ni veliko spremenilo. »Se vedno me vsako jutro prebujajo ulični plesalci in mi kažejo svoje ideje ter nove figure.«

PRIDNE ROKE POTREBUJEJO BISTRO GLAVO

Ni nobena skrivnost, da se dolenjsko gospodarstvo, zlasti v štirih občinah ožje Dolenjske, znova pogreza v globel, od koder bo vse težje ujeti povprečne slovenske rezultate. Ogromne izgube, pri katerih nosi zastavo IMV, cela vrsta delovnih organizacij z motnjami v poslovanju in še daljši niz tistih, ki bodo ob koncu iztekajočega se leta za las ušli rdečim številkam, vzbujajo zaskrbljenost. Malodušje, ki zaradi tega tu in tam prihaja na plan, utegne biti hudo nevarno za nadaljnji razvoj. Po drugi strani pa je med gospodarstveniki večkrat slišati mnenje, da le ni vse tako črno in da so še možnosti »voz potegniti iz blata«.

Kako čez težave z možnostmi, ki jih imamo doma, je bilo vprašanje, zastavljeno vodilnim ljudem iz gospodarstva vseh devetih občin Dolenjske, Posavske in kočevsko-ribniškega predela. V odgovorih je precej bridkih na račun dosejanega obnašanja pa tudi pobud, ki jih ne kaže brezbrizno obiti.

AVGUST FAJFAR, direktor »Strešnika« Dobruška vas: »Za dolenjsko gospodarstvo je po mojem mnenju značilno, da je preveč usmerjeno samo v proizvodno delo. Ponekod vsi osebni dohodki in tovarni predstavljajo manjši strošek, kot znašajo nabavne in prodajne storitve, ki jih plačajo drugim. Smatram, da bi morali o tem dejstvu resno razmisliti, saj trgovska in izvozna uvozna podjetja zunaj Dolenjske pri sedanjih praksi dobivajo svoj delež ne glede na to, ali naša delovna organizacija izvaža ali prodaja z izgubo.

Drugi bistven moment, ki predstavlja veliko oviro celotnemu razvoju, pa je miselnost, da je samo fizično delo nekaj vredno. Več priznanja in pozornosti bi morali dati umskemu in strokovnemu delu, tako na področju kreacije artiklov, nabave, proizvodnje in prodaje. V zadnjem času smo priča temu, da pod krinko specializacije in racionalizacije, včasih tudi z metodami kitajske kulturne revolucije v smislu laskanja fizičnemu delu, podpiramo vse mogočečasne premike režije v proizvodno delo. V tej zmedli samo še čakam, kdaj bo kdo predlagal, na gredo za operacijske mize tesarji. Če je režije preveč, jo je potrebno za stalno prestativati, sicer pa na vsako delovno mesto več strokovnosti, pridnosti, posebno pa pameti, pa bodo uspehi nedvomno večji, s tem pa tudi rezultati prihodnjega in naslednjih let.«

DRAGO KOTAR, direktor Kmetijske zadruge Trebnje: »Na Dolenjskem smo zadnja leta razvili kmetijstvo do te mere, da se že skoraj sami prehranimo. Rezerve pa so še velike in z majhnimi vlaganji bi jih lahko izkoristili tako, da bi v slovensko shrambo prispevali še več hrane. Zase pridelamo na Dolenjskem dovolj krompirja, mleka in mesa, pri teh proizvodih imamo tudi nekaj tržnih presežkov, lahko pa bi jih bilo znatno več.

V Suhi krajini se že lotevamo agromelioracij. Odstranjujemo kamenje z obdelovalnih površin, kar bo dalo za tretjino večji pridelek. Rezerve pa imamo še v Mirenski dolini, na Krškem polju in še kje. Programov dolenjskemu kmetijstvu ne manjka, premalo pa je ljudi, ki bi jih uresničili. Če zdaj Dolenjska pridelata 28 milijonov litrov mleka, 17 tisoč ton krompirja in 4700 ton mesa, trdim, da bi lahko vsako teh številka za tretjino povečali. Z majhnimi vlaganji, z več strokovnosti, boljšimi semeni, skratka z ukrepi, ki so na voljo brez velikih naložb.

JOŽE MRZLJAK, predsednik komiteja za družbeni razvoj skupščine občine Črnomelj: »Porabimo več, kot bi smeli, imamo slabo tehnološko opremljenost, premalo upoštevamo znanje, vse preveč je na hitro zgrajenih proizvodnih objektov, zato naša občina slabo štarta v leto 1985. Gospodarstvo naše občine ima za 700 milijonov dinarjev primanjkljaja obratnih sredstev. Pogumen razvojni program si je s prodorom na zahodna tržišča v prihodnjem letu zastavila predvsem Iskra v Semiču, v Beltu pa bo leto 1985 odločilno za nadaljnji razvoj. Naše kmetijstvo ne napreduje, zato bo morala kmetijska zadruga začeti z bolj drznimi posegi na zemljišča. Mislim na agromelioracije, hidromelioracije, komasacije, izkoriščanje višinskih pašnikov, predvsem pa gre za tesnejši odnos med kmeti kooperanti in predelovalno industrijo. Na področju trgovine bomo z večjim posluhom za želje občanov in novimi trgovinami zajezili odliv kupne moči v druge občine.

Največji problem imamo v občini s tozdom IMV: o sanaciji tega kolektiva tečejo razprave v širši Dolenjski in v republiki.

»Za GOK, ki ima prav tako izgubo, pa moramo poiskati nadomestno proizvodnjo za tiste izdelke, ki so glavni vir izgub, in posodobiti tehnologijo. Žarišče večletnih izgub je tudi Gokov tozd Komunale, ki ga nameravamo v leto 1985 kadrovske in finančno usposobiti za boljše pošilovanje. Računamo na sanacijo vodovodov, ureditev občinskega odlagalništva odpadkov, projektiranje čistilnih naprav. Prepričani smo, da ne bo leta 1985 uspelo sanirati problematiko v zvezi z zastrupitvijo reke Krupe.«

MIRO GOLUBIČ, direktor Melamina v Kočevju: »Melamin doslej ni posloval z izgubo, kljub temu pa imamo stabilizacijsko komisijo, ki vsak mesec nadzira dosežene rezultate in opozarja, kaj je potrebno še narediti. Večina izgubarjev je po mojem vse preveč sentimentalno navezanih na svoj proizvodni program, zato tudi ne morejo

realno ugotoviti vzrokov izgub. Izgubarji bi morali za področja, kjer so šibki, dobiti zunanje sodelavce, ki pa bi po mojem morali prejemati nagrado za delo — na primer od občine. Vsak stabilizacijski program bi moral imeti rokavno predvideno tudi izboljšavo glede osebnih dohodkov, kar je za delavce najbolj pomembno. V naši tovarni bomo prihodnje leto fizični obseg proizvodnje povečali za 11 odst. Uvedli bomo delo v prostem času, da bodo stroji boljše izkoriščeni, več bomo izvažali in si že zdaj zagotovili trg za obdobje, ko bomo končali investicijo. Največ pa pričakujem od razvojno tehničnega sektorja na področju nadomeščanja uvoženih surovin z domačimi. Letos smo nadomestili že za 70 milijonov dinarjev surovin pri približno za 700 milijonov dinarjev uvoza, za 30 milijonov dinarjev prihranka pa nam je dalo tudi 25 inovacijskih predlogov.«

MIRKO ANZELJČ, direktor tovarne Inles, Ribnica: »Noben naš tozd ne posluje z izgubo. Po mojem pa je pri izgubarjih potrebno vpeljati osnovni recept: spremeniti proizvodni program, vendar predvsem v okviru lastnih proizvodnih in organizacijskih možnosti. Zelo so pomembni tudi dobri kadri, najbolj pa v tistih delovnih organizacijah, ki se otepajo s slabimi rezultati. V naši delovni organizaciji bomo v leto 1985 predvsem izboljšali kakovost izdelkov in si s tem zagotovili konkurenčnost. Od sedanjih treh okenskih programov bomo obdržali le enega, več ukrepov pa uvajamo za povečanje storilnosti. Zmanjšali bomo odstotek nadomestila za bolniške izostanke, ukinili bomo čik pavze, zaostri disciplino pri porabi surovin. Predvidene so tudi nekatere organizacijsko-tehnološke spremembe. Po moji oceni se moramo boriti tudi proti uravnilovskim težrjam pri osebnih dohodkih. Te so prisotne in škodujejo.«

ALENKA PUCELJ — ARANDJELOVIČ, predsednica Medobčinske gospodarske zbornice v Brežicah: »Naše regijsko gospodarstvo zaradi pretežno predelovalnega značaja terja povprečno dve milijardi dinarjev več, kot dolguje. Izenačitev tega razmerja ob sedanjih obres-

tni meri pomeni sprostitve dela sredstev, manjše potrebe po kreditih in manjši delež obresti v dohodku. Po mojem bi morali v vsakem kolektivu vsaj enkrat na leto preveriti organizacijo poslovanja in samoupravno organiziranost. Cilj take revizije naj bi bilo produktivnejše delo režijskega kadra, ki se s hitrejšim uvajanjem računalništva v poslovno informatiko osvobaja rutinskih opravil in pridobiva čas za ustvarjalno delo.

Opozoriti želim tudi na dejstvo, da žiro računni pokazatelj dohodka tozda, marveč le način za opravljanje plačilnega prometa v našem sistemu. Če racionaliziramo poslovanje, zmanjšujemo pritisk na stroškovno inflacijo ne le v tozdih, ampak tudi v širši družbi, predvsem pa v službi družbenega knjigovodstva in v bankah.

V naši regiji imamo velike zaloge gotovih izdelkov, zato bi morali resno razmisliti, ali je smotrnejše financirati zaloge ali poceniti izdelke. Menim pa tudi, da bi morale delegacije gospodarstva za razne interesne skupnosti bolj bdeeti nad uresničevanjem dogovorjenih načrtov. Predvsem zato, da preprečijo presežke in da bi se ti vrnili direktno gospodarstvu, ne pa dovoliti, da se taka sredstva prelivajo drugam. Ko pa kolektivi iščejo pot iz težav, kljub tekočim nalogam ne smejo pozabljati na možnosti, ki jih imajo v razvojnih kadrih. Usodno bi bilo zaradi sprotnih težav pozabljati na razvoj, iskanje novih programov, izkoriščanje odpadkov, novih tehnologij z manjšo porabo energije in podobno.«

JOŽE HABINC, direktor tozda Celuloza krške Tovarne celuloze in papirja Djuro Salaj: »Stroji so pri nas že precej zastareli, zato bi se radi čimprej vključili v tretjo industrijsko revolucijo. Preiti bomo skušali na višjo stopnjo predelave proizvodov iz celuloze, saj ne moremo ostati le pri proizvodnji vlaken in pri polproizvodnih. Letos bomo s prodajo na tujem predvidoma iztržili okrog 22 milijonov dolarjev. Tona celuloze stane v tujini 450 do 500 dolarjev, z izdelki visoke predelave pa je možno iztržiti 30 do 60 odst. več. Na osnovi skupnega vlaganja bomo skušali iz Kosovske Kamenice kriti naše potrebe po magnезijevem oksidu; gre za milijon dolarjev prihranka. Najpomembnejše pa je, da bi radi dali slovenski znanosti spodbudo, od katere bomo imeli tudi mi korist. S strokovnjaki Instituta Jožef Stefan iz Ljubljane skušamo doseči, da bi domači strokovnjaki za naše potrebe in potrebe drugih izdelali procesne računalnike, ki bi omogočili humanizacijo dela. Te naprave bi nadomestile delavce na težkih delovnih mestih in zmanjšale število izmen.«

ANTON TOMČ, vodja finančno-računovodskega sektorja v metliški tovarni Komet: »Prvi in poglavitni ukrep za boljše gospodarjenje v prihodnjem letu je: več delati! V našem kolektivu, ki je pretežno ženski, nimamo pretiranih izostankov zaradi bolniške, več pa je porodniških. Sicer pa v naši družbi že deset let govorimo o potrebnem zmanjšanju skupne in splošne porabe, ki naj bi razbremenila gospodarstvo, a v praksi ukrepov ne čutimo. Po mojem bi lahko marsikatero službo na regijskih in republiških instancah brez škode ukiniли, saj se marsikatero povajajo, nekatere pa so sploh nekoristne in nepotrebne. Tam zaposlenim ljudem bi morali najti družbeno koristno delo. Pri nas v Kometu režijskih mest res ne moremo zmanj, ati, saj imamo vsega skupaj le desetino neproizvodnih delavcev.

Po moje je za večino delovnih organizacij v izgubi rešitev pripojitev k uspešni delovni organizaciji, ki ima dobre razvojne možnosti in bo znala tudi za tiste, ki so zašli v težave (ni rečeno da samo zaradi slabega dela), poiskati dober program in zanje smotrno organizirati delo.

Za vse nas je usmeritev v večji izvoz prva naloga, ki pa hočeš nočeš zmanjšuje dohodek, zato ne verjamem, da bi že v leto 1985 lahko zaustavili padanje realnih osebnih dohodkov.«

JOŽE PAVLIN, direktor TOK Sevnica pri GG Brežice: »Predvsem želim, da ne bi bilo v leto 1985 presenečenj čez noč, kakršnim smo bili priče letos. Primer železnica nam je 13. decembra ustavila dobavo vagonov za prevoz lesa, kar resno ogroža izpolnitev naših letnih načrtov. Trenutno lahko dobavljamo les le neposredno kupcem v bližini, zelo težko pa ustrezno našim stalnim odjemalcem od drugod. Pomoč smo iskali pri gospodarski zbornici in našem združenju, a doslej zaman.

Taki primeri spravljajo iz tira predvsem odgovorne v prizadetih kolektivih, onemogočajo normalno delo, imajo pa tudi negativne posledice za vrsto delovnih organizacij, katerih proizvodnja je ovisna od naše dobave.«

Z intervjujanci so se pogovarjali: Andrej Bartelj, Mirjam Bezek, Pavle Perc, Jože Primc, Jože Simčič, Jožica Teppy, Alfred Železnik in Ria Bačar, ki je gradivo tudi pripravila za objavo.

Avgust Fajfar Drago Kotar Jože Mrzljak Miro Golubič Mirko Anzeljč Alenka Pucelj Jože Habinc Jože Pavlin

Z NJIMI POJE TUDI SRCE

Letos je poteklo celih dvajset let, odkar je med zvoki slovenske narodnozabavne glasbe slišati poskočne Slakove viže, ki jih ob spremljavi instrumentalnega tria prepevajo Fantje s Praprotna. Značilni ton »frajtonarice« povezuje glasove v topel občutek idilične domačnosti, praznično počutje v srcu in skorajda pridene tudi rahlo senčico melanholičnosti, saj je dostikrat slišati Slakove pesmi, kot da se nam oglašajo iz sveta, ki staga sodobni čas in ritem življenja povozila, z njim pa je za vedno izginila tiha spokojnost življenja.

Preprosta spевна melodija, preproste besede in živahen ritem dajejo tem pesmim čar ljudskega, nevidna nit jih povezuje z ljudskimi godci, ki so pred sto in več leti vlekli »meh«, »ramonike«, »orgle« ali kakor so že imenovali diatonično harmoniko. Lahko bi torej napisali, da pomeni delovanje ansambla Lojzeta Slaka svoje poglavje v slovenskem ljudskem glasbenem izročilu.

In ker je duša ansambla, Lojze Slak, od nog do glave čistokrven Dolenjec in na to ponosen, smo se v uredništvu našega lista odločili, da jubilej njegovega ansambla počastimo z daljšim intervjujem, ki ga uvrščamo v novoletno prilogo. S Slakom sta se na njegovem domu v prijaznem, gostoljubnem vzdušju pogovarjala novinarja Milan Markelj in Jože Simčič.

— Čeprav ste že velikokrat pripovedovali, kako ste stopili na pot harmonikarja, vas vseeno prosiva, če v kratkih besedah obnovite svoje prve glasbene korake.

»Prva otroška leta zaradi mamine bolezni nisem živel doma, ampak pri stari mami na Malem Kalu. Tam sem seveda slišal igrati strica Ludvika, ki je imel kot muzikant frajtonarico. Ker je bila taka harmonika za nj pravo bogastvo, se je otroci seveda nismo smeli niti dotakniti. Vzdušje v novem domu me je tako očaralo, da po treh letih, ko bi moral nazaj v rojstno hišo k materi, nisem hotel iti. Moj dom je bil na Malem Kalu. Verjetno je svoje imela pri tem tudi stričeva harmonika. Mati me je odpeljala v rojstno hišo za nekaj dni, a ko je videla, da ne morem ne jesti na spati, me je vrnila. Vrnitev v stričevo hišo mi je še danes izredno živo v srcu. Podobno globoko radost začutim vedno, ko se vrnem domov: iz Ljubljane na Dolenjsko ali iz tujine v Slovenijo.

Harmonika me je zelo privlačevala in pri osmih letih sem se prvič upal prelomiti stričeve prepoved. V urah, ko ga ni bilo doma, sem jo jemal v roke in se poskušal igranjem. Kmalu so se mi razkrile skrivnosti tega instrumenta, za katerega je značilno, da se ga moraš pač naučiti na pamet. Tako je nanoslo, da svojih igralskih veščin nisem mogel več skrivati. Nazadnje je zvedel tudi stric in poslej sem imel pravico igrati na njegovo harmoniko. Doma smo imeli »pušeljšank«, ob katerem so se zbirali fantje in dekleta, jaz sem raztegoval meh, pelo seje, pilo in plesalo. Bilo je res lepo. Potem je prišla vojna, ki je vzela strica v internacijo, harmonika pa je šla s partizani.

— In kako ste iz domačega okolja stopili v širši svet?

»Po vojni sem s prihranki prišel do prve svoje harmonike in začel igrati na ohceti in drugih praznovanjih. Takrat so bile ohceti še po starem imenitne: trajale so tri dni in noči. Za muzikanta je bilo to precejšen napor. Spominjam se, kako je bilo na moji prvi ohceti. Kot štiri- najstleten fantič sem se pojavil pred starešino, pogledal me je in mi dal poguma z besedami: »Ta bo pravil!« V Novem mestu sem se pri tapetniku Pavliču izučil poklica, ki me je pripeljal tudi v Ljubljano. Nikoli nisem imel namena, da bi tam ostal, a nanesto je tako, da zdaj stalno živim v Ljubljani. Vendar sem z vsemi štirimi Dolenjci.

— Potem ste kmalu dosegli prvi velik javni uspeh na radijski oddaji Pokaži kaj znaš. Kako je to vplivalo na vašo glasbeno pot?

»Ko sem se prijavil k oddaji, sem upal le, da bodo zvoki moje harmonike šli v eter. Uspeh, ki sem ga dosegel, me je presenetil. Niti sanjal nisem, da bi lahko moje igranje tako navdušilo ljudi. Vstal so in navdušeno ploskali. Zmagal sem. A bil sem tako presenečen in zmeden, da še svojega imena nisem spoznal in sem ploskal zmagovalcu, se pravi samemu sebi. A zmagoslavju je sledilo razočaranje. Vse je zastalo. Pri radiu ni bilo človeka, ki bi znal prisluhniti novim talentom. Še to je treba povedati, da takrat diatonična harmonika ni uživala prav nobenega ugleda. Imeli so jo za manjvreden instrument, na katerega naj bi ne bilo mogoče zaigrati nič dobrega. Celotno mene je velika ljubezen do te harmonike za nekaj časa minila. Poskusil sem in igral nekaj časa na kromatično harmoniko in naučil osnov glasbene teorije.

— V tem času je v Sloveniji na področju narodnozabavne glasbe vedril in oblačil ansambel bratov Avsenik. Vsi ansambli so jih posnemali. Kako je bilo z vami?

»Res je bilo tako in tudi jaz sem bil pod njihovim vplivom. Moj ansambel, kvartet bratov Slak, je bil kot mnogi podobni ansambli pravzaprav le kopija Avsenikovega kvinteta. Res je, da smo dosegli lepe uspehe pri ljudeh, poznali so nas po vsej Dolenjski, posneli smo tudi nekaj skladb za radio. Vendar pa je v meni ves čas tlela želja, da bi igral drugače, na frajtonarico.

— Kako vam je uspelo, da ste se izrgali prevladajočemu okusu in začeli igrati po svoje?

»Na ljubljanskem radiu je prišlo do zamenjave urednikov. Novi urednik je zbral vse vodje narodnozabavnih ansamblov, potem ko je poslušal vse posnetke. Takrat sem predlagal, da bi igral z novo zasedbo: diatonična harmonika, berda in kitara. Ansambel v taki zasedbi je leta 1963 posnel prve skladbe. To je pravzaprav začetek mojega ansambla po instrumentalni plati. Ko so zavrteli naše posnetke v zelo poslušani oddaji Za našo vas, je bil odziv poslušalcev neverjeten. Redakcija so zasuli s pismi in željami, da bi tako glasbo še vrteli. Uredniku oddaje Pol urez domačimi ansambli je bilo naše igranje tako všeč, da je vso oddajo predvajal samo naše posnetke. Vprašali so ga, zakaj je kršil zasnovano oddajo (v oddaji bi moralo nastopiti več ansamblov), pa je na kratko odgovoril: Zato ker Slaki fajn špilajo. Po tej oddaji je bilo pisem z vseh koncev Slovenije še več.

— Kaj, mislite, da je tako pritegnilo ljudi?

»Mislim, da sem nastopil v pravem trenutku z nečim novim. Zvok našega ansambla jih je presenetil, verjetno so v njem prepoznali staro izročilo ljudskih godcev. Jaz sem imel srečo, da sem še živel v časih, ko je bilo življenje na kmetih starožitno, ko so bili živi mnogi običaji, ko se je na vasi veliko pelo. Vse to sem srkal globoko vase, prepojilo me je in zaznamovalo za vse življenje. Nekaj tega želim dati tudi s svojo glasbo. Upam, da tudi dajem. To še posebej močno občutim, kadar igram našim izseljencem v Ameriki, Kanadi, Avstraliji. Sprejemajo nas z velikim navdušenjem, vsi naši koncerti so vnaprej razprodani. Prinašamo jim Slovenijo, domovino, nekaj kar je naše, slovensko. Na gostovanjih po tujini sem spoznal, da se Slovenci res čudno obnašamo. Doma se domala sramujemo vsega ljudskega. Avstrijci, denimo, so ponosni na svojo narodno glasbo, na irharice, narodno nošo je videti vsepovsod. Slovenci pa se šele v tujini zavemo, kako pomembne so te stvari, in naši izseljenci se krčevito grabijo za vse, kar jih vrača h koreninam.

— Doma vsi ne sprejemajo vaše glasbe. Vam kritiki jemljejo voljo?

»Nasprotnikov moje glasbe je zelo malo, a so zelo glasni. Mi radi posplošujemo, če kdo glasno in samozavestno kaj pove, mislimo, da govori v imenu večine. Jaz mislim, da je glasba neglede na zvrsti lahko samo dobra ali slaba. In ker mi že dvajset let igramo, ker nas ljudje že dvajset let radi poslušajo, najbrž to nekaj pove. Ne terjamo, da bi našo glasbo postavljali na posebno vzvišeno mesto, a svoj prostor mora tudi taka glasba imeti in ga tudi ima. Navsezadnje se pa resnično lahko vprašamo, kdo smo, kaj smo, če te glasbe, ki je nastala iz ljudskega izročila, iz slovenske glave in srca, ne priznamo za našo. Kaj nam potem še ostane? Koliko pa imamo Slovenci res svojega? Vse je šlo čez ubogega Slovence, pritiski in vplivi z vseh strani. Pri tem pa smo nekaj oblikovali kot svoje, sprejeli za svoje in to je naše! Zunaj naših meja ljudje drugače mislijo o naši glasbi. Posnemajo jo, kar nam je v ponos.

— Vrnimo se zopet k vašim začetkom. Leta delovanja ansambla štejete od tistega trenutka, ko ste začeli nastopati s Fantji s Praprotnega. Kako ste se srečali Dolenjci in Gorenjci?

»To je bilo tako. Slišali smo se na neki javni radijski oddaji. Oboji smo prišli v finale. Fantje so zmagali med pevci, mi pa med instrumentalisti. Ko smo se slišali, se nismo mogli več ločiti. Bila je ljubezen na prvi pogled, kot temu pravijo. Čez novoletno obdobje 1964 — 1965 smo že začeli skupaj vaditi in kaj kmalu tudi snemati. Občinstvu smo se prvič predstavili v novi zasedbi na šoferskem slavju v ljubljanskem kinu Sloga. Pri Jugotonu pa smo posneli prvo veliko ploščo Kadar pa mim' hiš' če grem. Prijateljnost naše skupine je bliskovito rasla, postali smo znani po vsej Sloveniji in zunaj njenih meja.

— Kako bi teh vaših dvajset let uspešnega delovanja čimbolj nazorno prikazali?

»Naj govore kar številke. V dvajsetih letih nastopanja smo imeli blizu 2.000 koncertov, več sto radijskih in televizijskih snemanj, prav toliko radijskih in televizijskih nastopov, izdali smo 33 plošč, med njimi jih je kar 14 zlatih, sedem zlatih kaset in dve zlati čaplji zagrebškega Jugotona. Na ploščah in kasetah je posneto 320 melodij. Prevozili smo okoli milijon kilometrov.

— Ob vseh teh uspehih, s katerimi bi se lahko ponahal vsak poklicni glasbenik, ste ostali amaterji. Vsi člani ste redno zaposleni. Kako to usklajujete in kako zmorete napore?

»Morda bi lahko naredili še več, če bi bili čisti profesionalci. Vprašanje pa je, če bi tedaj igrali in peli takim

»veseljem. Čeprav smo amaterji, je delo ansambla profesionalno. Čutilo veliko odgovornost do poslušalcev, kvalitete in našega ugleda. Veliko delamo in vse to terja veliko truda. Zato smo se med seboj odločili, da ves prosti čas podredimo ansamblu. Ob torkih imamo vaje, ko pa se začne sezona vesellic in javnih prireditev na prostem, nastopamo vse sobote in nedelje. Letos smo bili tako zasedeni, da smo igrali celo ob petkih. Ko je sezona mimo, si vzamemo malo počitka. Potem pa je že čas za snemanja in priprave.

— Kdaj sploh imate čas ustvariti novo vižo, ko ste tako zasedeni?

»Kot trgovski potnik ljubljanske Hoje si lahko po svoje razporejamo delovne obveznosti. Večinoma skladam ob večerih, ko se umirim. Ustvarjam na dva načina. Včasih mi da povod za nastanek melodije besedilo. Tako je nastala moja pesem Deželica sonca in grozdja. Besedilo Fani Požek sem prebral v Kmečkem glasu, zazdela se mi je lepa, tako naša, da sem jo uglasbil. Še največkrat pa mi pride najprej viža, pa potem priredimo besedilo. Včasih so mi dali navdih tudi plesalci. Med igranjem sem jim želel dati še kaj več, novega, ritem plesa in radoživost plesalcev sta me spodbudila in nastalo je nekaj novega. Stik s plesalci mi je bil vedno zelo pomemben. Zelo redko delam po naročilu. Na tak ali drugačen način sem naredil že veliko viž. Na stotine jih je, vendar niso vse obdelane. Imam jih pa posnete in čakajo, da dožore. Nekatere dolgo, nekatere pa ne. Najkrajši čas, ko sem naredil novo vižo, je bilo tri dni. V teh treh dneh je melodija nastala, ansambel se je naučil in jo javno izvedel. Tudi ta je postala uspešnica.

— Nobenega dvoma ni, da ste tudi komercialno uspešen ansambel. Kako to vpliva na vas in na delo ansambla?

»Res mi je glasba dala blaginjo. Vendar me blaginja ni pokrivala. Seveda sem zadovoljen, da lahko dobro živim, vendar pa pridobivanje denarja ni bil nikoli edini namen glasbenega delovanja. Korist pride šele z uspehom, tega pa ni brez truda. Če bi ne bilo srca, navdušenja, zagnanosti in občutka odgovornosti do poslušalcev, poštenega odnosa do vsega, kar delaš, želje po tem, da delaš po svojih najboljših močeh, potem tudi uspeha ne bi bilo in ne denarja. So taki, ki hitro uspejo, vendar ne zdržijo. Ljudi ne moreš dvakrat ogoljufati, če izgube zaupanje vate, če si jih izigral, jih ne boš več pridobil. Govorijo, da veliko zaslužim, a če bi vse ure, ki jih že desetletja vlagam v svoje delo, seštel in preračunal, potem bi se izkazalo, da so slabo plačane.

— Ker pa je teh ur veliko, je rezultat...

»Odlični!

OSEM TON GROZDJA NA HEKTAR

Vinogradništvo je v krizi in čas ni naklonjen obnovi, vendar se ji v Posavju ne bodo odrekli. Res je veliko vinogradov opuščeni, toda delu prebivalstva še vedno dajejo kruh na zemlji, kjer druge kmetijske kulture ne uspevajo. Slovinova DO Bizeljsko — Brežice se pravkar loteva zadnje etape druge vinogradniške obnove v posavskem rajonu. Ta vključuje 300 hektarov nasadov, od tega 100 v bizeljsko-sremskem in 200 v dolenskem vinorodnem okolišu. Za vinogradništvo je po mnenju sestavljalcev dolgoročnega razvojnega programa primernih še 200 hektarov površin, na katerih doslej ni bilo vinogradov.

V obnovi vidijo strokovnjaki edini izhod iz težav. Z njo nameravajo izboljšati trsni izbor in zagotoviti zlahnejša vina s tega območja. Vinogradnikom posavskega rajona, predvsem bizeljsko-sremskega okoliša, odjemalci upravičeno očitajo, da so dali bogatemu donosu prednost pred kakovostjo in nasadili ogromno žametno črnino. Zapeljalo jih je veliko povpraševanje po rdečkastih vinih, ki se je nenadoma ustavilo. Zahteve trga so se preusmerile izključno na kakovost, predvsem na bela vina, ki grede tudi najbolj v izvoz.

Vinogradnike dolenskega okoliša bodo naprej usmerjali v sajenje trt za cviček. V bizeljsko-sremskem okolišu bosta rdeči in beli bizeljčan še vedno osnovni vini, ob njih pa tudi kakovostna ali celo vrhunska sortna vina, s katerimi si bo ta okoliš spet pridobil nekdanji sloves. Sajenje rdečih sort nameravajo zmanjšati na minimum, zlasti žametno črnino. Kvaliteto rdečih vin bodo izboljšali z dosajevanjem modre frankinje.

Med belimi sortami bo prevladoval laški rizling s 40 odstotki. Rumenelega plavca bo zadostovalo 20 odst.

šipona in sovinjona po 10%, renškega rizlinga, kraljevine, belega burgundca in zelenega silvanca po 5 odst. V dolgoročnem programu poudarjajo, da se mora sedanja obnova že prilagajati tretji obnovi vinogradov in upoštevati zaokroževanje površin ter izboljšano tehnologijo. S tretjo obnovo nameravajo začeti čez deset oziroma petnajst let, ko se bo vinogradom iz prve etape druge obnove iztekla normalna življenjska doba 25 do 30 let. Do takrat se bodo pri Slovinu načrtno posvečali vzgoji matičnih nasadov za cepiče za zelenih sort in iz teh nasadov odbirali najboljše trse za klonsko selekcijo. Odbire se že lotevajo, ker opažajo, da je sedanji trsni izbor zelo slab, zlasti pri rdečih sortah. Med njimi je modra frankinja edina, ki zagotavlja kakovostno vino, medtem ko se žametovka tudi v najboljših letinah (1983) ni obnesla. Šentlovrenka in portugalka tudi ne prideta v poštev, saj sta uporabni le za mošt, ne za vino. Med belimi sortami bodo zmanjšali rumeni plavec, ker si redkokdaj nabere dovolj sladkorja.

Tretji program vinogradniške obnove želijo končati v poldrugem desetletju, zato bi morali vsako leto obnoviti vsaj 35 hektarov. Začetek predvidevajo v novem srednjeročnem načrtu. Zaradi povečevanja stroškov bodo brez pomoči širše družbene skupnosti težko uresničili svoj program. Po sedanjih cenah velja obnova enega hektara vinograda 2 milijona dinarjev. Če bi kmetje kooperanti tudi vnaprej prispevali polovico, bi morala družba zagotoviti vsako leto 70 milijonov dinarjev, vsega skupaj pa 500 milijonov. To bo strnjena obnova večjih zaokroženih kompleksov, da bi omogočila boljše izkoriščenost zemljišč, enotnejšo in učinkovitejšo strojno obdelavo.

Torej ne bi smeli dovoljevati drobljenja in prodaje vinogradniških parcel za vikende. Naprodaj jih je vedno več, zato bi jih morali odkupovati kmetijska zemljiška skupnost ali DO Slovin. Denarja nimata in tako prehaja veliko vinogradov v nepravne roke. Pri obnovi bo to nov kamen spotike. Razdrobljenost in majhnost vinogradniških parcel vinogradnike že dolgo tepeta, saj meri povprečna parcela v organizirani družbeni obnovi komaj 60 arov, sicer pa so te površine še manjše. V stihijski obnovi prevladujejo lastniki vikendov, ki se malo ali sploh nič ne ozirajo na tehnične in tehnološke norme in tudi na tem področju razbijajo enotnost. Razen tega požre razdrobljenost veliko površin za poti in druge neobdelovalne namene.

Tako v družbenem kot v zasebnem vinogradništvu primanjkuje specialne mehanizacije, ker je vsa iz

uvoza. Pomagajo si z drugimi kmetijskimi stroji, zato širijo medvrstje razdalje in zmanjšujejo pridelek na hektar. To jim špet jemlje dohodek, ki ga močno

načenjajo nenormalne cene gnojil in zaščitnih sredstev, cene goriva, pomanjkanje delovnih rok in še kaj.

Pri Slovinu so izračunali, da je rentabilen le vinograd z 2.500 trsi na hektar. Tega števila v družbenih vinogradih ne dosegajo in v analizi obstoječega stanja so zapisali, da so imeli do nedavnega komaj 1610 trsov na površini enega hektarja. Po zadnji obnovi se to izboljšuje in zdaj jih imajo približno 2.000. Zaradi strmin ima Slovin komaj desetino navpičnih nasadov, vse druge površine obdelujejo v terasah. S tem gre ogromno zemlje v izgubo. Mnogi zasebniki poskušajo to nadomestiti s preobremenjevanjem trte, kar se maščuje pri kakovosti grozdja, obenem pa skrajšuje življenjsko dobo trte. Racionalnejše sajenje trte zahteva za obdelovanje posebne stroje, teh pa domača industrija še ne izdeluje. V strminah so najbolj uporabni traktorji goseničarji, bočne kosilnice za košnje nabrežin kultivatorji, plugi, mulčarji, toda na jugoslovanskih tleh se jih ne loti noben izdelovalec.

V posavskem vinorodnem okolišu pridelajo zdaj povprečno 5.500 kilogramov grozdja na hektar. Pred zadnjo načrtno obnovo je bil donos precej manjši in je zaradi pomanjkljivega gnojenja, bolezni, starosti, toče in pozebe dosegel komaj 3.500 kilogramov. Sedanje povprečje se bo izboljšalo, ko bodo vsi obnovljeni vinogradi v polni rodnosti. Tedaj pričakujejo na hektar 7.500 do 8.000 kilogramov grozdja.

V kooperaciji je bilo v zadnjih dvajsetih letih obnovljenih v brežiški občini okoli 800 hektarov vinogradov, približno 200 pa so jih kmetje sami obnovili. Skupna količina pridelka se bo torej v kratkem povzpela na 800 do 900 vagonov, kar predstavlja v normalnih letinah 700 do 800 vagonov grozdja za prodajo. Na večino teh tržnih presežkov računa Slovin, saj vključuje v dolgoročno pridelovanje grozdja 700 vinogradnikov s 500 hektari nasadov. Približno 500 jih oddaja grozdje brez pogodb, samo občasno.

Slovin je pripravljen na prevzem celotnega pridelka iz občine in delno z območji zunaj njenih meja, zato bo v novem srednjeročnem obdobju povečal predelovalne zmogljivosti v Šentlenu. Poskušal bo zagotoviti tudi vinogradniško mehanizacijo za lastno in družbeno organizirano proizvodnjo. Mlajše vinogradnike za sedaj še preveča optimizem, strokovnjaki pa vivajo voljo tudi tistim, ki zaradi skopega zaslužka razmišljajo o slovesu od sončnih vinorodnih predelov.

J. TEPPEY

Podvigi

V STILLESU REŠUJEJO KRALJEVSKA POHIŠTVA

Muzejski kompleks črnogorskega mesta Cetinje obsega 42 znamenitosti. Najbolj znan muzej v tem nizu je cetinjski Državni muzej, odprt leta 1926. Ko posloje še ni bilo namenjeno zgodovini, je v njem domoval zadnji črnogorski kralj Nikola I. Petrović. Njegov rod je bil znan po zbirateljski žilici, saj segajo nekatere zbirke v XV. stoletje. Ze knez Danilo je najdragocenejše predmete prenesel v znamenito Biljardnico vladike Njegoša. Da so Črnogorci znali čuvati svojo tradicijo, izpričuje prvi zakon o muzeju iz leta 1896(!). Državni muzej hrani predvsem nekdanji ambient dvora kralja Nikole.

Pred dobrim letom so imeli to dragoceno pohištvo beneškega porekla v sevniškem Stillessu, v tozdu Notranja oprema. Kajpada tega iz diskretnosti niso obešali na veliki zvon. Ko so vse restavriral in konzervirali, so za tovarniški album napravili nekaj barvnih posnetkov v sobanah sevniškega gradu.

In kaj so počeli s tem pohištvom v Stillessu? Dipl. inž. arhitekture Miro Blaznik, ki se že vrsto let ukvarja tudi s problemi obnove dragocenega antikvarnega pohištva, pripoveduje, da je bilo Danilovo pohištvo v izredno slabem stanju. Povrh vsega je bilo o vsem ohranjeno izredno malo tehnične dokumentacije. V Sevnicah so morali zato najprej identificirati posamezne po-

hištvene elemente. Dosti dragocenih rezbarij je preprosto manjkalo. Dognati je bilo treba kompletne podrobnosti (iz razpoložljivih opisov po literaturi od vsepovsod) in jih vstaviti na prvotna mesta tako po slogu kot po konstrukciji.

Sevniški mizarji so tako restavriral in konzervirali diplomatski salon, venecijansko spalnico, druge

salonske garniture, pomožne salone in spalnico kneza Miloša. Pohištvo za omenjeni diplomatski salon je bilo izdelano v Italiji konec XIX. stoletja, v slogu je prepoznati elemente baroka. Zanimive so rezbarske posebnosti. Spalnica princese je tudi italijanskega izvora iz sedemdesetih let 19. stoletja. Slog je second empire, črna lakirana površina je inkrustirana z mede-

nino in dragoceno biserno matico (šedef). Tudi preostali saloni so v slogu second empire.

To še ni vse. Kdor obišče Cetinje, mu tamkajšnji kustosi lahko pojasnijo, da so v Stillessu posvem na novo izdelali nekatere interierje, položili intarzijski parket; namestili nove zidne obloge, stopnice, vrata, steklene razstavne vitrine, v katerih je edinstvena zbirka orožja, odlikovanj in vojaških oznak. Nad restavriranjem je bdel Zavod za zaščito spomenikov in kulture iz Beograda. Primopredajni zapisnik je podpisal štab šestih strokovnjakov pod predsedstvom Stanislava Vujoševića. Dr. Jakov Mravljević iz cetinjskih muzejev je ob otvoritvi prenovljene zbirke Državnega muzeja pohvalil sevniške mizarje, rekoč, da je Stillessu resnično uspela konzervacija in obnova objekta.

To pa ni edino tovrstno delo, ki so ga opravili delavci Stillessa, ki ima za takšne posege pravcati inženiring. Pred tem so uspešno opravili 11 nič manj zahtevnih nalog doma in v tujini. Zdaj potekajo razgovori za obnovo dveh pomembnih objektov v Jugoslaviji in dveh v tujini. Delo seveda ni lahko. Poleg strokovnjakov so potrebni tudi najboljši domači in tuji materiali. V cetinjskem primeru na primer biserna matica, nekatere tapete, okrasno okovje in zlati lističi. Tega in podobnega ni vedno lahko nabaviti.

Poglavitna deviza pri zahtevnih obnovitvenih in zaščitnih delih pa so seveda izkušnje in marljive roke sevniških mizarjev. Inž. Blaznik nerad omenja posameznike. Ne bi pa mogel brez intarzistov Novšakov, očeta in sina, brez rezbarjev, s katerimi so dolge ure v tovarni in doma študirali posamezne loke rezbarij. Skratka, pomemben je sleherni delavec v moštvo. Zato Blaznik tudi zavrača pogovor o svojem deležu. »Važno je, da uspešno delamo. Ni važno, kdo je kdo, temveč samo, kaj kdo zna,« pripomni. Kdor želi videti res nekaj lepega, pa naj se le potruži v prijazno Cetinje.

A. ŽELEZNIK

Pri starih Novomeščanih

OSEM KRIŽEV IN CEKAR KNJIG

Ferličeva Marija, po domače Mica, je v Novem mestu še ena redkih iz stare generacije, iz časov, ko so se vsi meščani med seboj poznali in pravzaprav eden o drugem vedeli vse. Navzlic tegobam, ki jih prinašajo leta, je Ferličeva čila, skoro vsak dan jo še srečujemo na cesti. Podjetna in živahna, kot je vselej bila, še danes ne more iz svoje kože. Ko sem prišla na obisk, je ravno čakala krovca, da bi popravil streho. Na vso moč se je jezila, ker je ta začela na več koncih puščati, tako dajije v stanovanje kapljalo. Ko je obrtnik prišel, je urno stopila za njim na podstrešje.

Marija izhaja iz znane napredne Bonove družine v Gotni vasi. »Doma sem iz mlina, k. kršnih je bilo svojčas ob Težkem potoku vse do Stopič petnajst. Sprva smo bivali v stari hiši, ko pa so začeli graditi železnico Novo mesto — Karlovac, se je vsa Bonovina preselila na mamin dom v Stransko vas, kjer si je oče z gostilniško obrtjo prislužil toliko, da je potem sezidal novo hišo v Gotni vasi. Tam je poslej živel družina s štirimi otroki. Meně so v doraščajočih letih dali v šolo v šmihelski samostan, kjer sem bila dve leti notranja gojenka, brat Vinko pa je hodil v novomeško gimnazijo. Po šolanju smo dekleta ostale doma, kot je bila takrat navada. Delati smo morale po njivah, opravljati vsa gospodinjstva dela, vsaka pa si je želela čimprejšnjo osamosvojitve.

Moža sem spoznala neko nedeljo na veselici v Gotni vasi. Bila je ravno tista nedelja, ko so bile v mestu gostilne zaprte zaradi volitve župana dr. Režka, meščani pa so se prišli poveselili v Gotno vas. Tudi Ferličev Jože, mehanik, je prišel. Med plesom se je začelo, čez dve leti pa sva se poročila. V mestu sva najela stanovanje, mehaniko delavnico pa je imel na dvorišču svoje domačije, to je gostilne zraven osnovne šole, ki so ji rekli Pri totenbirtu.

Kar lepo nama je šlo do vojske. Kot znan mehanik je mož nabavil tudi avtomobil, ki je bil za tista časa v Novem mestu prava redkost.

Že ob začetku vojne in nastanku OF sva bila vključena v delo. Moža Jožeta so Italijani odvlekli na Rab, ob kapitulaciji Italije pa se je vrnil in sva šla oba v hosto. Jože je bil v Črnomlju, jaz pa na političnem delu v Podgorju. Osem mesecev sem bila tudi na Riglju kot članica novomeškega rajonskega odbora OF, tam je bil sedež novomeške občine.

Kot spreten mehanik se je mož zelo znašel. Ker je znal iz dveh starih avtomobilov narediti uporaben avto, je imel v Črnomlju dela čez glavo. Z njegovimi vozili so se funkcionarji odpeljali osvobajati Trst.

Mi smo šli 8. maja 1945 proti Novemu mestu. V Šmihelu smo se pri potoku umivali in čedili, da smo prišli v mesto kolikor toliko urejeni. Mojega doma ni bilo več; vso našo lastnino so med vojno raznesli, delavnica pa je tako vsa prišla v partizane. Svakinje in prijateljice so mi dale, da sem se lahko preoblekla. Začeli smo v pravi revščini. Ko so bile novembra 1946 prve volitve v

svobodi, sem bila izvoljena za članico takratnega občinskega ljudskega odbora. Moj mož je bil v Ljubljani, kjer je pri izvršnem svetu vodil mehanične delavnice, in ko je dobil stanovanje, sem šla za njim. Tam sem morala v službo, znala pa nisem drugega kot gostinsko obrt. Imenovali so me za poslovođkinjo več lokalov. Po treh letih življenja v Ljubljani sva se vrnila v Novo mesto in začela z gostilno v nekdanji Ferličevi gostilni. Bilo je splošno pomanjkanje, kakšne izbire jedi ni bilo spominjam pa se, da vsaj žolice ni nikdar zmanjkalo. Znajti smo se morali, kot smo vedeli in znali.

V naši gostilni se je nadaljevala totenbirtovska tradicija. Po pogrebih so imeli večinoma pri nas pogreščino (danes pa je ta navada, predvsem v mestu, že skoro pozabljena). Sorodniki umrlega so se zbrali v posebni sobi, pogovarjali so se o umrlem, jokali, patudipeli in se veselili. Hišo so podrli, ko so v Novem mestu začeli širiti cesto in so zgradili bencinsko črpalko, midva pa sva prevzela gostišče Pri rotovžu. Ob zapuščini je pet Ferličevih otrok dobilo 8 milijonov za celotno posestvo z gostilno vred, midva pa sva dobila na ta račun brezplačno stanovanje do smrti v hiši zraven Rotovža. Odkar mi je mož pred osmimi leti umrl, živim sama.

Ferličeva Mica še ena redkih nosilk Partizanske spomenice 1941, nima navade poveljevatij svojih zaslug in se z njimi postavlja. O tem je malo govorila, pač pa se čuti osamljeno kot vse vdove njenih let. Da pa se pri 82 letih še živo zanima za današnja dogajanja, pričajo številni časopisi na njeni mizi pa televizor, ki ji ob večerih dela družbo. Prijateljica pa ji je knjiga. Vsak teden zamenja v Ljudski knjižnici cekar knjigo.

RIA BAČER

»PA TUDI NASLIKAL BI RAD ŠE KAJ!«

— In kdaj ste s svojimi slikami prvič stopili v javnost? »Vstopil sem s pomočjo slikarja Vavpotiča. Izbral je 12 mojih slik in jih nesel pokazati takratni nesporni avtoriteti Rihardu Jakopiču, ki je izbral kar tri slike za 15. razstavo v svojem paviljonu. Zame je bil to res velik uspeh, saj sem bil takrat fant brez prave slikarske izobrazbe. Moj delež na razstavi je bil tudi javno kritičko ocenjen. Kritika je bila zelo spodbudna. O njej me je obvestil prijatelj Miran Jarc, s katerim sva si ta čas dopisovala. Sporočil mi je tudi, da je istočasno on objavil svojo prvo pesem v Ljubljanskem zvonu. V javnost sva torej stopila skupaj, kot sva kasneje še nekajkrat.«

— Že v tem prvem obdobju vas je zanimal ambient, pokrajina in ljudje, torej tematika, kateri ste ostali zvesti vso svojo umetniško pot. Kdaj ste zavestneje začeli posvečati pozornost temu?

»Povedati moram, da sem se v Novem mestu in kasneje v Idriji učil risanja tako, da sem prerisoval dela velikih mojstrov, vendar pa me je okolje ves čas pritegovalo in ločeval sem se pokrajine in že tudi portretov. Počitnice sem preživel v Novem mestu. Marsikateri dan sem ves prebil zunaj v bližnji okolici. Vstal sem že zjutraj in odšel slikati. Dostikrat sem pozabil tudi na kosilo. V Radečah, kjer sem 1916. prebil kot domači učitelj tudi mesec dni počitnic, sem naslikal po mojem prepričanju že zelo uspešen portret v olju treh Jerebovih fantov, eden od njih je bil kasneje narodni heroj. Žal mi je, da ta slika ne visi v Jakčevem domu, ker je pomembna v mojem razvoju. Veliko sem slikal tudi pokrajino.«

— Hkrati s temi uspešnimi koraki v slikarski svet ste doživeli težko človeško preizkušnjo: bili ste na fronti kot vojak — študent in doživeli strahote prve svetovne vojne. Kako je ta izkušnja vplivala na vas?

»Dobro in slabo. Slabo predvsem zato, ker sem v jarkih na fronti zbolel, dobro pa v tem, da mi je vojna odprla oči. Doživel sem ubijanje in smrt takšna, kakršna sta zares. Zasovražil sem slikanje mrtvih vojakov. V takih slikah ni življenja, ni človeka. Umetnik naj slika človeka v njegovi svobodi, življenju, naporih za vrednejše življenje. Tudi kasneje, v NOB, nisem slikal smrti, temveč življenje, boj, ljudi. Zanimivo je tudi to, da sem kot vojak videl prvo javno umetniško galerijo. To je bilo v nekem obmejnem češkem mestu, kjer sem se mudil kot rekonvalescent. V galeriji sem prvič videl slike v pastelu. To je bilo zame pravo odkritje.«

Pred dvema letoma je bil slovenski akademski slikar in grafik Božidar Jakac, eden najbolj poznanih in slavni Novomeščanov, tik pred smrtjo. Le nekaj dni po tem, ko je dobil obvestilo, da mu je pripadla velika čast in je kot edini Jugoslovčan prejel priznanje Francoske akademije znanosti in umetnosti v Parizu, je doživel težak napad bolezni, iz katere se je iztrgal le z močjo svoje silne volje do življenja in ustvarjanja, pri čemur mu je nudila veliko pomoč njegova dolgoletna življenjska družica Tatjana. Kako težka je bila bolezen, lepo pokaže tole: mojster je na bolniški postelji zagledal na steni eno od številnih slik in povprašal, kdo je na sliki in kdo jo je »namalal«. Žena Tatjana mu je odgovorila: »Tvoj oče in ti si ga naslikal!« Da človek pozabi na svoja najljubša dela in na bistveno vsebino svojega življenja, potem mora bolezen zares globoko zaorati vanj. Pa vendar je bil mojster. Jakac ob najinem obisku svež, domisel, duhovit, spominjal se je mnogih drobnarij, teto Rozo (tako pravi pozabljenosti in sklerozii) je ugnal v rog in jo prizna le toliko, kolikor mu nalagajo častitljiva leta. Obiskala pa ga nisva le, da bi z intervjujem počastili njegovo bližnjo življenjsko obletnico, 85-letnico rojstva, marveč tudi zato, ker je letos dobil v Novem mestu svoj »dom«, umetnostno galerijo, v kateri so razstavljena številna njegova dela, pomembna za njegov umetniški razvoj.

— Vaši ustvarjalni začetki so vezani na Novo mesto, in na Idrijo. Kdo vam je pomagal narediti te korake?

»Z znanim telovadcem in olimpijcem Leonom Štukljem sva na novomeški gimnaziji postala sošolca Mirana Jarca, ki je bil leto dni mlajši. Ta naša trojka, kateri so se občasno pridruževali še drugi, se je v začetku ukvarjala z glasbo, delali smo tudi druge stvari, risali skice za izdelavo naprav. Jaz sem, denimo, narisal načrt za fonogram in letalo. Ob četrtek smo imeli na gimnaziji svobodno risanje, ki ga je vodil prof. Germ. Tako so nastale prve moje slike. Več pa sem se začel ukvarjati z risanjem, ko sem leta 1913 vpisal na gimnazijo v Idriji. V tem mestecu sem si uredil tudi svoj prvi slikarski atelje, prostor sem dobil v svinjaku. Bil je, le, čeravno ne najbolj ugleden.«

Pastelne barve so primerne za slikanje v naravi, saj slike lažje prenašaš, lahko jih več narediš, medtem ko sem imel z oljem težave, ker se slika v olju pač ne posuši hitro. Lahko pa tudi rečem, da sem v vojni še popolneje oblikoval svoje videnje pokrajine.«

— Pred odhodom na praško Akademijo za likovno umetnost ste torej že imeli oblikovan odnos do pokrajine, okolja, za seboj ste imeli že tudi tri razstave pri Jakopiču. Ali ste bili Jakac, kakršnega danes poznamo, že tudi v tistih slikah, ki so nastale pred študijem na akademiji?

»Po vojni sem začel v slikanju pokrajine odkrivati nov svet. Krajino sem ugledal kot skozi nekakšno meglico, ki briše golo resničnost in skozno seva moja vizija pokrajine, pokrajina kakršno čutim, kakršna se rojeva v meni. Slika je več kot resničnost, slikar resničnost v nji dvigne na nov višji, nivo. Mislim, da sem takšne slike naredil že pred odhodom na akademijo prav v okolici Novega mesta, tam, kjer je danes vse pozidano s stanovanjskimi bloki.«

— Vam je žal za tisto Dolenjsko, ki je zdaj ni več?

»Zelo sem nesrečen, da moderna tehnika ne zmore ohraniti tistega, kar je človeškega. Vzemimo za primer dolenjski kozolec, napogrešljivi element prelepe slovenske, dolenjske pokrajine. Kozolec je poln mehkih in krivih linij, ki so po mojem bolj človeške kot trde in ravne linije, kakršne zdaj srečujemo v betonskih kozolcih in sploh v moderni arhitekturi. Škoda je, ker je veliko propadlo. Narisal sem prenekatero hišo in kozolec, ki bijih zdaj zamaževal. Tako sem pravzaprav rešil vsaj podobo te kulturne dediščine. Novomeška okolica je bila s slikarskega stališča izjemno bogata. Kakšna je zdaj, pa vidite vsak dan. Kar je ohranjenega, je ohranila. Žal, le revščina. Kljub temu je dolenjska pokrajina še vedno zanimiva, še vedno je lepa in mehka, ima nekaj človeško prijetnega v sebi, v njej je pesem, vse valovi, polja, kozolci, hribi, griči, travniki. Gorenjska je, denimo, tudi lepa, vendar na drugačen način, bolj trd. Kadar slikam pokrajino, skušam ujeti ta njen notranji ritem, za to pa mora imeti človek izostren občutek.«

— Poleg krajine vas zelo privlačijo tudi ljudje. Naredili ste številne portrete znanih in neznanih ljudi. Je tudi s portretiranjem tako kot s slikanjem pokrajine?

»Na neki način je. Pri portretu sicer moraš zadeti realno podobo človeka, vendar pa bo mrtva, če je ne oživiš s tistim bistvenim, kar je v posamezniku. Spomi-

njam se, kako težko sem risal Kardeljev portret. Nekaj me je ves čas motilo. Potem pa sem slučajno odkril pri kiparju Kalinu fotografijo Kardelja brez očal. In takoj sem vedel, kaj moram narediti: narisati ga brez očal. Tudi ko so moj portret videli njegovi dobri znanci in prijatelji, so rekli, da je to tisti pravi Kardelj. Sicer pa sem prve portrete narisal še kot fantič. V očetovi gostilni sem vsak dan srečeval številne ljudi, kmete, uradnike, meščane in druge. Opazoval sem jih in tudi narisal. Res škoda, da se je ob gospodarskem polomu mojega očeta veliko teh risb izgubilo, saj bi bile zanimiv dokument o mojem slikarskem zorenju.«

— Zavezani upodabljajočemu odnosu do okolja ste ustvarili poleg umetniške vrednosti v svojih številnih delih tudi svojevrstne dokumente o dogodkih, času in ljudeh. Naredili ste tudi veliko ekslibrisov, zasnutkov za znamke, ilustracij, plakatov, oblikovali knjige, posneli na tisoče fotografij in nemalo metrov filmskega traku. Kaj se zdaj dogaja z vsem tem gradivom?

»Res, zelo veliko vsega tega se je nabralo. Veliko sem že daroval in je zdaj postavljeno v rednih galerijskih zbirkah, kot je kostanjeviška ali novomeška v Jakčevem domu. Žal pa je veliko gradiva tudi propadlo. Med vojno so mi zaradi sodelovanja v NOB zaplenili vso imovino, tudi knjižnico, korespondenco, ustvarjena dela ipd. Nekaj mojih stvari je v ljubljanskem muzeju NOB. Tu, doma, imam goro popotnih beležk, v katere sem sproti vrisaval zanimive motive, ljudi, skice dogodkov, krajev, vse to še čaka ureditve. Moram pa povedati, da ljudje dostikrat ne pokažejo prave pozornosti. Tako zaradi pomanjkljivega zanimanja ne bodo ostale v Sloveniji grafične mape, ki so nastale na avnojski poti slovenske delegacije in zasedanju Avnoja, temveč se dogovarjam s predstavniki občine Jajce za odkup. Veliko sem res daroval, a vsega le ne morem. Mislim, da sem od vsega dobil plačano le desetino. Poglejte, za Jakčev dom sem daroval tudi nekatera dela, ki sem jih prepoklonil ženi Tatjani. Tako je na neki način ona prikrajšana. Z moje strani je bilo dovolj pobud. Tako sem že nekajkrat predlagal, da bi v Ljubljani v pritičju te hiše, kjer živim, uredili galerijo portretov slovenskih javnih delavcev. Narisal sem jih več kot 400. Bila bi zanimiva stalna razstava, vendar odgovorni ne držijo obljub, ki so jih dali. Ponudili so mi podstrešne prostore, a to nikakor ni primerno.«

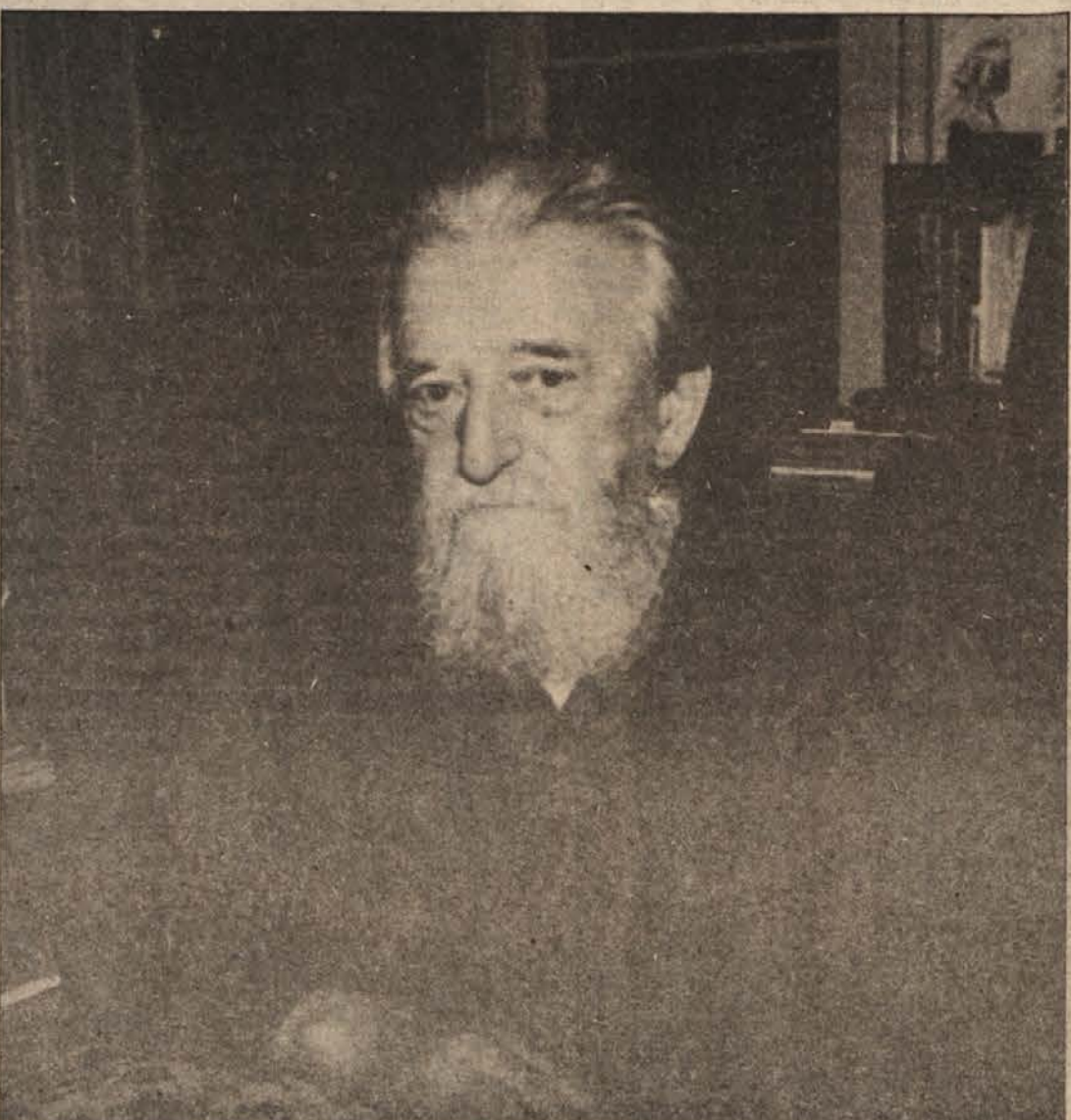
— Kako ste zadovoljni z Jakčevim domom?

»Gotovo je veliko narejenega, za kar so zaslužni nekateri posamezniki, ki so pri pomoči res dali vse od sebe. Z marsičim pa nikakor nisem zadovoljen! Galerijo so odprli, a zdaj le malokdo v širšem slovenskem in jugoslovanskem prostoru ve zanje. Organizatorji niso še znali javnosti predstaviti pomembnosti te ustanove. Jaz sem svoje naredil, daroval dela, naredil izbor in razstavo postavil, menda si ne bom še glorijske sam pel! Razen kratke novice ni v Delu bilo nič napisanega, prav tako ne v glasilih iz drugih republik. Kako naj potem javnost ve za novo galerijo? Narobe je tudi to, da v prostorih ni seznama razstavljenih del. Vsaj zanj bi lahko poskrbeli, če kataloga še ni. Za katalog je to razumljivo, ker terja veliko dela. Obvestili so me, da je pripeljal poln avtobus obiskovalcev, pa ni bilo vodiča. Kakšna galerija pa je to? Sploh opažam povsod pri naš pomanjkljivo vodstvo po galerijah. Upam, da bodo te zadeve odgovorni ljudje uredili.«

— Kaj počnete zdaj? Imate v načrtu kaj večjega?

»Vidmar me že leta nagovarja, naj bi napisal in opremil svojo monografijo. Naloga je vabljiva, a zanjo zaenkrat ni časa ne moči. Veliko dela mi je vzelo urejanje galerije v Novem mestu, kar dve leti je trajalo vse skupaj. Zdaj me že čaka ureditev mojega arhiva. So pa še mnoge druge neobdelane stvari, ki bi se jih moral lotiti. Pa tudi naslikal bi rad še kaj...«

• Pripravila: M. BAUER
M. MARKELJ

obzorja

iz izložbe

Literature o računalnikih in računalništvu nam zdaj prav gotovo ne primanjkuje, saj se slovensko založništvo razveseljuje dobro odziva na nepričakovano zanimanje ljudi za osebne, hišne ali domače računalnike, kakor že imenujemo elektronske računalnike, ki so po zmogljivostih, predvsem pa po ceni dostopni vsakemu smrtniku (jugoslovanskemu sicer ne povsem, ker ga pred vsakršno novostjo varujejo zanimivi zaščitni predpisi). Mladinska knjiga je poslala na trg svojega računalniškega konja: lepo opremljeno in bogato ilustrirano knjigo »Hišni računalnik«. Omenimo naj, da je knjiga prišla na trg natančno 25 let po izdaji prve knjige o računalništvu v založbi Mladinske knjige. Gre torej tudi za jubilejno izdajo.

Knjiga je nastala po angleškem izvirniku, v kateri je tudi založnik zbral najboljše prispevke o računalnikih in računalništvu, ki so izhajali v zveščicah v zimi 1983/84. Angleški izvirnik je izšel v knjižni obliki avgusta letos in naša založba nedvomno zasluži vso pohvalo, da je priskrbel slovensko inačico te knjige v tako kratkem času, kot sicer nismo vajeni. Od izvirnika se slovenska izdaja razlikuje v tem, da je vanjo vključenih nekaj izvirnih prispevkov naših avtorjev, med drugim tudi prispevek o ekspertnih računalniških sistemih, kjer so naši strokovnjaki v svetovnem vrhu. Pomemben pa je tudi prispevek prevajalcev, saj so morali uskladiti porajajočo se slovensko terminologijo. Rezultat dela pri prevajanju je tudi Slovar računalniških izrazov, ki ga kupec prejme ob nakupu knjige.

»Hišni računalnik« ima vsebino razdeljeno na osem poglavij. V njih se bralec najprej sez-

nani z računalnikom, nato dobi nekaj nasvetov, kako si izbere primerno napravo. Naslednja poglavja pojasnjujejo osnovne pojme računalništva, orišejo računalnik in njegovo opremo, uporabo računalnika pri delu in igri ter seznanjajo bralca z umetnostjo programiranja, pri čemer je največ pozornosti posvečene uvajanju v programiranje v računalniškem jeziku basicu. Na koncu so nasveti, kako se lotiti grafičnih in zvočnih sposobnosti hišnih računalnikov.

Lahko rečemo, da je v knjigi zbranih toliko zanimivih prispevkov, da je novopečenemu ali bodočemu lastniku mikroročunalnika po nakupu te knjige ne bo treba kupovati še priložnikov za programiranje, brskali po revijah za karakteristikami nam dostopnih računalnikov, saj ima vse to zbrano v novi knjigi. Le cena (3300 din) bo najbrž marsikoga odvrnila od nakupa, čeprav je zaradi opreme in barvnih fotografij razumljiva. MIM

PREBRALI SMO

Hribarjevi spomini

Ko je stara Jugoslavija razpadla pod udarom vojaškega stroja fašističnih napadalcev, je 89-letni Ivan Hribar, še vedno duhovno in telesno zelo čil mož, po lastni volji končal življenje. Od rodbine se je poslovil z verzji, prirejenimi po Prešernovem Krstu: »V Sloveniji bo tujec gospodaril, beseda tujca, tujčeve postave, da neha me le-ta skeleti rana, posnel Katona bodem, Utičana, saj: Manj strašna noč je v črne zemlje krili, kot so pod svetlim soncem sužni dnevi.« Življenje je tako zaključil do konca zvest svoji osrednji opredelitvi in misli, ki jo lahko zapišemo z njegovimi besedami: »Krepko slovenstvo, zvečajoče svojo moč iz večno zvečajočega, nepremagljivega slovanstva.«

A Hribar nam ni zapustil le tega življenjskega zgleada. Pri Slovenski matici so pred kratkim izdali še drugo knjigo (prva je izšla lani) njegovih spominov. Tako je posko-rjaj 80 letih ponovno mogoče na narajših knjižnih policah dobiti v celoti ponatisnjeno to obsežno in bogato

delo, v katerem avtor ni popisal le spominskih »preblikov na doživljanje, temveč je, ker mu zagledanost vase ni meglila širših obzorij, z občutkom in dokaj verodostojno zabeležil utrip svojega otroštva, javnega delovanja in hkrati utripi tistih let na Slovenskem, ko je sam stal v središču družbenega, političnega in kulturnega dogajanja. Čeprav osebno obarvani, poskušajo spomini biti čim bolj objektivni. Hribar prepušča bralcu, da si končno sodbo o dogodkih in ljudeh ustvari sam. V ta namen ponekod skoraj z zgodovinarsko prizadevnostjo niza tudi dokumente, izjave pomembnih osebnosti, uporablja podatke iz lastnega arhiva in drugih virov, da bi bil tako kos težki nalogi in bi nehote ne zdrsnil »s poševne ploskve objektivizma«.

Kot drobno zanimivost za dolenske bralce naj omenimo, da je bil Hribar nekaj časa tudi dijak v novomeški gimnaziji, kjer je sodeloval v narodno prebudnem

dijaškem gibanju. Razmere, profesorje in nekaj dijakov je prepričljivo orisal, podobno, kot je zarisal skico svojega rojaka Janeza Trdine, živečega tisti čas v Novem mestu.

Urednik nove izdaje Hribarjevih »Mojih spominov« Vasilij Melik se je v glavnem držal izvirne izdaje. Nekaj sprememb je vnesel v razporeditev gradiva, ki je tako bolj kronološko urejeno, dodal pa je spominom še tri spise. V obeh knjigah so ponatisnjene tudi vse fotografije iz prve izdaje. Eva Holz je prispevala koristno kazalo oseb, o katerih teče beseda v obeh knjigah, medtem ko je urednik napisal spremeni zapis »Ivan Hribar in njegovi spomini«.

M. MARKELJ

Knjiga erotične lirike

Ljubezen, ta neutrudna izzivalka človekovih čustev in nagonov, ta večna in skoroda obvezna tema pesniških in pisateljskih peres, se nam v zbirki Maje Vidmar »Razdalje telesa«, pesniškem prvcu, ki sta ga mladi, komaj trindvajsetletni avtorici izdali Pomurska založba in Mladinska knjiga, razkriva kot spoj erotičnih doživetij in razpoloženj, kot snov, ki ji je pesnica izključno zvesta. Zlasti slednje je v naši sedanji liriki tako mlajših kot starejših rodov redkost, če ne že kar izjema. Ta izjema pa je zanimivejša predvsem zato, ker se je Vidmarjeva kot izpovedovalka čutnih doživetij telesa in čustvenih razpoloženj ob tem na daleč izognila humanistično stadjim in obrabljanim ljubavnim vzorcem. Z drugim besedami povedano, namesto osladne sentimentalnosti je dala bralcu pristen, prepričljiv zapis o »dogajanju« (ženskega) telesa, potopljena do samega brezna njegove nenasičnosti. Pred bralcem nima nikakršnih skrivnosti, nikakršnih v stanoli zavilnih resnic ali polresnic: vse je tu, v goli resničnosti, doživeto in — ubrano. »Razdalje telesa« so zato pravi skupni naslov za njene neusmiljene odkritosrčne, v dvom in že rahel brezup razprte lirčne zapise erotičnih vzgibov, ki jih telo strastno zahteva, »zavest pa zdaj osuplo, zdaj s slepim ženskim pogumom, zdaj že z rahlim blasfemičnim izjavo reflektira,« kot je zapisal Jože Snój v besedi na ovitku. V tej liriki se res vse dogaja v »razdaljah telesa«, ki so narekivale tudi vsebinsko grajenost zbirke. Ženska se najprej kaže kot izzivalno ponujajoča se možkem, izziva ga v premaganje, nato pa postane zmogovalka nad zmogovalcem, in to kljub spoznanju, da se s tem oddalji od popolnega uresničenja ljubezni. Prav v tem pa je jedro zrelega spoznanja, da se

svet želja in hrepenenja pravzaprav nikoli ne sme zares ostvariti, ker bi s tem prenehal obstajati tudi kot možnost za nadaljnje iskanje — ustvarjanje. Kajpada je moč to poezijo brati tudi drugače, vendar pa s priznavanjem vsega, kar ponuja »razdalje telesa«, in brez kančka miselne zavrtosti pred takim razkritjem.

I. ZORAN

AMERIŠKI SLOVENC

V prvih letih tega stoletja in po prvi svetovni vojni so bedne razmere s slovenske zemlje odplaknile velik val naših ljudi, ki so se raztepli po svetu s trebuhom za kruhom, kot pravimo. Po nekaterih ocenah živi dandanes zunaj meja matične domovine okoli pol milijona Slovencev. Močne skupnosti so predvsem v ZDA, Kanadi in Avstrāliji. Posebno Amerika je kot obljubljena dežela zvalila prenekateroga Slovence, da se je odpravil preko Velike luže. Marsikateri se je vrasel v nove razmere, redki so tudi obogateli, marsikateri pa je končal sanje o sreči v novi domovini bolan in str. Kakšni so ti ameriški Slovenci, ki so onkraj Atlantika našli novo domovino, se vrasli v novo okolje, a vseeno ohranili zavest, da so Slovenci, da so njihove korenine drugačne, nam na nevsiljiv, kramljajoč način pripoveduje knjiga Janeza Kajzerja »Obljubljeni kraj«, ki je pred kratkim izšla pri Založbi Borec.

Kajzer se je kot časnikar Rodne grude, revije za slovenske izseljence, dolga leta srečeval z ameriški Slovenci, kadar so prišli na obisk v »old country«. In ker se je želel dokopati do globljega pogleda nanje, jih videti in doživeti v njihovem vsakdanjem okolju, je Ameriko dvakrat tudi obiskal; enkrat kot časnikar, drugič kot zasebnik. Med temi obiski in potovanji se mu je nabral kup beležk, ki jih je kasneje obdelal in povezal v podobo o ameriških Slovencih v osemdesetih letih tega stoletja. Srečal se je z znanimi društvenimi delavci, dirigenti,

literati, pevci, a tudi z »navadnimi« Slovenci prvega, drugega, tretjega in četrtega rodu. Razgovori in vtisi, zabeleženi z občutljivim novinarskim peresom, nam kažejo ameriške Slovence kot »pošteno, ambiciozno, delovno ljudstvo, ki goji in premore veliko več kulturnosti, kot jim je pripisuje naša ustaljena vednost o njih«.

Knjiga ni razprava o ameriških Slovencih, ne obdeluje množine podatkov, ne raziskuje dejstev in preverja ugotovitev, a vendar po svoje zgovorno govori o drevescu našega narodnega telesa, ki je zrastle iz z bolečino odlomljene sadike.

M. MARKELJ

O slovstvu

Pred slabim letom dni smo se čutili dolžne vsaj z omembo naslovov opozoriti na več knjig, ki z zgodovinskega ali teoretičnega gledišča obravnavajo literaturo. Sloje za lani izšle knjige slovenskih poznavalcev, katerih tvornost je tolikšna, da ni razlogov za spraevanje, ali na tem področju dohajamo bolj ozaveščene kulturne kroge po svetu. To potrjuje tudi letošnja bera literarnozgodovinskih oz. literarnoteoretičnih knjig.

Tokrat naj omenimo, da smo imeli letos priložnost poseči po »Eksistencializmu in literaturi« Marjete Vasičeve in »Sentimentalnemu romanu« Katarine Bogataj — Gradišnik, to je po 24. in 25. zvezku Literarnega leksikona, ki ga za SAZU zalaga Državna založba; drugi: popravljeni in razširjeni izda-

ji »Dramaturškega vademekuma« Vladimira Kralja (knjigo je za izid pri Mladinski knjigi pripravil Andrej Inkret); »Poglavjih iz svetovne književnosti« Franca Sušnika, ki so izšla pri Obzorjih; Draga Bajta prevodu besedil ruskih formalistov (Mladinska knjiga); pri Slovenski matici pa po »Preglednem zborniku« in Antona Slodnjaka »Francetu Prešernu«. O zadnji knjigi še tole:

Z njo je hotela ena najstarejših založb na Slovenskem počastiti 85-letnico rojstva svojega dolgoletnega člana. Žal pa se je obrnilo tako, da je knjiga z manjšo zamudo obel-ežila prvo obletnico smrti tega velikega slovstvenega zgodovinarja, vodilnega prešernoslovca. Čeprav so razprave, ki jih je urednik France Bernik uvrstil v knjigo, že bile objavljene v revijah, časopisih in drugod, šele zbrane omogočajo pravi razgled po Slodnjakovem domuevanju in razlaganju Prešernovega pesništva, pri čemer Slodnjak ni izključeval, temveč mestoma zelo podrobno razčlenil posebnosti pesnikovega življenja.

Za popolnejšo podobo časa in prostora, v katerem je živel in pesnil Prešeren, je Slodnjak v prvem sklopu razprav (ki so enako kot druge kljub znanstvenosti spisane na moč poljudno) podal glavne črte jugoslovanskih in drugih slovenskih literatur v času romantike, nakažal pa je tudi socialne razmere v prvi polovici prejšnjega stoletja. Kakor je pred kratkim na novinarski konferenci ob predstavitvi več Matičnih knjig poudaril F. Bernik, imamo s pričujočo knjigo opraviti z decela novim pa celovitim Slodnjakovim Prešernom, in sicer ne glede na to, da so bile poznavalcem vse razprave že zdavnaj znane.

D. RUSTJA

KOMENTAR

Albanci

Knjiga »Albanci« je izginila iz izložb knjigarn. Dr. Martin Znidaršič je 12. decembra v osrednji informativni oddaji ljubljanskega radia povedal, da jo Cankarjeva založba začasno umika iz prodaje, ker je na strani 258 v tabeli o prebivalstvu Jugoslavije pomotoma izpadla rubrika SR Srbija in narodnost Srbi. Beograjska Politika ekspres je prav tisti dan strupeno zapisala, češ: komu se je zdelo potrebno v Sloveniji natisniti knjigo, po kateri Srbi sploh ne obstajajo?

Res neredna reč tako pohabljenā tabela. Toda pokazalo se je, da je bila bolj povod kot pa vzrok za umik knjige. Razumen bralec ve, da sotskarski škrti in lapsusi calami bili in bodo. Huje je, da vsebuje knjiga po mnenju recenzenta dr. Ignacija Vojeta nevarne poglede na zgodovinski razvoj, še več, slišati je celo očitke, da je napisana v duhu zgodovinskega Albanije in da založniku ni bilo do iskanja znanstvene resnice, kot je za založbo in urednika Janeza Staniča gotovo krivično pripomnila beograjska »Borba«.

Z zgodovino, bolje rečeno z njeno razlago, je večer križ. To ve je vsak šolar. Zgodovinarji vedno znova dokazujejo, da se tudi zgodovina spreminja (misel S. Becketta) in to je v knjigi »Albanci« naredil predvsem dr. Skender Rizaj, eden izmed 13 avtorjev. V poglavju »Albanci v turškem imperiju« navedel toliko zgodovinskih netočnosti, usodnih za mednarodne odnose na Kosovu in širše, da mu poznavalci očitajo, da je njegovo pero vodila zanesenjaška romantika, in kar je za znanstvenika še huje: neznanje. Kot strokovnjak za turško dobo trdi, denimo, da so se v bitki na Kosovem polju leta 1389 borili Albanci z ramo obramis Srbi proti Turkom, kar ni zgodovinsko potrjeno, nadalje, da so bili že tedaj na Kosovu večini Albanci, kar prepričljivo zanika turški popis prebivalstva iz tistih časov. Dr. Rizaj je samovoljno skonstruiral trditve, da so se leta 1690 ob veliki selitvi Srbi umikali v Vojvodino skupaj z Albanci, res pa je, da so bežali pred njimi. V takratni turški vojski, ki je gonila Srbe, so bili prav albanski oddelki najhujša udarna sila.

Seveda bi poznavalci lahko kaj očitili tudi v nasprotni smeri, na račun Srbov in njihove razlage zgodovine, kar pa le še stopnjuje zahtevo, da mora biti taka knjiga, kakršna je »Albanci«, napisana, kolikor je le mogoče, strogo znanstveno in argumentirano. V kaj čudni luči zato ostaja tudi Kosovska akademija znanosti, ki je bila strokovni pokrovitelj tega sporne-ga dela.

Kakšna bo nadaljnja usoda knjige, natisnjene z dobrim namenom, da bi nam Albanci sami spregovorili o sebi, lahko le ugibamo. Če bo že kdo kaj ukrepal, sme vsekakor le za (Ribičičevo in ne le njegovo) formulo, da se je treba proti knjigi boriti le s knjigo.

M. BEZEK

MARJAN LEGAN

»Uspešni smo le, če delamo vsi!«

»Pohvalite predvsem druge, saj je moje delo odvisno od njih. Sama ne morem nič narediti, če niso zainteresirani tudi ostali,« me je prepričevala Francka Malešič iz Gradca. Iz njenega pripovedovanja je moč sklepati, da je ena izmed tistih v gradaškem kulturno-umetniškem društvu »Oton Zupancič«, ki pomagajo pri delu vaških kulturnikov. Resnica pa je drugačna: člani tamkajšnje amaterske dramske skupine si težko predstavljajo, kako bi brez nje predstavili občinstvu igre, s katerimi skoraj vsako leto uspešno gostujejo po belokranjskih odrih. Francka je namreč šepetalka in mnogim igralcem že zaradi tega, ker vedo, da za zavoso stoji nekdo, ki jim bo priskočil na pomoč, če se jim bo zataknilo, splahni trema, ko stopijo na oder.

Malešičeva se je, odkar pomni, ukvarjala s kulturo. V osnovni šoli v Polhovem Gradcu so imeli recitatorsko, dramsko in glasbeno sekcijo. Povsod je sodelovala, tudi igrala, predvsem pa pomagala pri delu učitelju. Prav delo s pionirji je odločilo o njenem nadaljnjem študiju. Na ljubljanskem učiteljskišcu sicer ni imela veliko možnosti za kulturno udejstvo-vanje, zato pa toliko več v Podbočju, kjer je kot učiteljica službovala 6 let.

»Imela sem srečo, ker me je sprejela učiteljica, ki je bila navdušena režiserka. Tako sem se tudi jaz hitro vključila v vaško mladinsko dramsko skupino, a ne kot igralka. Če takrat sem bila šepo-

talka in to me spremlja vse do danes,« se spominja Malešičeva.

Ko se je 1963 preselila v Gradec v Beli krajini, je bilo kulturno življenje v kraju v polnem zamahu in torej kot nalašč zanjo. Samo po sebi umevno se ji je zdelo, da se kot učiteljica priključi kulturnemu društvu, v njem pa je nadaljevala delo, ki se ga je naučila že v Podbočju. Čeprav je skromna, Francka le priznava, da delo šepetalka ni lahko, še zdaleč pa ne preprosto. »Kot ostali igralci moram hoditi na vaje trikrat na teden, tako da znam na koncu tako rekoč celo igro na pamet. Vedela sem, da se zanesejo name, a sem bila presenečena, ko me lani niso pustili celo na 25-letnico mature, ampak sem morala z njimi na nastop v Metliko. Do takrat nisem vedela, da jim toliko pomienim. Za mnoge je dovolj že, če vedo, da sem blizu, da bom prisočila na pomoč, če bo potrebno. Seveda morajo biti najbolj prepričani sami vase in v svoje znanje, a tudi v šepetalko, saj bi bilo nerodno, če bi jih pustila na cedilu,« pripoveduje Malešičeva.

Ne spominja se, da bi pri »njenih« igralcih kdaj prišlo na odru do spodsrljaja, s katerimi bi se osmešili. »Starejši igralci so že tako rutinirani, da jim pomoč tako rekoč ni potrebna. Lani je v naši dramski skupini začelo igrati tudi veliko mladih, ki jim med nastopom kdaj pa kdaj še moram šepniti kakšno

besedo, a ne zaradi tega, ker ne bi obvladali teksta, temveč zato, ker trema ne pusti blizu naučenim mislim,« govori iz izkušenj Francka.

Malešičeva je v gradaškem društvu veliko delala tudi z mladinci, dokler ni pred štirimi leti prevzela v roke vaje hčerka Marta. Mladi pripravljajo predvsem recitale ob proslavah, »večkrat sem bila na tečajih za priprave proslav, zato bi pričela mladim, da bi začeli z novimi prijemi, oblikami dela. Je že res, da je dobro, če se v vasi vedno kaj dogaja, vendar vkalupljene stvari ljudi utrujajo. Prav prijetna osvežitev je bila — lahko bi jo tako imenovali — mala dvodnevna slikarska kolonija, ki je bila junija in v kateri je sodelovalo 20 gradaških otrok, ki so svoja dela pokazali na razstavi v tamkajšnjem kulturnem domu.«

Francka se zaveda, da brez podmladka ne gre, zato v podzemeljski osnovni šoli vodi tudi recitatorski krožek učencev nižjih razredov, ki je močno približbljen, k čemur je dala svoj prispevek tudi Malešičeva.

»Sprejemni vsakega, ki ima veselje, pa četudi ni nadarjen, potem pa mu pomagaj,« pravi. »Pomagaj« — ta beseda se je v njenem pripovedovanju največkrat ponavljala. Želi biti le ena izmed mnogih. Njena skromnost ji ne dopušča več.

M. BEZEK

MARJAN LEGAN

OBRAZI

MLADOST Z JABOLČNIM OKUSOM

»Pobelego polje ovcama, ne imele ovce čobana...« Ta stara belokranjska narodna pesem ti pride na misel, ko se oko spreleti z regerškega brega preko Težke vode in širnega grmskega polja tja do grmskega gradu na vzpetini. Sami beli hrbti so pod tabo. Pastirju bi v radosti vztrepotalo srce. Vendar pa starim Regerčanom ni do popevanja, ko jim pogled zdrse čez Težko vodo. Beli hrbti na polju so mrtvi in za vedno so popasli nekdanj tako plodno grmsko ravnico. Za njo noč in dan hrumi ogromni betonski kolos in bljuva na polje nove in nove bele stvore — počitniške prikolice.

Osemindesetletna Regerčanka Micka Šmajdek pa me je za nekaj trenutkov popeljala nazaj v čas, ko se je oko Regerčanov še lahko oddahnilo na lepo obdelanih grmskih poljih in so z veseljem prisluhnili šumenju Težke vode, ki je med vrhami tekla vsa čista in sveža in je vaščanom in živini dajala uteho v poletni vročini. Ker pa se bliža konec decembra, čas, ko so stari ljudski običaji ob božiču in novem letu najbolj živi, sva se pogovorila tudi o tem.

Micka se je rodila v kmečki družini, in kot je bilo tedaj običajno, je bilo pri hiši cela kopica otrok. Dela je bilo doma za vse. Obdelovali so polja, mlatili pšenico s cepci, z živino so vršili ječmen, otepali deteljo za seme in meli proso. Metje prosa je bilo še najbolj zabavno, se spominja Micka. »Zvečer smo pometli pod, oglasila se je harmonika in zarajali in zapeli smo pozno v noč.« Kruha so tako, vsaj tisti Regerčani, ki so imeli dovolj polja, imeli doma, denarja pa je bilo bolj malo. Zato so se tudi kmečki otroci že zgodaj podajali v svet. Po prvi svetovni vojni so odhajali predvsem v Ameriko in skoraj je ni bilo hiše, ki tam ne bi imela sorodnikov. Tisti, ki so ostali doma, pa so si morali denar prislužiti, kakor so vedeli in znali. Fantje so se udingali kot drvarji v gozdovih, tesarji so in žgali opeko, le redki pa so dobili zaposlitev v bližnjem Novem mestu, saj to skoraj ni imelo industrije. Prve industrijske delavke so bile pravzaprav ženske, ki so se kot šivilje zaposlovale v Polhovi tovarni.

Mickina mladost ima okus po sadju, jabolčnih krljih in jabolčniku. Regerča vas je bila namreč nekoč izrazito sadjarska, kot večina vasi v novomeški okolici. Sadovnjaki so bili ogromni in lepo oskrbovani, regerški jabolčnik pa je stovel

daleč naokoli. Vso jesen so otroci pobirali jabolka, mleli in stiskali mošt. Rezali so jih v krlje in jih sušili, pozimi pa so bili ti krlji skoraj vsak dan na mizi, najsibo kuhani v kompotu ali pa kar surovi. Kompot iz krljev je bila tudi običajna otroška pijača, medtem ko so se starejši krepčali s sadnim moštom, ki so ga Regerčani uživali namesto vina. Le malo jih je namreč imelo vinograde. V pozni jeseni so se možaki radi grelj ob kotlih za žganjekuho. Tudi zgodnji zimski mraz jim ni mogel do živoga, ko so se zbirali pozno v noč zdaj pri enem, zdaj pri drugem sosedu, saj so se proti prehladu sproti obvarovali s krepkimi požirki pravkar nacurljane žganice.

Tako je prišel čas okrog božiča in novega leta, ki so se ga otroci še posebej veselili. Na vasi so zacvillili prvi prašiči, zadišalo je po svežem belem kruhu in potici. Vsi so čakali polnoči, preden pa so se sredi noči podali s prižganimi trskami v farno cerkev, so položili živino v jasli najboljšega sena in ji dali pokusiti božičnega kruha. Gospodar je poškrpil hišo in vsa gospodarska poslopja z žegnano vodo, da bi bil tudi prihodnje leto pridelek dober. Božični dan je bil domači praznik, na Stefanovo pa se je pričelo veseljačenje. Fant ni bil pravi fant, če na ta dan ni dal za liter. Pilo in plesalo se je po vseh gostilnah na ta dan pa tudi tja do novega leta. Fantovski običaji so bili takrat še živi. Bajse so znali regerški fantje tako lepo zapeti, da so se dekletom v kamricah kar srca topila. Če pa je hotel fant vasovati v drugi vasi, se je moral prej odkupiti domačim fantom s pijačo. Če take vstopnice ni imel, je moral biti kaj previden, lahko so ga pošteno nabunkali. Tudi sicer so se fantje večkrat zrasali, največkrat z Gotenčani, katere so pripoveduje Micka, nekajkrat spravili v beg. Tudi navade s šrangom, pustnimi norčijami in slamatimi možmi za prevzetne device so regerški fantje dolgo obdržali. Nepriljubljen gospodar pa je v pepelnem jutru lahko našel svoj voz na strehi skednja. Fantje so ga razstavili, zveljali na streho in ga tam zopet sestavili.

Pri Micki teh norčij niso mogli uganjati. Še mlada se je poročila v domači vasi, čez cesto v Šmajdkovo rodbino, ki je menda ena najstarejših v Regerči vasi, blizu tristo let naj bi bila tu. Rodila je štiri otroke, vmes pa je morala krepko poprijeti za delo na novi kmetiji. Zgodaj je bilo treba vstajati, nakrmiti živino in pomolsti krave, potem pa peš s kanglicami mleka čez grmsko polje v Novo mesto, kajti stranke so že čakale. Nič kolikokrat je tako prečkala Težko vodo na svoji jutranji poti. Danes ji je žal, da tega ne more več storiti. Pa ne zato, ker bi ne mogla hoditi, kljub letom jo noge še dobro nosijo. Polja ni več, mostu tudi ne, in ne tistih starih vrb ob vodi. Struga potoka je mrtva, na oni strani pa brezoblični industrijski kolos.

Micka se spominja, kako je njen mož Franc že med obema vojnama začel boj za čistost okolja. Takrat je prvi speljal v Težko vodo kanalizacijo gotenski gostilničar Matko, Franc je iskal pravico do čiste vode na občini, na okrajnem glavarstvu in na ministrstvu. Povsod so se mu smejali, češ: »Voda steče čez sedem kamnov, pa se očisti!«

Takrat so Regerčani izgubili prvo bitko za čisto okolje. To jih je potrla. Potem so potok in grmsko polje pred nekaj leti izgubili brez bitke.

TONE JAKŠE

VSAKDANJI KRUIH NA TISOČ NAČINOV

KUBIK DRV NA 500 KILOMETROV

Med dolenskimimi šoferji oziroma avtoprevozniki je gotovo eden najstarejših — ne po letih, temveč po stažu — Lado Štukelj iz Semiča. Z vojnimi leti ima 47 let delovne dobe, ves ta čas pa je, razen takrat, ko je bil v partizanih, prevažal tovornjak. Pravzaprav se je Lado že kot tri- ali štiritletnemu otroku zdelo najbolj imenitno furmanstvo in že takrat so v njegovi drobni glavici rastle predstave o tem, kako bo, ko odraste, stopal po stopinjah očeta, ki se je prav takrat začel ukvarjati s prevozom blaga s semiške železniške postaje in iz Črnomaljske veletrgovine v 17 prodajaln v Semiču in okoliških krajih. Prevažali so s parom majhnih, a spretnih konjičkov, kajti tovari niso bili težki, morali pa so biti dostavljeni čimprej. Davletni Lado je že pomagal očetu pri voznjah, kolikor je bilo seveda v njegovih močeh. Pomoč je bila še posebej potrebna po letu 1933, ko so s semiške postaje začeli voziti tudi pošto. Oče je služil kruh s prevozi, dokler ga niso med vojno poslali v internacijo.

A Lado konji kmalu niso več zadostovali. »Bilo mu je 21 let, ko si je leta 1937 kupil manjši tovornjak. Leto pozneje je v Ljubljani opravil tudi šoferški izpit za osebni in tovorni avtomobil. Seveda so tudi že takrat preverjali znanje iz cestnoprometnih predpisov, a mu niso dajali velike teže. Kako tudi, saj so bili na primer v vsej Beli krajini le trije avtomobili: v Črnomlju, Metliki in Semiču. In pravi čudež je bil, če sta se vsaj dva izmed njih srečala. Patudi zdravniški pregled, se spominja Štukelj, je bil bolj »na zunaj«.

Gotovo se je Lado leta 1938 večkrat pokesal, zakaj je kupil to škatlo, saj je začel primanjkovati goriva in le iznajdljivosti se je imel zahvaliti, da se je lahko še prevažal z njo. Leta 1939 in 1940 pa je bila kriza za gorivo že tako huda, da se je s prijatelji odločil preurediti avto na trdo gorivo. »Sami smo naredili načrt: odrezali smo del klesona ter za kabino postavili šamotno peč. Kurili smo s suhim bukovičnim drvi, ki smo jih narezali na 7 do 10 centimetrov dolge kose. Plin, ki je nastajal ob gorenju, smo speljali po posebni cevi do prvega filtra, kjer se je plin znebil pepela in žlindre, od tam v hladilnik v srednjem delu avtomobila, nato pa še v zadnji filter in motor, ki je bil znamke Ford,« se spominja Štukelj. V peči so morali zakuriti 15 do 20 minut pred vožnjo, po vsakih 200 kilometrih vožnje pa so morali peč tudi očistiti, nalagati pa po vsakih 50 prevoženih kilometrih. Čeprav je bila izguba kar 40-odstotna in je avto za 500 kilometrov vožnje porabil kubik lesa, Lado vsaj ni bil v skrbeh za gorivo. Vse do maja 1942 je prodajalnam prevažal blago, takrat pa je postalo že tako vroče, da je moral v partizane. Seveda se je odpeljal s tovornjakom, a ga tam ni potreboval. Sicer so se pripravljali, da bodo odšli z njim po strelivo v Zagreb, toda zaradi ofenzive je načrt padel v vodo. Še 10 let po vojni se je vozil z njim — seveda ne na drva — in Lado se spominja, da so bila to zanj najlepša leta.

»Tako po osvoboditvi sem bil v vsej Beli krajini edini zasebni avtoprevoznik. Prvi sem iz Novega mesta vozil v Belo krajino pšenico pa tekstil in druge izdelke. Tudi prve vožnje elektromateriala v deželo ob Kolpi so bile moje. Takrat je bila pač splošna obnova in včasih sem v celem tednu spal le po tri, štiri ure. Podnevi sem vozil, ponoči sem popravljaval tovornjak, kajti ceste so bile slabe, gum ni bilo, nalagali smo več, kot je bilo dovoljeno. NE pa nisem mogel reči nikoli.« In tega Lado ne more še danes. Tisti, ki ga poznajo, vedo,

da gre Štukelj s svojim tovornjakom tudi tja kamor nihče drug noče.

»V prvih povojnih letih, ko je bilo še malo možnosti za zabave in izlete kot danes, so se znali ljudje čisto drugače poveseliti. Vse do leta 1956 sem vozil Belokranjce na izlete po Sloveniji in Hrvaški. Celo v Murško Soboto in na Rab smo šli. Včasih smo potovali po tri dni. Na tovornjak sem postavil klopi, na katerih se je lahko peljalo do 40 potnikov, razpel improvizirano streho, s sabo smo vzeli harmonikarja, hrano in sodček vina. Zabave ni manjkalo. Ceste so bile seveda makadamske, a potniko ni motilo, če so bili od prahu beli kot mlinarji. Gotovo Štuklju ni šlo na smeh, ko je nekaj let po osvoboditvi peljal štiri tone desk v Zadar pri Titovi Korenici pa mu je razbilo bat, ta p-steno cilindra. Druge izbire ni imel, kot da si pri bližnjem kolarju izdelal lesen zatič, s katerim je zamašil luknjo v cilindru, da voda ni vdrala v olje. Tako je s tremi bati pripeljal blago v Zadar in se brez težav vrnil v 500 kilometro oddaljeni Semiču.

Danes je Štukelj seveda bolj previden. Vse tiste dele, ki se radi pokvarijo, ima doma v rezervi. Sicer pa je tovornjak, ki ga vozi danes že muzejske vrednosti, vsaj po letih. 27 let se mu že vrtijo kolesa, Lado pa ga vozi dve desetletji, a zatrjuje, da ga ne bo prodal, saj se je nanj že preveč navadil. »Z njim bom vozil dokler se bom še počutil sposobnega za volan, potem pa bom sam odnehal, da ne bomo ogrožali sebe in drugih,« pravi. Leta meni, pri tem niso važna. »Patudi v pokoj se mi ne mudi. Eno leto sem bil že upokojen, a sem še vedno po malem vozil. Rekli so mi: pokojni na ali avto. Odločil sem se za tovornjak in zno va stopil med obrtnike,« se smeji Lado.

Imel je le eno nesrečo, kriv je bil sam, ker je zaradi preutrujenosti zaspal za volanom, tako da je avto končal vožnjo s kolesi navzgor. Danes, ko je na cestah toliko nesreč, ga včasih kar stisne pri srcu, ko mora znova na pot. Ne, ne boji, se, da bi sam zakuhal kakšno nevarnost, bolj ga je strah tistih, ki si za izživljanje izberejo avto in cesto.

»Tudi alkohol je vse prevečkrat sopotnik šoferjev,« se jezi Lado in z očmi že išče orodje s katerim se bo spravil nad tovornjak. Pred vožnjo mora biti vozilo brezhibno, to je zanj že desetletja pravilo.

M. BEŽEK

